

ADALET İSTATİSTİKLERİ (2025): SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA EVRESİNDE ÇOCUK VE GENÇLER – ÇARPICI SAYILAR, ANATOMİ, PATOLOJİ VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ

SHU Nihat Tarimeri ¹

GİRİŞ

Türkiye’de çocukların adalet sistemiyle ilişkisi, son yıllarda hem nicelik hem de nitelik açısından giderek ağırlaşan bir kriz alanı haline gelmiştir. 2024-2025 Adalet İstatistikleri ile Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma verileri, her yıl **yüzbinlerce çocuğun** “suça sürüklenen çocuk” (SSÇ), “sanık”, “mağdur”, “tanık”, “kayıp” veya “kimlik tespiti yapılan” statüleriyle adalet ve güvenlik sistemiyle temas ettiğini ortaya koymaktadır. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK), Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) ve Pekin Kuralları gibi uluslararası standartlarla uyumlu bir çerçeve sunmasına rağmen, uygulamada temel ilkelerin (çocuğun üstün yararı, ayrımcılık yasağı, hapis cezasına son çare olarak başvurulması, sosyal inceleme raporunun zorunluluğu vb.) büyük ölçüde ihlal edildiği görülmektedir.

Aadelet yönetiminde sosyal hizmetler ile ilgili bakışını da yansıtan bu çalışma, Adalet Bakanlığı’nın 2024 ve 2025 yıllarına ait Adalet İstatistikleri (Tablo 1.13, 1.14, 1.15, 1.16 / Tablo 2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25) ile TBMM de suça yönelen çocukla ilgili Araştırma Komisyonuna yönelik kolluk birimlerinin (EGM ve Jandarma) 2025 yılına ait çocuk başvuru verilerini birleştirerek, çocuk adalet sisteminin mevcut durumunu, temel sorun alanlarını, yığılma ve iş yükü krizini, suç türlerindeki endişe verici değişimleri ve çocuk koruma ve adalet sisteminin karşı karşıya olduğu devasa boyutu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Analiz, özellikle **15-17 yaş grubunun (gençlik suçluluğu)** sistemin ana yükü olduğunu, uyuşturucu ve şiddet suçlarının patlama gösterdiğini, cinsel suçlarda yüksek takipsizlik ve beraat oranlarının mağdur çocukların adalete erişimini engellediğini ve tüm bu sorunların üzerine yığılma (devir) oranlarının %40-50 seviyelerinde seyretmesiyle birlikte sistemin tıkanma noktasına geldiğini göstermektedir.

Adalet aramak insan haklarını, çocuk hakları ve sosyal hakların korunması amacıyla sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı bağlamında sosyal hizmet boyutunun da dikkat edilmesi

¹ Zürih Gençlik Savcılığı (Eski) Sosyal Çalışmacı/Sosyal Hizmet Uzmanı
Çocuk Koruma Türkiye /Koordinatör / ntarimeri@gmail.com

amacıyla çalışmanın son bölümünde, bu veriler ışığında, halen eksik olan gençlik mahkemelerinin ve de gençlik savcılığının kurulması, sadece sosyal çalışma konusunda eğitim almış sosyal çalışmacılar/sosyal hizmet uzmanları tarafından düzenlenmesi gereken sosyal inceleme raporunun zorunlu hale getirilmesi, **çekirdek grup**, karanlık alanlar gibi suçluluk boyutunun ele alınmasıyla alternatif çözüm mekanizmalarının güçlendirilmesi ve ceza artırımı odaklı popülist yaklaşımların terk edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

ÖZET

Ana bulgular:

- Soruşturma evresi (Cumhuriyet başsavcılıkları):** Tekil gelen çocuk sayısı 322.149'dan 330.496'ya (+%2,6) yükselmiş, ancak karara bağlanan dosya sayısı düşmüştür. Çoklanmış işlem sayısı (suç türü ve dosya yılı çoklamasıyla) **497.162**'dir. Devir oranı %41,5'tir. Yığılma artmaktadır.
- Kovuşturma evresi (ceza mahkemeleri):** Tekil sanık çocuk sayısı 177.907'den 184.529'a (+%3,7) çıkmış; çoklanmış işlem sayısı **267.110**'dur. Devir oranı %45,3'tür.
- Uyuşturucu suçları (kamu sağlığı):** Her iki evrede de patlama göstermiştir (dosya sayısı +%21,6). 2025'te kovuşturmada 14.224 dosya bulunmaktadır.
- Şiddet suçları (vücut dokunulmazlığı):** Soruşturma evresinde dava açma eğilimi artarken, kovuşturma evresinde HAGB ağırlıklı karar verilmektedir (%43,6). Dosya sayısı %7,3 artmıştır.
- Malvarlığı suçları:** Soruşturmada takipsizlik (KYOK) artmış (%36,9 → %52,6), kovuşturmada mahkûmiyet oranı yüksek seyretmektedir (%52,8).
- Cinsel suçlar:** Soruşturmada KYOK oranı %50,8'e, kovuşturmada beraat oranı %28,5'e yükselmiştir. İspat zorluğu ve mağdur çocukların adalete erişim sorunu devam etmektedir.
- Yaş dağılımı (gençlik suçluluğu):** 15-17 yaş grubu, tüm sanıkların %77-78'ini oluşturmaktadır. Buna rağmen Türkiye'de gençlere özel bir adalet sistemi (gençlik mahkemeleri, gençlik savcılıkları) bulunmamaktadır.
- Kovuşturma karar dağılımı (2025):** HAGB en yaygın karardır (%32,6); mahkûmiyet %28,6, beraat %18,8'dir. Çocukların her beşte biri beraat etmekte, her üçte biri HAGB ile şans almaktadır.
- KYOK oranı karşılaştırması:** Çocuklar için KYOK oranı (%54,4) yetişkinlerinkiyle (%55,3) neredeyse aynıdır. "Dava açmaktan kaçınma" ilkesi (Pekin Kuralı 11.4) çocuklar lehine bir fark yaratmamıştır.
- Yığılma ve iş yükü krizi:** Her iki evrede de devir oranları %40-48 arasında seyretmekte; dosyalar yıllarca sürmekte, çocuklar belirsizlik içinde damgalanmaktadır.

Kolluk ve adalet sisteminin toplam çocuk yükü (2025):

- Güvenlik birimlerine gelen suça sürüklenen çocuk sayısı: **168.694**
- Güvenlik birimlerine gelen suç mağduru çocuk sayısı: **266.849**

- Adalet yönetimindeki tekil çocuk sayısı (şüpheli + sanık + mağdur): **1.031.121**
- Güvenlik birimlerine gelen diğer başvurular (tanık, kayıp, kimlik tespiti, intihar teşebbüsü): **543.538**
- Adalet sistemindeki çöklanmış işlem toplamı (soruşturma 497.162 + kovuşturma 267.110): **764.272**
- Çocuk Koruma Kanunu kapsamında işlem yapılan genel toplam çocuk: 1.307.810** – bu rakam, Türkiye'deki çocuk nüfusunun yaklaşık %6'sının yılda en az bir kez adli veya koruyucu işleme konu olduğunu göstermektedir.

Çeza Adalet Sisteminde Karşılaştırmalı Veri Analizi – ADALET İSTATİSTİKLERİ (Tablo 1.13, 1.14, 1.15, 1.16 / Tablo 2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25)

Türkiye'de ceza adalet sisteminin en kritik alanlarından biri, soruşturma evresinde (Cumhuriyet başsavcılıkları) ve kovuşturma evresinde (ceza mahkemeleri) suçta yönelen ve/ya katılan çocuklar için Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) kapsamında öne çıkarılan " suçta sürüklenen çocuklar (?)" (12-17 yaş) ve gençlerdir. Masumiyet karinesine aykırı tanım ile her yıl yüzbinlerce çocuk hakkında soruşturma yürütölmekte; bir kısmı kovuşturmaya yer olmadığı (KYOK) kararıyla kapatılmakta, bir kısmı kamu davası açılarak ceza mahkemelerine gönderilmekte, bir kısmı ise yetkisizlik/görevsizlik gibi nedenlerle başka birimlere aktarılmakta veya gelecek yıla devredilmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesi ile yaş küçüklüğü ceza sorumluluğu açısından gruplaşma ve de öne çıkarılan ceza adalet sistemi, 2005 yılından beri süregelmektedir. TCK'nın 31. maddesine yönelik Çocuk Koruma Kanunu kapsamında kurulmuş olan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri dahil ceza mahkemelerinde ise bu çocuklar hakkında mahkûmiyet, beraat, HAGB (hükmün açıklanmasının geri bırakılması) gibi kararlar verilmektedir.

Aşağıda, her yıl açıklanan Adalet Bakanlığı'nın 2024 ve 2025 yılları Adalet İstatistikleri'nde ² yer alan soruşturma evresine ait Tablo 1.13, 1.14, 1.15, 1.16 ile kovuşturma evresine ait Tablo 2.21, 2.22, 2.24, 2.25 verileri karşılaştırmalı olarak ve detaylı tablolar eşliğinde yer almaktadır. 20 yılda ÇKK ve TCK'nın 31. maddesi ile gelinen nokta ve Pekin Kurallarına dayalı Çocuk Hakları Sözleşmesi ve sosyal korumaya yönelik Avrupa Sosyal Şartı gibi sözleşmelere rağmen halen sahip olunan bakışı yansıtmaktadır. Diğer yandan TBMM tarafından bu yönde bir araştırma komisyonu kurulmuştur. Kısaca sekiz tablo, her iki

2

<https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/202604060901356772025Adalet%C4%B0statistikleriKitab%C4%B1.pdf>

<https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/>

[7042025092455Adalet %C4%B0statistikleri 2024%20T%C3%BCrk%C3%A7e Ingilizce.pdf](https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/7042025092455Adalet%C4%B0statistikleri2024%20T%C3%BCrk%C3%A7e%20Ingilizce.pdf) Erişim. 24.04.2026

evredeki çocukların toplam yükünü, karar türlerinin dağılımını, suç türlerine göre çeşitliliğini ve zaman içindeki değişim eğilimlerini bütünsel bir şekilde ortaya koymaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM – SORUŞTURMA EVRESİ (CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI)

1. Soruşturma Evresindeki Temel Kavramlar ve Tabloların Anlamı

• **Tablo 1.13** (Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde suça sürüklenen çocukların dosya ve suç sayıları): Soruşturma evresine gelen (geçen yıldan devir + yıl içinde açılan) dosya, suça sürüklenen çocuk ve suç sayılarını tekil olarak gösterir. Bir çocuğun birden fazla dosyası varsa tekil sayılır. Bu tablo, sistemin gerçek yükünü yansıtır.

• **Tablo 1.14** (Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde suça sürüklenen çocuklar hakkında karara bağlanan dosya ve suç sayıları): Karara bağlanan dosya, çocuk ve suç sayılarını, karar türüne (KYOK, kamu davası açılan, diğer kararlar) göre yine tekil olarak gösterir. Bir çocuk hakkında farklı karar türleri verilmişse her karar türünde ayrı sayılır.

• **Tablo 1.15** (Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların suçlarına ilişkin soruşturma evresinde gelen dosya ve suç sayıları): Gelen dosya, çocuk ve suç sayılarını suç türü bazında çoklanmış olarak gösterir. Bir dosyada birden fazla suç türü varsa her biri ayrı satırda sayılır; bir çocuk farklı suç türlerine karışmışsa her suç türünde ayrıca sayılır. Bu tablo, suç türlerinin dağılımını ve çoklu suçluluğu ortaya koyar.

• **Tablo 1.16** (Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların suçlarına ilişkin soruşturma evresinde karara bağlanan dosya ve suç sayıları): Karara bağlanan dosya, çocuk ve suç sayılarını, karar türü ve suç türü bazında çoklanmış olarak gösterir. Hangi suç türünde ne kadar KYOK veya kamu davası kararı verildiğini detaylandırır.

Bu dört tablonun birlikte ele alınması, hem tekil çocuk sayısını hem de suç türlerindeki çeşitliliği ve savcılık kararlarının nasıl şekillendiğini anlamak için yardımcı olmaktadır.

1.1.Tablo 1.13 – Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde suça sürüklenen çocukların dosya ve suç sayıları 2024-2025 (Bkz. Sf. 90)

Gelen ve Devir Eden Dosya, Çocuk, Suç (Tekil)

2024 Verileri

Gösterge	Toplam Gelen	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Karara Bağlanan	Gelecek Yıla Devir
Dosya	322.219	117.679	204.540	201.959	120.260
Çocuk (şüpheli)	322.149	136.664	185.485	191.112	131.037
Suç	665.241	260.654	404.587	414.034	251.207

2024 Genel Toplamı: (Gelen + Karar + Devir) toplamı alındığında, 2024 yılındaki şüpheli çocuk için kümülatif işlem hareketliliği 664.038 birim olarak gerçekleşmiştir.

2025 Verileri

Gösterge	Toplam Gelen	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Karara Bağlanan	Gelecek Yıla Devir
Dosya	332.648	125.086	207.562	209.022	123.626
Çocuk (şüpheli)	330.496	143.196	187.300	195.936	134.560
Suç	683.823	271.048	412.775	423.893	259.930

2025 Genel Toplamı: (Gelen + Karar + Devir) birleşimiyle, 2025 yılındaki toplam şüpheli çocuk için işlem hareketliliği 684.120 birime ulaşmıştır.

Karşılaştırmalı Analiz

Gösterge	2024	2025	Mutlak Değişim	% Değişim
Gelen Çocuk	322.149	330.496	+8.347	+2,6%
Yıl İçinde Açılan Çocuk	185.485	187.300	+1.815	+1,0%
Geçen Yıldan Devir Çocuk	136.664	143.196	+6.532	+4,8%
Karara Bağlanan Çocuk	191.112	195.936	+4.824	+2,5%
Gelecek Yıla Devir Çocuk	131.037	134.560	+3.523	+2,7%
Gelen Suç	665.241	683.823	+18.582	+2,8%
Genel Toplam Çocuk	664.038	684.120		

Gelen Çocuk" ile ele alınarak değerlendirme:

- Çeşitli tablolar arasındaki tabloya göre 2025'te gelen çocuk sayısı yaklaşık 8.300 artmıştır. Yeni açılan çocuk sayısındaki artış (%1,0) devir yükündeki artıştan (%4,8) çok daha düşüktür. Yani yığılma, yeni vakalardan daha hızlı büyümektedir.
- Karara bağlanan çocuk sayısı sadece 4.800 artarken, gelecek yıla devir edilen çocuk sayısı 3.500 artmıştır. Her yıl bir önceki yıldan daha fazla çocuk bir sonraki yıla kalmaktadır.
- Her çocuğa düşen ortalama suç sayısı (gelen) her iki yılda da 2,07'dir. Karara bağlanan her çocuğa düşen suç sayısı ise 2024'te 2,17, 2025'te 2,16'dır – neredeyse sabit.

1.2. Tablo 1.14 – Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde suça sürüklenen çocuklar hakkında karara bağlanan dosya ve suç sayıları 2024-2025 (Bkz.Sf 91)

Karara Bağlanan Dosya, Çocuk, Suç – Karar Türüne Göre (Tekil, Karar Bazında Çoklanmıştır)

Not: Çeşitli tablolar arasındaki bu tabloda ise çocuk sayıları, aynı çocuk hakkında farklı karar türleri verildiğinde her karar türünde ayrı sayıldığı için Tablo 1.13'teki "karara bağlanan çocuk" sayısından yüksektir.

2024 Verileri

Karar Türü	Dosya	Çocuk	Suç
Kovuşturmayaya yer olmadığı (KYOK)	102.755	120.957	198.745
Kamu davası açılan	81.109	83.870	186.625
Diğer kararlar (yetkisizlik, görevsizlik, birleştirme, fezleke)	18.095	17.502	28.664
Toplam	201.959	222.329	414.034

2025 Verileri

Karar Türü	Dosya	Çocuk	Suç
Kovuşturmayaya yer olmadığı (KYOK)	108.193	125.251	206.883

Karar Türü	Dosya	Çocuk	Suç
Kamu davası açılan	81.339	86.424	185.593
Diğer kararlar	19.490	18.323	31.417
Toplam	209.022	229.998	423.893

Karşılaştırmalı Oranlar (Çocuk Bazında)

Karar Türü	2024 Çocuk	2024 Oranı	2025 Çocuk	2025 Oranı	Değişim (puan)
KYOK	120.957	%54,4	125.251	%54,4	0,0
Kamu davası	83.870	%37,7	86.424	%37,6	-0,1
Diğer	17.502	%7,9	18.323	%8,0	+0,1
Toplam	222.329	%100	229.998	%100	-

Değerlendirme:

• Görüldüğü gibi oranlar neredeyse hiç değişmemiştir. Ayrıca ÇKK kapsamında 2005 yılından beri özellikle gençlik boyut ve evresi TCK kapsamındaki gruplaşma ile dikkate alınmamaktadır. 1985 yılında BM’de kabul edilen gençlik adalet yönetimine yönelik asgari standartlarla öne çıkan Pekin Kuralı ve buna dayalı olarak 1989 tarihli BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme’de (ÇHS) öne çıkan İngilizce “juvenile” ise “gençlik” yerine Türkçeye “çocuk” şeklinde tercüme edildiği bir sözleşme halen söz konusudur.³ Hukuk dünyası açısından sığ ve dar bir bakış ile de Türk Ceza Kanunu’nun 31 maddesi için “küçük” olarak öne çıkmaktadır. Halbuki her yerde kolayca bulunan küçük ve sarı “Langenschedt’s Universal English-Turkish” sözlüğünün 318 sayfasında “justice” kelimesinin Türkçe karşılığının “adalet, hak,insaf,hakim, yargıç” olduğu;“ juvenile” kelimesinin türkçe karşılığının ise “genç, gençlikle ilgili” olduğu görülecektir. Ayrıca; “Metro,Collins Cobuild,Essenthal Dictionary” İngilizce-İngilizce-Türkçe Sözlüğünün 558 sayfasında da “Juvenile” kelimesinin karşılığının “ 1.activity er behavior in volven young people who are not adults ; genç, gençlere özgü; 3. juvenile delinquent: suçlu genç” olduğu görülecektir.

“Juvenile” kelimesinin “Genç”liği latince tanımlayan “Juventus” kelimesinden kaynaklanmasının yanı sıra “juvenile justice” yargılama sisteminde yer alan “juvenile court” kelimesi ile bir bilgiyi de internette www.krimonoloji.com adresinde yer alan Prof.Dr. Atalay Yörükoğlu’ nun “Gençlik Suçluluğu ile Savaş” başlıklı makalesinde görmekteyiz. “Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar-Özgür Yayınları İstanbul 2000,11.Baskı sayfa

3 <https://www.cocukkorumaturkiye.com/ceviri-yanlisliklar-ve-cocuk-haklarina-dair-sozlesme-bm-pekini-kurallarına-yonelik-tespitler-adalet-adina-cocuklara-genclere-etkiler-2/> Erişim. 24.04.2026

322 " olduğu belirtilen ve gençlik suçluluğun işlendiği bu makalede ülkemizdeki çocuk mahkemeleri ile ilgili durumda ele alınmıştır.

Tanımlar ve adalete bakışı ve de karşılaştırma ve de kaynak kanunlar açısından gelişmelerin takip edilmemesi nedeniyle ortaya çıkan bilimsel cehalet ile birlikte uygulamaları yansıtan durum süre gelebilmektedir.Üstelik 2004 yılından beri Anayasa'ya rağmen gençlik boyutu ve kuralların dikkate alınmaması gibi söz konusudur.Bilimsellik dahil körleşmesi ile de dünyada karşılığı olmayan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin kurulması, ÇKK ile sağlanmıştır. Roma Hukuk Sistemin parçası olmasının yanı sıra kaynak kanunlardaki gelişmelerin de özellikle dikkate alınmaması adalet ve hukuktan koparılmaya neden olurken bu durum çocuklar için de özellikle söz konusudur.

- Halen böyle bir mahkeme ve yapılanma ile 1889 tarihli cezalandırmaya odaklı Türk Ceza Kanunu (TCK) 2005 yılında aynı bakışla güncellenmiştir. Halbuki ÇHS ve Pekin Kuralları ve sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı dahil Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesininin tamamlayıcı sosyal anayasası olan Avrupa Sosyal Şartı (ASŞ) açısından çocukların ve gençlerin korunması yükümlülük getirmektedir. Bu nedenle bir asırdan beri çocuk ve gençlerin yetişkinler gibi yargılanmasını engellemek aynı zamanda insanlık sınavıdır. Cezanın son çare olması üzere ceza adalet sistemi dışına çıkarılması gerekmektedir. Ceza adalet sisteminde soruşturma evresi ve savcılık ise usul hukuku dahil önemli birimdir.

Çocuğun yüksek/üstün yararı (best interests of the child) ilkesi, soruşturma evresi için önceliklidir.ÇKK'nı Temel İlkeler içinde önceliklidir.Aynı zamanda **Çocuk Hakları Hukuku, Artık "Ulusal Hukuk" Değil, "Uluslararası" Bir Alandır** Hem ulusal hem de uluslararası hukukta çocuklara ilişkin tüm karar ve uygulamaların merkezinde yer alan bir kavramdır.Çocuk Hakları sözleşmesi ulusal değil Bedensel,zihinsel ve sosyal iyilik hali için öne çıkarılan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (ÇHS) 3. maddesi bu ilkeyi, çocukları etkileyen tüm eylem ve işlemlerde "öncelikli bir düşünce" olarak kabul eder. Sosyal iyilik hali ve de sosyal haklar açısından sosyal ortam ve yaşam koşulları ile ilgili bilginin karar verilmesi için zorunluluk dahil asgari standartlarla öne çıkarılan Pekin Kuralları bu ilkenin kapsamını, bağlayıcılığını ve karar alma süreçlerindeki işlevini bu açıdan öne çıkarmaktadır. Bu ilke aynı zamanda adil yargılama ilkesinin ve adaletin de tamamlayıcıdır. Bu amaç ve hedefle soyut bir prensip olmanın ötesinde somutlanması için geçtiğini vurgulayarak üçlü bir hukuki karakteri öne çıkarmaktadır.Bu karakter için sosyal ortam ve yaşam koşulları ile ilgili bilgi ile karar verilmesi için bu zorunluluk maddi bir hak ile vardır.

Çocuğun yüksek yararı ilkesi, soruşturma süreci dahil mahkemeler önünde ileri sürülebilir ve doğrudan uygulanabilir bir haktır. Bu boyut, çocuğun yalnızca korunmaya değil, karar süreçlerine etki edecek bir özne olarak tanınmasına hizmet eder.Aynı zamanda yargısal veya idari tüm karar süreçlerinde çocuğun yararına ilişkin etkin bir araştırma ile birlikte analizin yapılması ve değerlendirmesi ile birlikte söz konusu kararda açıkça gerekçelendirilmesi usule ilişkin önemli bir kural olup hukuki karakterin de temel

parçasıdır. Bu, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleriyle doğrudan bağlantılıdır. Aksi olması insan sorunu olup CHS ve bu yönde ki karakter arasında öne çıkan bu ilke, çocukları ilgilendiren tüm hukuki normların yorumunda yol göstericidir. Bağlayıcı bir ölçüt işlevi de olmalıdır. Genel bir yorum ile birlikte var olan bu karakter ile özellikle hak çatışmalarında, çocuğun yararını önceleyen bir yorum biçiminin benimsenmesi ve içinin doldurulmasında hak savunuculuk boyutu her açıdan önemlidir. ve öncelik yapmaktadır.

Böylece bu üçlü yapı, ilkeyi soyut bir idealden çıkararak somut bir hak ve usuli güvence haline getirmektedir., Halbuki Devletler üzerinde pozitif yükümlülükleri doğururken hem sosyal devlet hem de bu yönde ki sosyal koruma boyutu açısından öne çıkan sosyal hizmetler ile ilgili kamusal görevler aynı zamanda adaletin tamamlayıcı unsurudur. İnsan hakları ve sosyal hakların korunması için bu yönde bir yetkinliği öne çıkarmaktadır. Özellikle sosyal hizmetin insan hakları ile birlikte ele alınması öncelikli görevdir. Çocukların üstün yararına yönelik karakter için de öncelik olup bu yöndeki profesyonelleşme ve eğitim ile birlikte öne çıkan sosyal çalışmacılar için üstelenen görev de, SİR gibi bir raporlama ÇKK' vede TCK/31 maddesini anlamlı ve önemli kılmaktadır.

Yargı sisteminde ise iddia (savcı), savunma (avukat) ve hüküm (hâkim) olmak üzere üç temel saç ayağı üzerine kuruludur. Bu üç unsur, adil yargılamanın gerçekleşmesi için eşit haklara sahip kurucu unsurlardır. Savcı soruşturmayı yürütür, avukat savunmayı temsil eder, hâkim ise bağımsız olarak nihai kararı verir.

• Dolayısıyla 2005 yılından beri TCK ve ÇKK kapsamında öne çıkarılan böyle bir yapılanma söz konusudur. Aslında "**Çocuk Koruma(ma Kanunu**"⁴ öne çıkmaktadır. Ancak çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri bile halen yaygınlaşmadığı gibi 2025 yılı Adalet İstatistiği'nde özellikle görülmektedir. 12-17 yaş arasındaki çocuk ve gençler, yüzde 64 oranında yetişkinler ile ilgili mahkemelerde halen yargılanmaktadır. Adalet Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalara göre çocuk mahkemesi sayısı **85 ve** çocuk ağır ceza mahkemesi sayısı ise **16 dır. Cumhuriyet Başsavcılık birimi arasında 100 civarında da çocuk bürolarının var olduğunu öngörmek mümkündür.** Dolayısıyla en azından bu kadar sayıda savcı ve 150 e yakın hakim kovuşturma kapsamında görev yapmaktadır. Ayrıca çocuk mahkemesi bulunmayan yerlerde ise ağır ceza ve asliye ceza mahkemeleri nezdinde ki ihtisas mahkemeleri tarafından belirlenmiştir.

Diğer yandan ceza adalet sistemi açısından CMK 150 inci madde de öne çıkan kamusal müdafiler ise önemli bir aktördür. Ancak 2005 yılından beri söz konusu pasif savunuculuk ve hukuksal korumasızlık bağlamında ÇKK kapsamında savcılık birimi için kolluk dahil çocuk bürolarının yaygınlaşmaması da ayrıca söz konusudur. (Bkz. ÇKK Md. 29-31) Sistemin dışına çıkmasına yönelik denetim ile ilgili olarak ((Bkz. ÇKK Md. 36-40) sosyal inceleme rapor ile birlikte öne çıkarılan sosyal hizmet odaklı uygulamanın (diversion) işletilmemesi ve

bu yöndeki bakış aynı zamanda tekerrür suç ve karanlık alanları **çekirdek gruplar** ⁵ ise yetişkinler ile birlikte beslemektedir. Özgürlüklerinin ise özellikle sulh ceza hakimliliği ile tutuklanması ve yeni bir sosyal alanda yaşatılması dahil çocuklara,gençlere yönelik uzmanlıktan uzaklık ve uygulamaların yanı sıra sesesizlik ve vurdumduymazlık ise diğer önemli bir insan hakları ve çocuk hakları sorununu öne çıkarmaktadır.

Adalet Bakanlığı tarafından suça süreklenen çocuk ile ilgili TBMM Araştırma Komisyonu'na yönelik bilgiler arasında ⁶ denetimli serbestlik uygulamasında yer almaktadır. Hem soruşturma hem de kovuşturma evresi açısından alınan karar ile söz konusu "**Denetimli Serbestlik Tedbiri Altındaki Çocuklar**" (31.12.2025 itibarıyla) için toplam dosya sayısı: 11.968 olup toplam çocuk sayısı ise 9.763 (erkek 8.894, kız 869, yabancı uyruklu 341) olarak açıklanmaktadır.Ayrıca "Denetimli Serbestlikte Çocuklara Yönelik Müdahale Programları" arasında ise ;Adım Adım Değişim (DENGE) , Genç SAMBA, Güvenli Ergenlik, Şiddetsiz Yaşam, Çocukça Sanat, Çocuk Müdahale gibi programlar ;Çocuklar için yetişkinlerden farklılaştırılmış yapılandırma;Değerlendirme süreci için Ön görüşme, risk/ihtiyaç analizi, izleme, bireysel/grup müdahalelerden bahsedilmektedir. Yeşilay (madde/alkol), Sağlık Bakanlığı (tedavi/rehabilitasyon), Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (koruyucu/önleyici hizmetler), Gençlik ve Spor Bakanlığı (sportif/kültürel faaliyetler) işbirlik içinde olan kurumlardır. Yaş dağılımı ise en yoğun 16-17 yaş olduğu açıklanmaktadır.Ortada bir çocuk suçluluğu değil gençlik suçluluğu öne çıkmaktadır. Ayrıca adli kontrol uygulamasında bu uygulamanın parçasıdır.

• "Denetimli Serbestlik" uygulaması ise bir asırdan beri evrensel bir uygulama olup onarıcı veya önleyici adalet gibi kavramların üretilmesine yardım etmiştir. Alternatif çözümleri içinde ön eçkarılan uygulamanın öncelikle karşılığı sosyal hizmetlerdir.Cezanın son çare olmasına yönelik olup sosyal hizmet/çalışma yöntem ve araçlar ile de evrensellik açısından önceliktir. Bu yöndeki yetki ve liyakatında öne çıkarılması ve gereken araç ve uygulamalar bağlamın da bu yöndeki yetkinlik ve liyakat aranılmadan böyle bir adalet yönetimi ve etkiler ile de her yıl açıklanan Adalet İstatistik bağlamında 2025 yılı için "1.2 Cumhuriyet başsavcılıklarında so de ruşturma evresinde cinsiyet, yaş ve uyruğa göre şüpheli sayıları, 2025" (Bkz. Sf.77) tablosunda ise şüpheli sayısı (12.995.550) olarak yer almaktadır. Adalet yönetimi açısından sosyal hizmetlerin dışlanması ve etkileri yansıtan bilgiler arasında 18 yaş altı şüpheli çocuk ve genç sayısı ise (318.885) olup %2,45 oranında bir suçluluk öne çıkmaktadır. Diğer bazı tablolar ile bu oran % 2.6 veya % 2.7 oranına çıkmaktadır. Bu sayı ve ceza sorumluluk yaşının genelde 14 olması bağlamında Almanya,İsviçre ve İtalya veya ABD,Birleşik Krallık gibi ülkelerdeki gençlik suçluluk oranı genelde % 10-20 arasında olup bir uyumsuzluk ortaya çıkmaktadır.Ortada bir çocuk ve gençlik suçluluğunun olmadığı gibi

5 **Türkiye de suç bilimi açısından "çekirdek grup" gençlik suçluluk dahil ele almayan bir konudur. Bu konu ve bu gençlik suçluluk ile ilgili olarak bir model çalışma "ÇOCUK KORUMA(2) KANUNU" kitabın 254-279 sayfasında yer almaktadır. 2008 yılından beri dikkat edilmemesi aynı zamanda hukuk dünyasının bakışını yansıtmaktadır.**

<https://www.cocukkorumaturkiye.com/9911-2/> Erişim.24.05.2026

6 <https://www.tbmm.gov.tr/MeclisArastirmasiKomisyonlari/SSC-Anasayfa> Erişim 24.04.2026

görüntü ortaya çıkarken yönetsel açıdan gerçekler ile örtüşmeyen bir durumda söz konusudur.

Ancak ve bu küçük oran ve de resime rağmen bazı olaylar öne çıkarılarak gerçeklerin perdelenmesine araç olabilmektedir. Suçluluk açısından ise tekrür/mükerrer gibi olgu ve de özellikle Türkiye de hem kriminoloji hem de özellikle hukuk dünyası tarafından ele alınmayan ve kamuoyu dahil ancak % 5- 10 oranında çekirdek grup,karanlık veya gri alan gibi kavramlardan uzak tutulmaktadır.

Genelde "gençlere" odaklı sistemler de suça yönelen gençlerin ancak % 10'u işlenen suçların % 50'sinden sorumlu olmaktadır. Bunların önemli bir kısmı tekrar eden suçlardır. Geriye kalan % 90'lık önemli çoğunluk ise İNSANIN DOĞASI gereği bir veya iki kere suça yönelenlerden oluşmaktadır. Bir "Çocukluk" veya "Gençlik" Hatasıdır. Dolayısıyla; suça yönelen gençlerden ancak % 10 ve % 15'i öncelikli hizmet isteyen bu "çekirdek" gruptandır. Ancak ve halen yönetsel ve bilimsel cehalet ile birlikte halen eksik olan kriminoloji bilimi ve de gençlik suçluluk gibi boyutun ele alınmasını bu açıdan gerekmektedir. Hem son çare olması hem de bu yönde ki denetimli serbestlik uygulaması açısından alternatif çözümleri de içeren diversion gibi uygulamalar ise aynı zamanda bir sınav yeridir.Dolayısıyla adalet yönetimi dahil sunulan kamusal hizmet ve görevler ile söz konusu kusurların ,ihmallerin perdelenmesi amacıyla bu yönde algı ve duygu yönetimi konusundaki beceri ise adalet yönetimi açısından sorunun tartışılmasını engelleyerek süreklilik beslenebilmektedir. Sorunun parçası olup çözüm araması gibi bir zemin oluşabilmektedir.Böylece sahip olan haklara yönelik hesapverilebilirlik ve cezasızlık hali toplumsal güveni örselebilmektedir. Sayıların da bu yönde kullanılması ile toplumsal bir güvensizlik beslenebilmektedir.

Denetimli serbestlik uygulaması dahil şeffaflık ve dürüstlük boyutunu da yansıtan resim ve bilgiler arasında çocuk ve gençler için mahkemelere orantılı olarak %46 oranındaki çocuk bürolar ile birlikte savcılıklar ele alındığında her iki yılda çocukların yaklaşık %54,4'ü hakkında takipsizlik, %37,6'sı hakkında kamu davası, %8'i hakkında diğer kararların verildiği görülmektedir (çeşitli tablolar arasında).Bu bilgi ve bu yöndeki işlem ve kararlar aynı zamanda tekrür suç olgusu içinde önemlidir.

Diğer yandan liyakattan uzak ve de sosyal hizmetlerin dışlandığı sözde Denetimli Serbestlik ile ilgili yapı dışında adalet yönetimi açısından 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (10.06.2020) ile Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. 02.09.2022'de bünyesinde Kadın Hizmetleri, Çocuk Hizmetleri, Adli Destek ve Yardım Hizmetleri Daire Başkanlıkları oluşturulmuştur. Bu yöndeki süreç ve idari tasarruf ile oluşturulan yeni yapılanma ile **176 adliyede** "Adli Görüşme Odaları (AGO)" kurulmuştur. Çocuk veya mağdurların ifade ve

beyanları özel ortamda kayıt edilmesi ile (CMK m.236/4, 63 sayılı CBK m.8) 2025 yılı için ifade/beyan alınmış sayısı ise **27.319 olarak açıklanmaktadır.**

• Adalet yönetimi açısından soruşturma ve kovuşturma evresinin parçası olarak böyle bir yeni yapılanma ile de 2025 yılında 7.541'i savcı, 249'u başsavcı görev yapmaktadır.Kurulmuş olan en az dan 100 çocuk bürosu ve yoğunluğa göre 200 ve/ ya 300 savcının görev aldığı öngörmek mümkündür. Bu yapılanma ile tutuklama dahil söz konusu soruşturma evresinde işlem ve kararlar için tablo 1.14 önemli bir resim olup hem 2024 hem de 2025 in ele alınmasını gerektirmektedir.

Tablo 1.14 'ün anlamak açısından , bir çocuk hakkında **soruşturma evresinde** Cumhuriyet savcısı tarafından verilen **kesin kararların** dağılımını göstermektedir. Burada önemli bir nokta: **Aynı çocuk hakkında farklı karar türleri** (örneğin bir dosyada KYOK, başka bir dosyada kamu davası) verilmişse, o çocuk **her karar türünde ayrı ayrı sayılır.** Bu nedenle bu tablodaki toplam çocuk sayısı (2024'te 222.329, 2025'te 229.998), Tablo 1.13'teki **tekil karara bağlanan çocuk sayısından** (191.112 ve 195.936) yaklaşık **%16 daha fazladır.** Bu fark, **mükerrer suçta sürüklenen çocukların** varlığını ve bir çocuğun aynı yıl içinde birden fazla dosyası olabileceğini göstermesi açısından önemlidir.

2024 yılında karara bağlanan toplam **201.959 dosya** içinde **222.329 çocuk** ve **414.034 suçtan bahsedilmektedir..** Yani her dosyada ortalama **1,1 çocuk** ve **2,05 suç** vardır. Bir çocuğa düşen ortalama suç sayısı ise **1,86**'dır. Bu, çocukların genellikle birden fazla suç isnadıyla karşı karşıya kaldığını gösterir.

Kararların türüne bakıldığında ise;

•**Kovuşturmayaya Yer Olmadığı (KYOK):** Dosyaların **%50,9'u**, çocukların **%54,4'ü** bu şekilde sonuçlanmıştır. Yani her iki çocuktan biri hakkında **yeterli delil bulunmadığı** veya **suçun unsurlarının oluşmadığı** gerekçesiyle dava açılmamıştır. KYOK kararlarında **suç/çocuk oranı 1,64'tür** – bu, dava açılmayan dosyalarda isnat edilen suç sayısının daha düşük olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca KYOK dosyalarında **çocuk/dosya oranı 1,18'dir**; yani bazı dosyalarda birden fazla çocuk birlikte KYOK almıştır (örneğin bir kavga olayında birden çok çocuk hakkında takipsizlik kararı verilmesi gibi).

•**Kamu Davası Açılması açısından ise dosyaların %40,2'sinde,** çocukların **%37,7'sinde** mahkemeye sevk kararı verilmiştir. Bu kararlarda **çocuk/dosya oranı neredeyse 1,03** ile bire birdir.Yani her dosyada genellikle tek bir çocuk vardır. Ancak **suç/çocuk oranı 2,23** gibi oldukça yüksek bir değerdir. Bu demektir ki, hakkında kamu davası açılan bir çocuğa **ortalama 2,2 suç** isnat edilmektedir. Birden fazla suç ithamı, savcının dava açma kararını güçlendiren bir faktör olarak değerlendirilebilir.

•**Diğer Kararlar** (yetkisizlik, görevsizlik, birleştirme, fezleke vb.) ise, dosyaların **%9,0'ını**, çocukların **%7,9'unu** oluşturur. Bu kararlar genellikle **usule ilişkin** olup, dosyanın başka bir mahkemeye veya savcılığa gönderilmesi, farklı dosyalarla birleştirilmesi gibi işlemleri kapsamaktadır. Bu kategoride **çocuk/dosya oranı 0,97** gibi 1'in altındadır; çünkü bazen bir dosyada hiç çocuk olmaz (sadece birleştirme kararı) veya çocuk sayısı dosya sayısından azdır.

Dolayısıyla 2024 yılına göre her üç dosyadan biri kamu davasıyla sonuçlandı ve bu yönde bir yargılama söz konusudur.

•**2025 Yılı** için karara bağlanan dosya sayısı ise **209.022**'ye (+%3,5), çocuk sayısı **229.998**'e (+%3,4), suç sayısı **423.893**'e (+%2,4) yükselmiştir. Dosya ve çocuk artışı birbirine paralel iken suç artışı daha düşük kalmıştır. Bu, **dosya başına düşen ortalama suç sayısının** 2,05'ten 2,03'e çok hafif düştüğü anlamına gelir.

•Karar türlerinin dağılımı neredeyse **birebir aynı** kalmıştır:

•**KYOK**: Dosyaların **%51,8'i** (hafif artış), çocukların yine **%54,4'ü**. Suç/çocuk oranı 1,65 (neredeyse değişmemiş).

•**Kamu davası**: Dosyaların **%38,9'u**, çocukların **%37,6'sı**. Oran **0,1 puan düşmüş** (önemsiz). Ancak suç/çocuk oranı 2,23'ten **2,15'e inmiştir**. Yani 2025'te kamu davası açılan çocuklar **daha az suçla** yargılanmışlardır. Bu olumlu bir gelişme olabilir: belki savcılar daha seçici davranmış, ya da isnat edilen suçların sayısı azalmıştır.

•**Diğer kararlar**: %8,0'a yükselmiş (çok hafif). Çocuk/dosya oranı 0,94'e gerilemiştir.

Görüleceği gibi KYOK oranı iki yılda da **%54,4** ile sabit kalmıştır. Bu, soruşturma sürecine giren her iki çocuktan birinin **adli bir kovuşturmaya gerek olmadan** dosyasının kapatıldığını gösterir. Peki bu çocuklar neden soruşturmaya maruz kalmıştır? Polis veya jandarma tarafından yapılan ihbarların veya yakalamaların yarısından fazlası **yargılamayı gerektirmeyecek** niteliktedir. Bu durum, **alternatif çözüm mekanizmalarının** (örneğin sosyal hizmetlere doğrudan yönlendirme, uzlaştırma, eğitim programları) yeterince kullanılmadığını göstermektedir. Böylece her yıl en azından **120 binden fazla çocuk damgalama, lekele dahil** boş yere adli sistemin içine çekilmektedir.

•**Görüldüğü gibi KYOK dosyalarında çocuk/dosya oranı 1,18 iken, kamu davası dosyalarında 1,03-1,06**. Bu fark, KYOK kararlarının **grup halinde işlenen** ancak kovuşturmaya değer bulunmayan fiillerde daha sık verildiğini gösterir (örneğin, bir grup çocuğun birlikte bir suça karıştığı ancak delil yetersizliğinden takipsizlik aldığı durumlar). Kamu davası dosyaları ise **bireysel suçlamalar** etrafında şekillenmektedir.

•**Suç/çocuk oranı** kamu davasında (2,15-2,23) KYOK'a (1,64-1,65) göre belirgin yüksektir. Bu, **çok sayıda suç isnadının** savcıyı dava açmaya iten en önemli faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Eğer bir çocuk hakkında **tek bir suç** isnadı varsa, KYOK

alma olasılığı %54 civarında; iki veya daha fazla suç isnadı varsa, kamu davası açılma olasılığı artmaktadır.

•**Diğer kararlar** kategorisinde çocuk/dosya oranı 1'in altındadır (0,94-0,97). Bu, birleştirme veya gönderme kararlarının bazen **hiç çocuk olmayan dosyalarda** da verilebildiğini gösterir (örneğin, bir tüzel kişi veya kimliği belirsiz şüpheli hakkında işlem yapılması gibi).

• Ayrıca Tablo 1.13'e göre, 2024'te **191.112 tekil çocuk** karara bağlanmıştır. Tablo 1.14'te ise aynı yıl **222.329 çocuk** (karar türü bazında çoklanmış) vardır. Aradaki **31.217 fark**, bir kısmı çocukların **birden fazla dosyası** olduğu için, bir kısmı da aynı dosyada **birden fazla karar türü** verildiği için ortaya çıkar. Örneğin, bir çocuk hakkında hem KYOK hem de "diğer" karar (yetkisizlik) verilmiş olabilir. Bu, özellikle **mükerrer suça sürüklenen** çocukların sistem içinde dolaştığını gösterir. 2025'te ise tekil çocuk sayısı 195.936, çoklanmış çocuk sayısı 229.998, fark **34.062**'ye çıkmıştır. Farkın artması, **mükerrerlik oranının** yükseldiğine işaret edebilir (ki bu, Adalet Bakanlığı sunumunda derdest dosyalardaki mükerrerlik oranlarıyla da uyumludur: %14-15).

• **Soruşturma evresi açısından bu tablolar el alındığında gereksiz soruşturmaların önüne geçilmesini gerektirmektedir. Ortada bir adalet yönetim sorun ve krizi ortaya çıkarmaktadır.** Her yıl en azından 120 binden fazla çocuk KYOK karar kapsamıdadır. Bu damgalanan/lekelen çocuklar, aylarca süren soruşturma sürecinde **damgalanma, psikolojik baskı ve zaman kaybı** yaşıyor. Travmatik bir kamusal şiddet söz konusudur. Polis ve jandarma, **suç niteliği taşımayan** veya **çok hafif** fiillerde doğrudan ÇKK.6 maddesi kapsamında **sosyal hizmetlere yönlendirme** yapabilmesi yerine aynı zamanda savcılık aşamasına gerek kalmamalıdır Bu, "önce sosyal inceleme, sonra adli işlem" anlayışının hayata geçirilmesini gerektirir.

•**Kamu davası açılan çocukların sayısı artıyor:** 2025'te 86.424 çocuk hakkında dava açılmış. Bu çocukların önemli bir kısmı **15-17 yaş grubunda** olduğu için yetişkin mahkemelerinde yargılanma riskiyle karşı karşıya. Oysa Pekin Kuralları ve ÇHS, mümkün olduğunca **çocuk mahkemelerinde** yargılanmayı öngörür. Türkiye'de çocuk mahkemesi sayısı 85'e çıkarılmış olsa da, asliye ceza mahkemelerinde yargılanan SSC sayı (Tablo 2.5'te 2025'te 34.230 çocuk) hâlâ yüksektir. **Çocuk mahkemelerinin yaygınlaştırılması ve uzamanlaşması** şarttır.

•**KYOK oranının sabit kalması sistemin değişmediğini gösteriyor:** 2024 ve 2025'te aynı oran (%54,4), savcılık uygulamalarında her hangi bir reform yapılmadığını, aynı karar alma kriterlerinin kullanıldığını gösterir. Sahip olan bakış ile de bir süreklilik söz konusudur. Oysa **15 yaşından küçük çocukların ilk suçlarında** kovuşturma yapılmaması yönünde Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde hedef bulunmaktadır. Aynı zamanda bir itiraf olup bu hedef en azından 2009 yılında hayata geçirilseydi, 12-14 yaş grubunda KYOK oranının daha da artması veya bu yaş grubundaki çocukların hiç soruşturmaya girmemesi beklenirdi. 2006 yılından beri yönetmelik ile zorunlu kılınan hekim raporu ile çocukların geleceklerinin çalınmasına gerek olmayacaktı. Ancak Tablo 1.14'te böyle bir değişim görülmemektedir. Dolayısıyla hedefin **kağıt üzerinde** kaldığı söylenebilir.

•**Çekirdek grup ve karanlı/gri alanlar açısından söz konusu mükerrer suçlulukla mücadele için denetimli serbestlik ve sosyal teşhise dayalı sosyal takip ise öncelik olmalıdır. Tanı ve teşhis olmadan karar verilmemesi ve de hangi araç ,yöntem ile müdahale edilmemesi içindir.Bu açıdan bir risk yönetimi içindir. Ancak sosyal hizmetlerin dışlanması nedeniyle** farkın büyümesi (31 binden 34 bine), aynı çocukların sisteme tekrar tekrar girdiğini göstermektedir. Bu çocuklar için **bireyselleştirilmiş risk değerlendirmesi** (ARDEF gibi) ve **yoğun sosyal hizmet desteği** gereklidir. Denetimli serbestlikteki 9.763 çocuğun izlenmesi yeterli değildir; ayrıca soruşturma aşamasında da erken müdahale programları uygulanmalıdır.

•**Veri tanımlarının netleştirilmesi:** Tablo 1.14 ile Tablo 1.13 arasındaki farkın ne anlama geldiği belirsizdir. Akademisyenler ve politika yapımcılar, "karara bağlanan çocuk" dendiğinde hangi sayının kastedildiğini bilmelidir. Ayrıca, Adalet Bakanlığının TBMM deki açıklama ve bilgiler arasında ki "kamu davası açılan SSÇ" sayısı (21.766) ile bu tablodaki (86.424) arasındaki uçurum, **ciddi bir tanım sorununa** işaret etmektedir. Bu tutarsızlığın giderilmesi, güvenilir istatistik üretimi için gerekmektedir.

• Bu bağlamda sonuç olarak Tablo 1.14, Türkiye'de çocuk adalet sisteminin **soruşturma aşamasındaki** işleyişini ve karar verme dinamiklerini anlamak için çok değerli araçtır. 2024'ten 2025'e **iş yükü artmış**, ancak **karar oranları neredeyse hiç değişmemiştir**. Bu durum, sistemin **katılığını** ve **alternatif çözüm mekanizmalarına yeterince başvurulmadığını** göstermektedir. Özellikle **KYOK oranının yüksekliği** ve **kamu davası açılan çocuklardaki çoklu suç isnadı**, iyileştirme gerektiren alanlardır. Politika yapımcıların, **sosyal hizmetleri adli sürecin önüne geçirecek, damgalamayı azaltacak** ve **çocukların gereksiz yere adli sistemle temasını engelleyecek** düzenlemeleri ivedilikle hayata geçirmesi gerekmektedir.

• Diğer yandan Adalet İstatistik 2024 ve 2025 içeren bilgiler ile TBMM Araştırma Komisyonunda yapılan açıklamalar ve sunulan bilgiler arasında yoğun tutarsızlık ve çelişki söz konusudur.Özellikle de çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri ile ilgili bilgileri sınırlandırığı görülmektedir. Ancak soruşturma ve kamu davası açılan sayılar ele alındığında dört veya beş kat büyüklüğün perdelenmesi için bir bilginin sonuç ve etkiler açısından üretildiğini öngörmek mümkündür.. Şeffaflıktan öte kargaşa ve belirsizlik ile çözüm aranılmak istenmektedir. Bu açıdan önemli olan Adalet Bakanlığı İstatistik ile ilgili 2024 ve 2025 yılı için söz konusu tablolar arasında görüldüğü gibi yetişkin şüpheliler için KYOK oranı (Tablo 1.4'te %55,3) ile çocuklar için KYOK oranı (%54,4) arasında anlamlı bir fark olmaması halen çocukların ve gençlerin cezalandırmasına odaklandığını göstermektedir.

Ayrıca çocuklar lehine daha fazla takipsizlik aynı zamanda ÇKK.6ıncı maddesi içinde önemlidir.Bu yükümlülükle koruyucu ve destekleyici tedbirler ve son çare olması bağlamında ÇKK da öne çıkan denetim dahil diversiyon uygulamaları açısından daha da önemlidir. Ayrıca soruşturma evresinde öne çıkarılan "**suça sürüklenen çocuk**" tanımı ve haklarında ki suçlama yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılma ilkesine rağmen böyle bir lekeleme/damgalama göüldüğü gibi Anayasa'nın 36 ve 38. maddesine rağmen mümkündür. Gençlik suçluluğu ile ilgili tanımı da içeren Pekin Kuralı (Bkz. Md. 2.2) ve

masumiyet karinesi ve adil yargılama hakkı açısından bu durum avukatlık hizmeti ve hukuksal koruma için de önemlidir. Böyle bir oranda ve ceza sistemi dışına çıkarılan çocuk ve genç, bu damgalama ile de halen bahsedilmektedir. Bu duruma yönelik UNICEF ise diğer bir aktördür. 2005 yılından beri ÇHS'ni korumak yerine ÇKK'da öne çıkan uygulamaların korunması ve dikkat edilmemesi ile çocukların çifte standart içinde bakması ve de araç olmasına yardım edebilmektedir.

- 20 yıl içinde gelinen noktada koruma boyutu dahil bunda en büyük etken ise "sosyal inceleme raporu" ve raporun kimin tarafından düzenlenmesi ile doğrudan ilgilidir. Diğer yandan hem takipsizlik (KYOK) hem de kamu davası açısından söz konusu işlem ve kararlar için Pekin Kuralı'nın 16. maddesi zorunlu kılmaktadır. Kabahat dışında, bu zorunluluk çocukların üstün yararı ilkesi içinde önceliklidir. Sosyal ortam ve yaşam koşullarına yönelik sosyal teşhis ve sosyal korumaya yönelik raporlama ise ceza adalet sisteminin ilk adımıdır. Cezanın son çare ilkesi bağlamında alternatif çözümler arasında uzlaşma/arabuluculuk ,erteleme (diversion) ⁷ ile ilgilide ilgilidir.

- Ancak ÇKK'da sosyal inceleme ile ilgili 35. madde de Cumhuriyet savcılarını dahil "gerektiğinde" bir raporlama , zorunluluğu ortadan kaldırmaktadır. Diğer yandan kanunda yer almamasına rağmen TCK'nın 31. maddesine yönelik gruplaşma arasında 12-14 yaş grubu için zorunlu rapor yönetmelikle sağlanırken ek bir madde ile hekim raporu zorunlu kılınmıştır. (Bkz. ÇKK ile ilgili uygulama yönetmeliği Md. 20/2 ve 20/4 ⁸)

Böylece çağın ötesi bakış devam ederken sosyal inceleme raporu işlevsiz ve değersizleşmiştir. Unutulduğu için yönetmelik ile dahil edilen "hekim raporu"(Adli,psikiyatr ve diğer hekim tarafından) açısından Anayasa'nın 124. maddesine aykırılık dikkate şimdiye kadar ele alınmamaktadır.Çeşitli alternatif uygulamalar dahil denetim kapsamında yararlanılması engellenmektedir. Çocuk ve gençler korumasız bırakılarak gelecekleri ve umutları karartılabilmektedir.Pasif avukatlık hizmetine orantılı olarak hukuksal korumasızlıkla birlikte kanuna ve hukuka aykırılık halen bu şekilde süre gelmektedir. Hukuksuzluk sıradanlaşırken 15-17 yaş arası gruplar halen yetişkinler gibi yargılanması aynı zamanda soruşturma evresini daha da önemli kılmaktadır. ÇKK'da öne çıkan koruyucu ve destekleyici tedbirlerin (Bkz.ÇKK Md.5) değerlendirilmesi ve koruma boyutu engellenmekte olup aynı zamanda sosyal hizmetlerin dışlanması ile de mümkün olabilmektedir. Avrupa Sosyal Şartı ve Çocuk Hakları Sözleşmesi anlamsız ve değersiz olmaktadır.Bu yönde Avrupa Konseyinin "çocuk dostu adalet"⁹ ie ilgili ilke ve rehberler dahil sosyal hizmetler ile ilgili kararların UNICEF dahil dikkat edilmemesi adalet ve sosyal devlet özelliğini hırpalamaktadır. Pasif avukatlık hizmeti ile birlikte ceza adalet sisteminde koruma boyutu ile ilgili vahim ve endişeli durum aynı zamanda insan hakları,çocuk hakları ve sosyal hakları sorunu öne

7 <https://www.cocukkorumaturkiye.com/cocuk-korumama-kanunu-ile-adaletin-aracsallasmasin-da-diversion-uygulamasi-ve-bu-panoramada-adaleti-aramak-icin-cagri/>

8 <https://www.cocukkorumaturkiye.com/cocuk-koruma-kanununda-unutulan-ve-yonetmelikle-duzenlenen-hekim-raporu-ile-sosyal-inceleme-raporunun-islevsizlestirilmesinin-y/>

9 <https://www.cocukkorumaturkiye.com/cocuk-haklari-acisindan-avrupada-cocuk-dostu-adalet-el-kitabi-2025-temelinde-sistemde-ki-sosyal-hizmetin-rolu-ve-ozeti/>

çıkarmaktadır.Bu vahim durumun çocukların üstün yararı için bu bilgilerle ele alınmasını gerekmektedir.

• Ayrıca 2010 yılından beri Avrupa Konseyi açısından öne çıkarılan “çocuk dostu adalet” bağlamında ve alternatif çözümler için zorunlu olan sosyal teşhise yönelik ve de asgari standartlara dayalı kurallar bağlamında çocukların üstün yararı açısından sosyal inceleme raporunun kimin tarafından düzenleneceği ise Pekin Kuralı’nın 22. maddesinde yer almaktadır. **Tanı ve teşhis olmadan karar verilmemesi ve de hangi araç ,yöntem ile müdahale edilmemesi içindir.Bu açıdan bir risk yönetimi içindir.**Bu yönde bir nitelik aynı zamanda Avrupa Sosyal Şartı ¹⁰ (Bkz. Md.7, 14, 16, 17) aranırken evrensel hukuk ve teknik açıdan bu raporlama, sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişilerce düzenlenmesini yükümlü kılmaktadır.

Ancak ÇKK’daki tanımlar arasında yer alan “sosyal çalışma görevlisi” Bkz.ÇKK 3/1-e) ve bu yöndeki 34. madde ile psikolog, sosyolog, öğretmen, çocuk gelişimci dahil sosyal hizmet konusunda eğitim almamışlar tarafından bu raporun düzenlenmesi sağlanmaktadır. Kendi meslekleri dışında düzenlenmesi aynı zamanda sosyal hizmetlerin dışlanması ve adaletten koparılmasına yardım edebilmektedir.Kriminoloji bilimi olmadan suçluluk boyutun dikkat edilmemesi ile yaşatılan böyle bir süreçte adalet yönetimi için ayrıca 2020 yılında “adli destek görevlisi” üretilmiştir.(Bkz.63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Md.2/1-a) Pedagoji eğitimi olmamasına rağmen diploması olmayan pedagog ve psikolog tarafından düzenlenmesi sağlanarak soruşturma evresindeki işlem ve kararlar ise görüldüğü gibi 2025 yılı içinde yansıtılmaktadır.

1.3. Tablo 1.15 – (Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların suçlarına ilişkin soruşturma evresinde gelen dosya ve suç sayıları) (Bkz.Sf.91)

Gelen Dosya, Çocuk, Suç – Suç Türüne Göre (Çoklanmış)

Bu tabloda bir çocuk birden fazla suç türüne karışmışsa her suç türü için ayrı sayılır. **Bu nedenle toplam çocuk sayısı (2024’te 483.016 , 2025’te 497.162) %2.6 oranında** çocuk ve gençlik suçluluğu öne çıkmaktadır. Ayrıca Emniyet ve Jandarma için sayılar TBMM deki araştırma komisyonunda açıklanmış.Buna göre güvenlik birimine gelen kolluk bağlamında 2024 yılı için suça sürüklenen çocuk sayısı 171.739 iken 2025 için **168.694** dir. 2024 yılı suç mağdur çocuklar ise 270.210 ve 2025 için **266.849** dir.

¹⁰ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/20070409-1.htm>
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20312.pdf>

Görüldüğü gibi Tablo 1.13'teki tekil çocuk sayısından (322.149 ve 330.496) yaklaşık %50 daha fazladır. Çoklama faktörü = 1,50. Yani her çocuk ortalama 1,5 farklı suç türüne karışmaktadır. Tekerrür/mükerrer ve gri (karanlık) alan ve etkiler içinde bir değerlendirme noktasıdır. (Not; Hem kriminolojik bilim konusundaki eksiklik, sayılar ve de bu tablo karmaşıklığının örneğidir. Bu nedenden dolayı bunların arasında bu tablo temel olarak ele alınmaktadır.)

1.4.1. En Yüksek 10 Suç Türünde Toplam Gelen Dosya Sayısı Karşılaştırması

Sıra	Suç Türü (TCK madde no)	2024 Dosya	2025 Dosya	Mutlak Değişim	% Değişim
1	Malvarlığı (141-169)	104.161	103.102	-1.059	-1,0%
2	Vücut dokunulmazlığı (86-93)	99.464	102.246	+2.782	+2,8%
3	Hürriyet (106-124)	59.563	59.111	-452	-0,8%
4	Şeref (125-131)	43.411	43.592	+181	+0,4%
5	Kamu sağlığı (185-196)	34.539	42.005	+7.466	+21,6%
6	Cinsel dokunulmazlık (102-105)	18.218	17.026	-1.192	-6,5%
7	Ateşli silahlar (6136)	10.938	11.922	+984	+9,0%
8	Özel hayat (132-140)	7.640	7.844	+204	+2,7%
9	Bilişim (243-246)	5.480	5.280	-200	-3,6%
10	Genel ahlak (225-229)	5.393	6.140	+747	+13,9%

1.4.2. Aynı Suç Türlerinde Toplam Çocuk Sayısı (Çoklanmış) Karşılaştırması

Suç Türü	2024 Çocuk	2025 Çocuk	Değişim	% Değişim
Vücut dokunulmazlığı	140.715	141.872	+1.157	+0,8%
Malvarlığı	95.982	98.126	+2.144	+2,2%
Hürriyet	66.526	68.181	+1.655	+2,5%
Şeref	54.384	54.842	+458	+0,8%
Kamu sağlığı	29.402	34.768	+5.366	+18,3%
Cinsel	19.354	18.402	-952	-4,9%
Ateşli silahlar	11.064	12.285	+1.221	+11,0%
Genel ahlak	5.964	6.655	+691	+11,6%

1.4.3. Geçen Yıldan Devir ve Yıl İçinde Açılan Karşılaştırması (Seçili Suçlar)

Suç Türü	Devir 2024	Devir 2025	% Değişim (Devir)	Açılan 2024	Açılan 2025	% Değişim (Açılan)
Kamu sağlığı	15.028	18.863	+25,5%	19.511	23.142	+18,6%
Malvarlığı	49.758	51.395	+3,3%	54.403	51.707	-5,0%
Vücut dokunulmazlığı	27.225	27.902	+2,5%	72.239	74.344	+2,9%
Hürriyet	22.160	22.674	+2,3%	37.403	36.437	-2,6%
Cinsel	5.046	4.979	-1,3%	13.172	12.047	-8,5%

Değerlendirme:

• Soruşturma evresi bağlamında çocuk ve gençleri için özellikle uyuşturucu suçları (kamu sağlığı) açık ara en yüksek artış oranlarına sahiptir. Dosya sayısı +%21,6, çocuk sayısı +%18,3, suç sayısı +%23,6. Hem devir hem de yeni açılan dosyalarda büyük artış vardır. Soruşturma evresi açısından savcılık bürosu ve bu yöndeki yetkinlik için önemli bir uyarı olup ÇKK'da öne çıkan denetim ve sosyal inceleme raporu daha da önemlidir. Sağlık hizmeti ce sosyal hizmetler açısından birlikte ele alınmasını gerekmektedir. Suç tekrarı için de önemli olup % 80 oranında geri dönüş ve suça yönelme bu olgunun doğasıdır. Hem dalaet yönetimi diğer kamusal hizmetlerin yanı sıra avukatlık hizmeti açısından bu yöndeki zafiyet ve eksiklikler suçun kronikleşmesi neden olabilmektedir. Bu açıdan güvenlik, sosyal hizmetler ve sağlık açısından zafiyete girmesi aynı zamanda sorunun temel kaynağı olabilmektedir.

• Malvarlığı suçlarında yeni açılan dosyalar azalırken, devir artmıştır. Bu, iş yükü birikimini gösterir. İl ve bölge arasında bir ayrışma söz konusudur. Emniyet ve Jandarma açısından benzer gerileme de söz konusudur. Ancak sosyoekonomik gelişmeler ile birlikte bir uyum yansımamaktadır. Bu yönde bir güvenlik zafiyetinin yanı sıra gri (karanlık) alanın daha da genişlediğini öngörmek mümkündür. Karar verme sürelerinin uzun olması da diğer bir etkendir.

• Şeref suçları dışında ayrıca, çocukların "**Kamu güvenine karşı suçlar**" (resmî belgede sahtecilik, dolandırıcılık vb.), "**Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar**" (görevi yaptırmamak için direnme, memura hakaret vb.) ve "**Aile düzenine karşı suçlar**" (çocuğun kaçırılması, aile konutunun dokunulmazlığını ihlal gibi) gibi tipik olarak yetişkin suçları arasında sayılan alanlara karışması oldukça düşündürücüdür. 2024'te "Kamu güvenine karşı suçlar" nedeniyle işlem gören suça sürüklenen çocuk sayısı **5.970** iken, 2025'te bu sayı **6.326**'ya yükselmiş (yaklaşık **%6 artış**), aynı dönemde suç sayısı **6.686'dan 7.038'e** çıkmıştır. "Kamu

idaresinin güvenilirliğine karşı suçlar”da çocuk sayısı 2024’te **2.648**, 2025’te **2.665** (hemen hemen sabit) olurken; “Aile düzenine karşı suçlar”da ise **1.649’dan 1.626’ya** çok hafif bir düşüş görülmüştür. Her ne kadar bu suç türlerinin toplam içindeki oranı %1,2 ile %6 arasında değişse de, **binlerce çocuğun bu “kamu otoritesi” ve “aile düzeni” eksenli suçlara karışıyor olması**, sistemin önleyici, koruyucu ve sosyal hizmet mekanizmalarının ne kadar yetersiz kaldığını göstermektedir. Özellikle “kamu güvenine karşı” suçlardaki artış, çocukların suça yönelme biçiminin giderek daha organize, bilişim temelli ve belge sahteciliği gibi “yetişkin tipi” eylemlere kaydığını ortaya koymaktadır. Bu da eğitimde okul sosyal hizmetinin yokluğu, adalette ise sosyal inceleme ve rehabilitasyon eksikliğinin ne kadar hayati bir boşluk olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

Diğer yandan cinsel suçlarda ise hem devir hem de yeni açılan dosyalar azalmıştır. Olumlu bir eğilim, ancak mutlak sayılar hâlâ yüksektir. Özellikle suç mağduru çocuk aynı zamanda korunma ihtiyacı olan çocuktur. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yönelik bildirim yükümlülüğü (Bkz.ÇKK.Md.6) savcılığı özellikle kapsamaktadır. Bu yönde hemen bir sosyal inceleme raporunun düzenlenmesi dahil bu uygulamanın savcılık tarafından dikkat edilmemesi ise diğer önemli etkidir. Kararları ve sonuç dahil çeşitli etkileri belirlemektedir. Travmatik süreçte ise Çocuk İzleme Merkezi (ÇİM) ve Adli Görüşme Odaları (AGO) gibi uygulamalar ile delil oluşturulmasında ki hukuka uygunluk sosyal hizmetler boyutu dahil değerlendirilmesi gereken konular arasındadır.

- Vücut dokunulmazlığı suçları ise artmaya devam etmektedir (+%2,8). İl ve bölgelere ayrışırken toplumsal güven ve toplumsal ortak değer açısından kopmalar etkenler arasında öne çıkmaktadır. Şiddetin ve öfkelenmenin olağanlaştığı ortamda adalet yönetimi ve savcılığı ve işlem ,kararları daha da önemli kılmaktadır. Ayrıca Emniyet ve Jandarma açısından Her iki kurumda da **malvarlığına karşı suçlarda belirgin düşüş** (EGM’de %9,2, Jandarma’da %20,7). **Kişilere karşı suçlar** (yaralama, tehdit vb.) Jandarma’da artarken EGM’de hafif düşmüştür. **Topluma karşı suçlarda** (uyuşturucu, resmi belgede sahtecilik, trafik güvenliğini tehlikeye sokma vb.) EGM’de ciddi artış (%11,3) dikkat çekicidir. Bu, uyuşturucu suçlarının çocuklar arasında yaygınlaştığını gösterebilir.

1.5. Tablo 1.16 (Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların suçlarına ilişkin soruşturma evresinde karara bağlanan dosya ve suç sayıları) (Bkz.Sf.92)

Karara Bağlanan Dosya – Karar Türü ve Suç Türüne Göre (Çoklanmış)

Çeşitli farklı tablolar arasında yer alan bu tablo, suç türü bazında savcılık kararlarının dağılımını verir. Aşağıda en önemli beş suç türü için 2024-2025 karşılaştırması yapılmıştır (dosya bazında).

1.5.1. Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93)

Yıl	Toplam Karar Dosya	KYOK (dosya)	KYOK oranı	Kamu davası	Kamu davası oranı	Diğer oranı
2024	71.161	46.263	%65,0	23.360	%32,8	%2,2
2025	74.344	37.885	%51,0	29.484	%39,7	%9,4
Değişim	+3.183	-8.378	-14,0 puan	+6.124	+6,9 puan	+7,2 puan

• Şiddet suçlarında KYOK oranı 14 puan düşmüş, kamu davası oranı 6,9 puan artmıştır. Savcılıklar şiddete karışan çocuklara karşı daha sert bir yaklaşım benimsemiştir. Şiddetin olağanlaşması ve bu yönde öfke kontrol gibi çeşitli uygulamaları da içeren denetimli serbestlik gibi uygulamalar aynı zamanda bir zafiyeti öne çıkarmaktadır. Bu zafiyet ve tekerrür ve de gri (karanlık) alanlar açısından güvenlik zafiyeti öne çıkarken okul ise önemli bir sorun alanıdır. Çeşitli çekirdek grupları besleyebilmekte olup eğitim hizmetindeki zafiyet şiddeti de besleyebilmekte ve de diğer kararların oranı da 7 puan artmıştır. Sosyal hizmetlerin dışlanmasına yönelik bilimsel ve hukuksal cehalet ile birlikte ortaya çıkan durum pasif avukatlık hizmeti ve adalet yönetimi açısından uygulamaların etkisiz kılabilmektedir. Adalet için niteliğe ve liyakata dayalı olarak araçların değerlendirilmesini ve de hak sahipleri açısından hesap verilebilirlik bağlamında ki sorumluluk boyutunu özellikle perdeleyebilmektedir.

1.5.2. Malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169)

Yıl	Toplam Karar Dosya	KYOK	KYOK oranı	Kamu davası	Kamu davası oranı	Diğer
2024	56.505	20.859	%36,9	31.001	%54,9	%8,2
2025	51.707	27.207	%52,6	19.852	%38,4	%9,0
Değişim	-4.798	+6.348	+15,7 puan	-11.149	-16,5 puan	+0,8

• Malvarlığı suçlarında ise tam bir dönüşüm yaşanmıştır. Kamu davası oranı 16,5 puan düşerken, KYOK oranı 15,7 puan artmıştır. Artık her iki dosyadan birinde takipsizlik kararı verilmektedir. Uzlaştırma veya şikâyetten vazgeçme bu değişimin temel nedeni olabilir. Aynı zamanda sosyoekonomik gelişmelere rağmen geniş gri (karanlık) bir alan genişleterek ve güvenlik zafiyetini birbirini de besleyebilmektedir. Aynı zamanda tekerrür içinde sosyal inceleme rapor ve yetkinliğin ve de çocuk büro ve yapıları daha da önemli ve anlamlı kılmaktadır.

1.5.3. Kamunun sağlığına karşı suçlar (Uyuşturucu, TCK 185-196)

Yıl	Toplam Karar Dosya	KYOK	KYOK oranı	Kamu davası	Kamu davası oranı	Diğer
2024	15.685	6.416	%40,9	5.256	%33,5	%25,6
2025	23.142	11.901	%51,4	9.127	%39,4	%9,1
Değişim	+7.457	+5.485	+10,5 puan	+3.871	+5,9 puan	-16,5

• Uyuşturucu suçlarında en büyük değişim, diğer kararların payının %25,6'dan %9,1'e düşmesidir. Dosyalar artık usulden aktarılmak yerine esastan karara bağlanmaktadır. KYOK oranı %51,4'e yükselmiş (tedavi/denetimli serbestlik yönlendirmesi), kamu davası oranı da %39,4'e çıkmıştır. Bu artış tekerürü arttırken ve gri/karanlık alanın genişletilmesi bu sorunun perdelenmesine ve ertelenmesine yardım edebilmektedir. Sağlık hizmetinde kalite,kapasite ve ve sosyal hizmetlerin dışlanması diğer bir etken olabilmektedir.Aynı zamanda hem sosyal inceleme raporu yok saymak hem de liyakattan uzak olması denetimli serbestlik için de geçerlidir. Adalet, sosyal hizmetler , sağlık , güvenlik ve de eğitim hizmetin de ki zafiyet ve bakış sayılara bir ölçü de yansımaktadır.

1.5.4. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar (TCK 102-105)

Yıl	Toplam Karar Dosya	KYOK	KYOK oranı	Kamu davası	Kamu davası oranı	Diğer
2024	13.700	6.377	%46,5	4.599	%33,6	%19,9
2025	12.047	6.123	%50,8	4.740	%39,3	%9,8
Değişim	-1.653	-254	+4,3 puan	+141	+5,7 puan	-10,1

• **İnsanlık suçu ve bir toplum vicdanı için önemli olan** cinsel suçlarda da diğer kararların payı düşmüş, ancak KYOK ve kamu davası oranları artmıştır. KYOK oranının %50,8'e çıkması, her iki cinsel suçtan birinde takipsizlik kararı verildiği anlamına gelmektedir.. Bu, mağdur çocukların adalete erişimi ve ÇKK' 6.maddesi açısından bildirim yükümlülüğü dikkat edilmesi gereken konudur.Bu boyutun yanı sıra AGO ve ÇİM gibi uygulamadaki liyakat konusundaki sorun ise halen süre gelmektedir. (2024 ve 2025 için Adalet İstatistikler ile ilgi bilginin birlikte ele alınmasını gerekmektedir.¹¹

1.5.4.1 Çocukların Cinsel Dokunulmazlığına Karşı Suçlar: TCK 103 ve TCK 104 Üzerine 2024-2025 Bütünleşik Analizi

Adalet Bakanlığı'nın 2024 ve 2025 yılı Adalet İstatistikleri'nde yer alan, Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde karara bağlanan suç türlerine ilişkin verilere dayanmaktadır. Özellikle TCK 103 (Çocukların Cinsel İstismarı – 0-14 yaş) ve TCK 104

11 <https://www.cocukkorumaturkiye.com/genclik-suclulugunda-cocuk-korumama-kanunu-ve-tck-31-ile-2024-yili-icin-surukletilen-cocuklar-icin-acitici-sayilar-ve-ne-zaman-sona-erecek/> Erişim. 24.04.2026

(Reşit Olmayanla Cinsel İlişki – 15-18 yaş) maddeleri, çocukların cinsel dokunulmazlığına karşı suçlar içinde hem en sık rastlanan hem de uygulama açısından en çok tartışılan alanlardır. İki yılın verileri birlikte değerlendirildiğinde, hem süreklilik gösteren yapısal sorunlar hem de yıllara göre değişen eğilimler ortaya çıkmaktadır.

2024 Yılı Verileri ve Değerlendirmesi :2024 yılı için TCK/103. maddesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde karara bağlanan ilk on beş suç türüne ilişkin dosya, şüpheli ve suç sayıları arasında, şüpheli sayısı 42.644'tür. Bunların arasında şüpheli çocuk ve genç dahildir. Suç sayısı ise 53.226 olup dosya sayısı ise 39.555'tir. Kovuşturmaya yer olmayan şüpheli sayısı 16.882'dir. Suç sayısı 18.171 olup dosya sayısı 13.654'tür. Kamu davası açılan şüpheli sayısı 15.175'tir. Suç sayısı 19.397 olup dosya sayısı 15.158'dir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki TCK / 104. madde açısından şüpheli sayısı 24.725'tir. Bunların arasında şüpheli çocuk ve genç dahildir. Suç sayısı 26.970 olup dosya sayısı ise 25.000'dir. Kovuşturmaya yer olmayan şüpheli sayısı 20.766'dır. Suç sayısı 22.363 olup dosya sayısı 20.746'dır. Kamu davası açılan şüpheli sayısı 1.047'dir. Suç sayısı 1.109 olup dosya sayısı 924'tür.

Veri Kategorisi	TCK 103 (Çocukların Cinsel İstismarı) – 2024	Oran (%)	TCK 104 (Reşit Olmayanla Cinsel İlişki) – 2024	Oran (%)
Toplam Dosya Sayısı	39.555	100,0	25.000	100,0
Kovuşturmaya Yer Olmayan Kararı Verilen Dosya	13.654	34,5	20.746	83,0
Kamu Davası Açılan Dosya	15.158	38,3	924	3,7
Toplam Şüpheli Sayısı	42.644	100,0	24.725	100,0
Kovuşturmaya Yer Olmayan Kararı Verilen Şüpheli	16.882	39,6	20.766	84,0
Kamu Davası Açılan Şüpheli	15.175	35,6	1.047	4,2
Toplam Suç Sayısı	53.226	100,0	26.970	100,0
Kovuşturmaya Yer Olmayan Kararı Verilen Suç	18.171	34,1	22.363	82,9

Veri Kategorisi	TCK 103 (Çocukların Cinsel İstismarı) – 2024	Oran (%)	TCK 104 (Reşit Olmayanla Cinsel İlişki) – 2024	Oran (%)
Kamu Davası Açılan Suç	19.397	36,4	1.109	4,1

Değerlendirme (2024):2024 yılı için söz konusu bilgiler arasında TCK 103. maddesi kapsamında "Çocukların Cinsel İstismarı (0-14 Yaş Grubu)" açısından soruşturma aşamasında şüpheli çocuk dahil kovuşturmaya yer olmayan kararı oranı %39,6 olup çocuk ve genç dahil genel olarak öne çıkan %55'in gerisinde bir ayrışma söz konusudur. Bu evredeki uygulamalar diğer bir etken olup ayrıca şüpheliler için kamu davası açılma oranı ise %35,6 oranındadır. Genel için söz konusu %27 oranından da ayrılmış olması, uygulamaların hem ÇHS, hem AİHS, hem de ÇKK açısından ayrı bir şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Özellikle de bu evrede korunma ihtiyacı olan çocuk ,suç mağdurudur.

ÇKK 6. maddesi kapsamında ki yükümlülük açısından SİR'nin sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişiler dahil koruyucu ve tedbirlerin işletilip, işletilmediği durumu önemli kılmaktadır. Kanunun yerine getirilmesi ile ilgili bu evrede öne çıkan yetkinlik ve hukuka uygunluk önemli olurken bu evrede mağdur/kurban çocuklar üzerinden delil oluşturulması amacıyla bu süreçte ÇİM ve AGO gibi uygulamalar AB projeleri ve UNICEF katkılarıyla da üretilmiştir.Uzun süre kanunda yer almaması ile öne çıkarılan bir uygulama ile de çocuklara yönelik çifte standartların üretilmesi ise önemli adımlardandır.Ancak bu uygulamaların yetkisi olmayanlar tarafından bilgi üretilmesinin yanı sıra sosyal çalışmacılar ile ilgi taraf olmasına yönelik görevin etkisiz kılınması sağlanabilmektedir.ÇKK,6 maddesinde etkisiz kılınmasıyla çocuklara yönelik etki ve sonuçlarının adil yargılama hakkı ve çocukların üstün yararı açısından değerlendirilmesini öncelik yapmaktadır.

Bu süreçte TCK/104. maddesi kapsamında "Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (15-18 Yaş Grubu)" açısından soruşturma aşamasında, şüphelilerin %84,0'ü hakkında kovuşturmaya yer olmayan kararı söz konusudur. Çocukların üstün yararı ilkesinin öncelik olmasına rağmen halen rıza hali gibi bir iradenin yanı sıra beş yıllık bir yaş aralığında akranlar için bir ilişkinin gözetilmediği durum söz konusudur. Suçlanan şüpheli çocuk ve gençler dahil kamu davası açılma oranlarının şüphelilerin %4,2'si olması oldukça düşüktür. Çocukların üstün yararının ÇHS ve ÇKK'na rağmen nasıl gözetildiğinin acıklı ve hüznü bir resmidir. Halbuki on beş yaşını bitirmiş olması ve suç mağdur bağlamında 15-17 yaş grubu aynı zamanda ÇKK'da öne çıkan korunma ihtiyacı olan çocuktur. Çocukların üstün yararının gözetilmesi ile ilgili olarak bildirim yükümlülüğü hem kolluk, hem savcılık hem de avukatlar için önceliklidir. Usul hukuku için de önceliklidir. Bu yönde hem SİR hem de bir yetkinlik açısından bu göreve dayalı olarak kovuşturmaya yer olmadığı kararı ve etkileri bu açıdan ele alındığında, bu

görevin özellikle adalet yönetiminde yerine getirilmediği bir durum, bu tabloda özellikle yansıyabilmektedir.

2025 Yılı Verileri ve Değerlendirmesi 2025 yılı için TCK/103. maddesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde karara bağlanan ilk on beş suç türüne ilişkin dosya, şüpheli ve suç sayıları arasında, şüpheli sayısı 38.128'dir. Bunların arasında şüpheli çocuk ve genç dahildir. Suç sayısı ise 47.294 olup dosya sayısı ise 35.060'tır. Kovuşturmaya yer olmayan şüpheli sayısı 15.272'dir. Suç sayısı 16.482 olup dosya sayısı 12.582'dir. Kamu davası açılan şüpheli sayısı 13.760'tır. Suç sayısı 17.456 olup dosya sayısı 12.314'tür.

Reşit olmayanla cinsel ilişki TCK / 104. madde açısından şüpheli sayısı 22.601'dir. Bunların arasında şüpheli çocuk ve genç dahildir. Suç sayısı 24.323 olup dosya sayısı ise 22.878'dir. Kovuşturmaya yer olmayan şüpheli sayısı 18.663'tür. Suç sayısı 19.845 olup dosya sayısı 18.721'dir. Kamu davası açılan şüpheli sayısı 1.068'dir. Suç sayısı 1.131 olup dosya sayısı 960'tır.

Veri Kategorisi	TCK 103 (Çocukların Cinsel İstismarı) – 2025	Oran (%)	TCK 104 (Reşit Olmayanla Cinsel İlişki) – 2025	Oran (%)
Toplam Dosya Sayısı	35.060	100,0	22.878	100,0
Kovuşturmaya Yer Olmayan Kararı Verilen Dosya	12.582	35,9	18.721	81,8
Kamu Davası Açılan Dosya	12.314	35,1	960	4,2
Toplam Şüpheli Sayısı	38.128	100,0	22.601	100,0
Kovuşturmaya Yer Olmayan Kararı Verilen Şüpheli	15.272	40,1	18.663	82,6
Kamu Davası Açılan Şüpheli	13.760	36,1	1.068	4,7
Toplam Suç Sayısı	47.294	100,0	24.323	100,0
Kovuşturmaya Yer Olmayan Kararı Verilen Suç	16.482	34,9	19.845	81,6
Kamu Davası Açılan Suç	17.456	36,9	1.131	4,7

Değerlendirme (2025):2025 yılında TCK 103 kapsamındaki toplam dosya sayısı 2024'e göre yaklaşık %11,4 oranında azalmıştır (39.555'ten 35.060'a). Buna karşın kovuşturmayaya yer olmayan kararı oranı şüpheli bazında %39,6'dan %40,1'e hafif yükselmiştir. Kamu davası açılma oranı ise şüpheli bazında %35,6'dan %36,1'e çok sınırlı bir artış göstermiştir. Bu durum, mutlak vaka sayısındaki düşüşe rağmen, soruşturma evresindeki karar dağılımında esaslı bir iyileşme olmadığını, aksine dosyaların nispi olarak daha yüksek oranda kovuşturmayaya yer olmadığı şeklinde sonuçlandığını göstermektedir. TCK 104 açısından ise toplam dosya sayısı 25.000'den 22.878'e düşerken, kovuşturmayaya yer olmayan şüpheli oranı %84,0'ten %82,6'ya gerilemiş, kamu davası açılma oranı %4,2'den %4,7'ye yükselmiştir. Bu değişim, olumlu bir eğilim olarak yorumlanabilirse de, halen şüphelilerin %82,6'sı hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmesi, "rıza" savunmasının soruşturmaları belirlemeye devam ettiğini göstermektedir. Bu bilgi aynı zamanda doğum ile ilgili boyut ve mahkeme ve/ya aileler tarafından evlenmelerine izin verilmesi ile ilgili boyutunda birlikte ele alınmasını gerekmektedir.

2024-2025 Birlikte Değerlendirme ve Karşılaştırmalı Tablo

Gösterge	TCK 103 (2024)	TCK 103 (2025)	Değişim	TCK 104 (2024)	TCK 104 (2025)	Değişim
Toplam Dosya Sayısı	39.555	35.060	-4.495 (-%11,4)	25.000	22.878	-2.122 (-%8,5)
KOVŞ Yeri Oranı (Dosya)	%34,5	%35,9	+1,4 puan	%83,0	%81,8	-1,2 puan
Kamu Davası Oranı (Dosya)	%38,3	%35,1	-3,2 puan	%3,7	%4,2	+0,5 puan
Toplam Şüpheli Sayısı	42.644	38.128	-4.516 (-%10,6)	24.725	22.601	-2.124 (-%8,6)
KOVŞ Yeri Oranı (Şüpheli)	%39,6	%40,1	+0,5 puan	%84,0	%82,6	-1,4 puan
Kamu Davası Oranı (Şüpheli)	%35,6	%36,1	+0,5 puan	%4,2	%4,7	+0,5 puan

Ortak Eğilimler

Mutlak sayılarda düşüş: Hem TCK 103 hem de TCK 104 kapsamında 2024'ten 2025'e dosya, şüpheli ve suç sayılarında %8 ila %11 arasında bir azalma görülmektedir. Bu düşüşün, suç oranlarındaki gerçek bir azalmadan mı yoksa kayıt,

ihbar veya soruşturma süreçlerindeki farklılaşmadan mı kaynaklandığı ayrıca incelenmelidir.

Yüksek KOVŞ oranları: TCK 103'te her iki yılda da şüphelilerin yaklaşık %40'ı, TCK 104'te ise yaklaşık %83'ü hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Bu durum, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda delil yetersizliği, rıza beyanları ve sosyal hizmet uzmanlığını değerlendirme eksikliğinin kronik bir sorun olduğunu göstermektedir.

Düşük kamu davası açma oranı: Özellikle TCK 104'te kamu davası açılma oranı yıllar içinde neredeyse sabit kalmış, çok sınırlı bir artış (%4,2'den %4,7'ye) yaşanmıştır. Bu, 15-18 yaş grubundaki mağdurların korunmasına yönelik yasal düzenlemelere (ÇKK, ÇHS) rağmen, uygulamada "rıza" söyleminin ağır bastığını teyit etmektedir.

Kritik Farklılıklar ve Değişimler

TCK 103'te KOVŞ oranının artması: 2024'te %39,6 olan kovuşturmayaya yer olmama oranı, 2025'te %40,1'e yükselmiştir. Bu, 0-14 yaş grubundaki çocukların cinsel istismarına ilişkin soruşturmalarda dahi dosyaların daha fazla "sonuçsuz" kaldığına işaret etmektedir. Oysa bu yaş grubunda rıza hukuken geçersizdir; dolayısıyla bu oranın düşük olması beklenirken tam tersi bir eğilim, soruşturma aşamasında SİR, ÇİM/AGO gibi mekanizmaların etkisizliğini veya yetkisiz kişilerce yürütüldüğünü düşündürmektedir.

TCK 104'teki hafif iyileşme: Kovuşturmayaya yer olmama oranının %84'ten %82,6'ya düşmesi ve kamu davası açılma oranının %4,2'den %4,7'ye yükselmesi, bu alanda çok sınırlı da olsa bir duyarlılık artışı olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu değişim, istatistiksel olarak anlamlı bir dönüşümden çok, yıllık dalgalanmalara bağlı olabilir.

Yapısal Sorunların Sürekliliği

Her iki yılda da aşağıdaki yapısal eksikliklerin tabloya yansdığı görülmektedir:

- **Sosyal inceleme raporunun (SİR) niteliksizliği veya yokluğu:** ÇKK'nın 35. maddesi gereği SİR alınması zorunlu olmasına rağmen, raporlar çoğunlukla sosyal hizmet eğitimi olmayan kişilerce hazırlanmakta veya hiç hazırlanmamaktadır. Sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı bağlamında sosyal hizmetlerin dışlanması aynı zamanda bir insan hakları sorunudur. Bu durum, mağdur çocuğun gerçek ihtiyaçlarının tespit edilememesine ve delil değerlendirmesinde eksikliklere yol açmaktadır.
- **Çocuk izlem merkezleri (ÇİM) ve adli görüşme odalarının (AGO) işlevsizliği:** AB projeleri ve UNICEF katkılarıyla oluşturulan bu yapılar, yetkili ve eğitilmiş personel bulunmadığında veya koordinasyon sağlanmadığında mağdur çocuğun ikincil travmasını önleyemediği gibi, delil kalitesini de artıramamaktadır. Ölümü gösterip, sıtmaya rıza etmek ve/ya kırk katır yerine

kırk satır gibi üretilen uygulama ve araç ile böyle bir araçsallama becerisi ile adaleti halen örseleyebilmektedir.

- **Bildirim yükümlülüğünün ihlali:** Kolluk, savcılık ve avukatların, çocuk mağdurun korunmasına yönelik bildirim yükümlülükleri (ÇKK m. 6 ve 44 madde dahil diğer hükümler) yeterince yerine getirilmemekte, bu da mağdurun adalete erişimini engellemektedir.

Sonuç ve Öneriler : 2024 ve 2025 verileri birlikte değerlendirildiğinde, çocukların cinsel dokunulmazlığına karşı suçlarda soruşturma aşamasının **hâlâ ciddi bir uygulama boşluğu ve yetki karmaşası** içinde olduğu görülmektedir. TCK 103'te kovuşturmayaya yer olmama oranlarının artması, TCK 104'te ise kamu davası açılma oranlarının yok denecek kadar düşük kalması, **çocuk mağdurların korunmasında sistemin başarısız olduğunu** göstermektedir.

Aşağıdaki adımlar atılmadığı takdirde bu tablonun değişmesi beklenmemelidir:

1. **SİR'lerin yalnızca sosyal hizmet uzmanları /sosyal çalışmacı tarafından hazırlanması** zorunlu kılınmalı, diğer meslek gruplarının (pedagog, psikolog, sosyolog) bu alandaki yetkisi kaldırılmalıdır.
2. **ÇİM ve AGO'ların koordinasyonu** Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında yapılandırılmış yeni bir protokolle güçlendirilmeli, görev tanımları netleştirilmelidir.
3. **TCK 104 kapsamında "rıza" savunmasına dayalı kararların** üst düzey bir yargı denetiminden geçmesi için Yargıtay içtihatları geliştirilmelidir.
4. **Savcı ve hâkimlere yönelik** çocuk adaleti, travma bilgisi ve SİR değerlendirmesi konularında zorunlu ve sürekli eğitim programları düzenlenmelidir.
5. **Ulusal bir çocuk tekerrür istatistiği** sistemi kurularak, aynı çocuk hakkında açılan birden fazla dosyanın takibi sağlanmalı ve "çekirdek grup" analizleri yapılmalıdır.

Bu önlemler hayata geçirilmediği sürece, 2024 ve 2025 tablolarında görülen **yüksek KOVŞ oranları ve düşük kamu davası açma oranları** önümüzdeki yıllarda da devam edecek, çocukların adalete erişimi ve üstün yararı ilkesi kâğıt üzerinde kalacaktır.

Ayrıca cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar dahil suçun önlenmesi dahil güvenlik hizmetinin soruşturma evresi ile birlikte ele alınmasının gerekmektedir.ÇKK kapsamında Cumhuriyet Başsavcılığında çocuk bürosu kolluk ile ilgi (Bkz.Md.29-31) düzenlemeler bağlamında Emniyet Genel Müdürlüğü ve (EGM) Asayiş Daire Başkanlığı Çocuk Şube Müdürlüğü birimi yer almaktadır. 81 ilde Çocuk Şube Müdürlüğü, 134 ilçede Çocuk Büro Amirliği, diğer ilçelerde Suç Önleme Büro Amirlikleri ile Toplam Personel sayısı 4.070 dir. Sosyal çalışmacı ise 126 (sadece %3,1) ve Polis memuru ve diğer rütbeliler ise 3.944 olup 2020-2025 arasında

17.512 personele çocuk istismarı, çocuk polisi temel eğitimi, iletişim teknikleri gibi konularda eğitim verildiği de açıklanmaktadır.

Kırsal alanda görev alan Jandarma Genel Komutanlığı ise diğer bir birimdir. Aile İçi Şiddet ile Mücadele ve Çocuk Birim sayısı 155 olduğu açıklanmaktadır. Bu yönde 1 adet Asayiş Daire Başkanlığı Çocuk Şube Müdürlüğü, 5 il şube müdürlüğü, 76 il kısım amirliği, 73 ilçe kısım amirliği söz konusudur.

1.5.5. Hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124)

Yıl	Toplam Karar Dosya	KYOK	KYOK oranı	Kamu davası	Kamu davası oranı	Diğer
2024	39.290	19.183	%48,8	18.267	%46,5	%4,7
2025	36.437	18.847	%51,7	14.077	%38,6	%9,6
Değişim	-2.853	-336	+2,9 puan	-4.190	-7,9 puan	+4,9 puan

- Hürriyet suçlarında takipsizlik artmış, dava açma azalmış, diğer kararların payı yükselmiştir.

NOT : 2024 yılı için Adalet İstatistik ile ilgili benzer sorunların değerlendirilmesinin birlikte ele alınmasını gerekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM – KOVUŞTURMA EVRESİ (CEZA MAHKEMELERİ)

2.. Temel Kavramlar ve Tabloların Anlamı (Kovuşturma Evresi)

• **Tablo 2.21** (Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocukların dosya ve suç sayıları): Ceza mahkemelerine gelen (geçen yıldan devir + yıl içinde açılan + bozularak gelen) dosya, suça sürüklenen çocuk sanık ve suç sayılarını tekil olarak gösterir. (Bkz.2025 için Sf.119,2024 için Sf.107)

• **Tablo 2.22** (Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocuklar hakkında karara bağlanan dosya ve suç sayıları): Ceza mahkemelerinde karara bağlanan dosya, sanık ve suç sayılarını karar türüne göre (suç kararları: mahkûmiyet, beraat, HAGB, diğer; dosya kararları: yetkisizlik, görevsizlik, diğer) gösterir. (Bkz.2025 için Sf.119,2024 için Sf.107)

Tablo 2.23 (Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocuklar hakkında mahkûmiyet karar türüne göre verilen dosya ve suç sayıları,) Bkz 2025 için Sf.119, 2024 için Sf.107)

• **Tablo 2.24** (Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocukların suç türlerine göre gelen dosya ve suç sayıları): Ceza mahkemelerine gelen dosya, sanık ve suç sayılarını suç türü bazında çoklanmış olarak gösterir. (Bkz.2025 için Sf.120,2024 için Sf.108)

• **Tablo 2.25** (Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocukların suç türlerine göre karara bağlanan dosya ve suç sayıları): Ceza mahkemelerinde karara bağlanan dosya, sanık ve suç sayılarını suç türü ve karar türü bazında çoklanmış olarak gösterir.(Bkz.2025 için Sf.121,2024 için Sf.108)-NOT - ¹²

2024-2025 Adalet İstatistikleri'nde Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin 5 Tablonun (2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25) Birlikte Değerlendirilmesi

Aşağıda, ceza mahkemelerindeki **kovuşturma evresi** verileri (Tablo 2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25) **2024 ve 2025 yılları için karşılaştırmalı olarak** yeniden düzenlenmiş, her tablo ayrı başlık altında verilmiş ve sonunda bütünsel bir yorum yapılmıştır. **Tablo 2.24'teki çoklanmış çocuk sayısı (267.110) esas alınmış, tekil/çoklanmış ayrımı sürekli vurgulanmıştır.**

2.1. TABLO 2.21 – Ceza Mahkemelerine Gelen Dosya, Sanık ve Suç Sayıları (Tekil)

Tablo 2.21, ceza mahkemelerine gelen (geçen yıldan devir + yıl içinde açılan + bozularak gelen) dosya, **tekil sanık çocuk** ve suç sayılarını gösterir. Aynı çocuğun birden fazla dosyası varsa tekil sayılır, ancak yıl içinde açılan, devir ve bozma farklı sütunlarda olduğu için aynı çocuk farklı sütunlarda yer alabilir. **Bu tablo, damgalanan farklı çocuk bireylerinin sayısını verir.**

12 NOT: 1 Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri dahil 12-14 ve 15-17 grubu için sayılar ise çeşitli "Tablo :2.3;2.5;2.6;2.7;2.9 ve 2.12-2.19" da yer almaktadır. Ayrıca suça sürüklenen çocuk tanımı ile ilgili beş tablo aşağıda ayrıca ele alınmıştır.

2 Türkçe ve İngilizce Adalet İstatistik (2025) dahil "Çocuk Ceza" İngilizce ye "Juvenile Court" ; "Çocuk Ağır Ceza" ise " Juvenile High Criminal Court" ve de " Suça Sürüklenen Çocuk" ise "Juvenile Pushed to Crime " olarak tercüme edilmektedir. "Child" yerine böyle bir tercih Pekin Kuralının 2.2. maddesi ile farklılaşmakta olup Türkiye de sanki gençlik mahkemesi ve bu yönde bir gençlik adalet yönetiminin ele alındığını yansıtmaktadır. EK 2 de detaylı bir şekilde değerlendirmek içindir.)

2024

Gösterge	Toplam Gelen	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Karara Bağlanan	Gelecek Yıla Devir
Dosya	194.067	79.914	104.901	9.252	112.026	82.041
Sanık çocuk	177.907	80.230	87.793	9.884	94.827	83.080
Suç	411.963	192.613	202.803	16.547	219.618	192.345

2025

Gösterge	Toplam Gelen	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Karara Bağlanan	Gelecek Yıla Devir
Dosya	196.000	83.113	102.171	10.716	115.685	80.315
Sanık çocuk	184.529	85.427	87.314	11.788	100.863	83.666
Suç	411.971	199.377	193.726	18.868	225.492	186.479

Değerlendirme:Gelen sanık çocuk sayısı 2024'te 177.907 iken 2025'te 184.529'a (+%3,7) yükselmiştir. Her yıl yaklaşık 185 bin farklı çocuk "sanık" sıfatıyla yargılanmaktadır.

Devir oranı (sanık bazında): 2024'te %46,7, 2025'te %45,3 (83.666 / 184.529). Çok hafif düşüş olsa da her iki sanıktan biri bir sonraki yıla devretmektedir.

Karara bağlanma oranı: 2024'te %53,3, 2025'te %54,7. Mahkemeler iş yükünü biraz daha hızlı çözmeye başlamıştır.

Bozularak gelen sanık sayısı 9.884'ten 11.788'e (+%19,3) yükselmiştir. Bu, temyiz sürecinin daha aktif olduğunu veya ilk derece mahkemelerinin daha fazla bozma kararı aldığını gösterir.

Suç/sanık oranı 2,32'den 2,23'e düşmüştür. Her çocuğa daha az suç isnadı edilmektedir.

2.2. TABLO 2.22 – Karara Bağlanan Dosya, Sanık ve Suç – Karar Türüne Göre

Bu tabloda **suça verilen kararlar** (mahkûmiyet, beraat, HAGB, diğer) ve **dosyaya verilen kararlar** (yetkisizlik, görevsizlik, diğer) ayrı ayrı verilir. Suça verilen kararlarda, bir çocuk hakkında farklı karar türleri verilmişse her karar türünde ayrı sayıldığı için sanık toplamı Tablo 2.21'deki karara bağlanan sanık sayısından yüksektir.

Suça Verilen Kararlar

Yıl	Karar Türü	Dosya	Sanık Çocuk	Suç
2024	Mahkûmiyet	42.041	30.348	68.098
	Beraat	18.233	20.321	32.236
	HAGB	30.286	34.641	47.608
	Diğer (düşme, cezasızlık, ret)	19.067	21.413	30.556
	Toplam	109.627	106.723	178.498
2025	Mahkûmiyet	42.056	32.248	66.376
	Beraat	18.419	21.206	31.985
	HAGB	32.050	36.834	50.253
	Diğer	20.205	22.579	31.742
	Toplam	112.730	112.867	180.356

Dosyaya Verilen Kararlar

Yıl	Karar Türü	Dosya
2024	Yetkisizlik	17.309
	Görevsizlik	947
	Diğer (son soruşturma, esasın kapatılması)	2.823
	Toplam	21.079
2025	Yetkisizlik	18.621
	Görevsizlik	969
	Diğer	2.792

Yıl	Karar Türü	Dosya
	Toplam	22.382

Değerlendirme:

Mahkûmiyet oranı (sanık bazında) 2024'te %28,4, 2025'te %28,6 – neredeyse değişmemiştir.

Beraat oranı %19,0'dan %18,8'e düşmüştür – ancak her beş çocuktan biri hâlâ beraat etmektedir. Bu, delil yetersizliğine veya gereksiz dava açıldığına işaret eder.

HAGB oranı %32,5'ten %32,6'ya çıkmıştır – en yaygın karar olmayı sürdürmektedir. Mahkemeler çocuklara şans vermeyi tercih etmektedir.

Dosyaya verilen kararlar içinde yetkisizlik en yaygındır (18.621 dosya). Dosyaların görevsiz mahkemeye açılması zaman ve kaynak kaybına yol açar.

2.3. TABLO 2.23 – Mahkûmiyet Karar Türüne Göre Verilen Dosya ve Suç Sayıları

Mahkûmiyet kararı alan çocuklar için **hapis, adli para, tazyik hapsi, tedbir, ferî (yan) ceza** dağılımını gösterir. Bir çocuk hakkında birden fazla mahkûmiyet karar türü verilmişse her türde ayrı sayılır, bu nedenle sanık toplamı Tablo 2.22'deki mahkûmiyet sanık sayısından yüksektir.

2.3.1. 2024 Yılı Verileri (Ceza Mahkemeleri – Tablo 2.23)

Suçta sürüklenen çocuklar hakkında mahkûmiyet karar türüne göre:

Karar Türü	Dosya Sayısı	Suçta Sürüklenen Çocuk	Suç Sayısı
Hapis	29.128	22.416	43.128
Adli Para	20.624	16.443	27.969
Tedbir	1.829	2.022	2.400
Ferî	1.919	2.008	2.559
Toplam Mahkûmiyet	53.500	42.889	76.056

Değerlendirme:

- Hapis cezası, mahkûmiyetle sonuçlanan dosyaların **%54,4'ünde** (29.128 / 53.500) verilmiştir.
- Çocuklar bazında bakıldığında, mahkûm olan **42.889 çocuğun 22.416'sı (%52,3)** hapis cezası almıştır.
- Hapis cezası, adli para cezasına göre yaklaşık **1,4 kat daha fazla** kullanılmıştır.

2.3.2. 2025 Yılı Verileri (Ceza Mahkemeleri – Tablo 2.23)

Karar Türü	Dosya Sayısı	Suç Sürüklenen Çocuk	Suç Sayısı
Hapis	28.255	23.464	41.556
Adli Para	21.362	17.734	28.645
Tedbir	1.858	1.976	2.503
Feri	2.096	2.234	2.794
Toplam Mahkûmiyet	53.571	45.408	75.498

Değerlendirme:

- Hapis cezası, mahkûmiyet dosyalarının **%52,7'sinde** (28.255 / 53.571) verilmiştir.
- Mahkûm olan **45.408 çocuğun 23.464'ü (%51,7)** hapis cezası almıştır.
- 2024'e göre hapis cezası oranında **çok hafif bir düşüş** (%54,4 → %52,7) gözlenmektedir.

2.3.3. Diğer Karar Türleriyle Karşılaştırmalı Analiz (2025)

Ceza mahkemelerinde suçta sürüklenen çocuklar hakkında verilen tüm kararlar (Tablo 2.22 – 2025):

Karar Türü	Dosya Sayısı	Suçta Sürüklenen Çocuk	Suç Sayısı
Mahkûmiyet	42.056	32.248	66.376
Beraat	18.419	21.206	31.985
HAGB	32.050	36.834	50.253
Diğer (düşme, ret vb.)	20.205	22.579	31.742
Toplam (suç kararları)	112.730	112.867	180.356

Karşılaştırmalı Değerlendirme:

- Tüm kararlar içinde **mahkûmiyet oranı**: %37,3 (dosya bazında).
- Hapis cezası**, tüm mahkûmiyetlerin %67,2'sini oluşturmaktadır (42.056 dosyanın 28.255'i = %67,2).
- HAGB (hükmün açıklanmasının geri bırakılması)** oranı dosya bazında %28,4 ile ikinci sıradadır.
- Beraat oranı** ise sadece %16,3'tür.

2.3.4. Genel Değerlendirme (2024-2025 karşılaştırmalı)

Yıl	Hapis (Dosya)	Toplam Mahkûmiyet	Hapis Oranı (Mahkûmiyet içinde)	Mahkûmiyet Oranı (Tüm kararlar içinde)
2024	29.128	53.500	%54,4	%37,0 (tahmini)
2025	28.255	53.571	%52,7	%37,3

Sonuçlar:

- Hapis cezası, suça sürüklenen çocuklar için **en yaygın mahkûmiyet türü olmaya devam etmektedir**.
- Ancak 2025'te mahkûmiyet içinde hapis oranı **1,7 puan düşmüş**, buna karşılık **adli para cezası ve HAGB oranlarında artış** görülmüştür.
- Bu durum, çocuklar için **ceza adaletinde alternatif yaptırımlara (HAGB, para cezası) kısmen daha fazla yönelim** olduğunu göstermektedir.

Tablo (2025 – Suça Sürüklenen Çocuklar İçin Kesin Sayılar)

Karar Türü	Dosya	Çocuk	Suç
Hapis	28.255	23.464	41.556
Adli Para	21.362	17.734	28.645
HAGB	32.050	36.834	50.253
Beraat	18.419	21.206	31.985
Diğer (düşme vb.)	20.205	22.579	31.742

Not: HAGB ve diğer kararlar mahkûmiyet niteliği taşımamakla birlikte, çocuklar hakkında verilen **koruyucu/destekleyici tedbir niteliğindeki kararlar özelliğinde olup ÇKK.6. maddesinin nasıl uygulandığı belirsizdir.**

Bu veriler, Türkiye'de çocuk ceza adalet sisteminde **hapis cezasının hâlâ ağırlıklı bir yaptırım olduğunu**, ancak yıllar içinde **HAGB gibi alternatiflerin önemli ölçüde artış**

gösterdiğini ortaya koyarken sosyal hizmetler dışlanmış olması ve sözde deneyimli serbestlik uygulamalar ise sorunsal bir etken olup tekrar suç dahil etkileri belirlemektedir.

Yıl	Mahkûmiyet Türü	Dosya	Sanık Çocuk	Suç
2024	Hapis	29.128	22.416	43.128
	Adli para	20.624	16.443	27.969
	Tazyik hapsi	–	–	–
	Tedbir	1.829	2.022	2.400
	Feri	1.919	2.008	2.559
	Toplam	53.500	42.889	76.056
2025	Hapis	28.255	23.464	41.556
	Adli para	21.362	17.734	28.645
	Tedbir	1.858	1.976	2.503
	Feri	2.096	2.234	2.794
		Toplam	53.571	45.408

Değerlendirme:

Hapis cezası alan çocuk sayısı 2024'te 22.416 iken 2025'te 23.464'e yükselmiştir (+%4,7). Oran: %52,3 → %51,7 (çok hafif düşüş).

Her yıl 23 binden fazla çocuk hapis cezası almaktadır. Çekirdek gurup içinde önemli bir suçluluk kaynağıdır. Ancak çocuk adaletinde "hapis cezasına son çare olarak başvurulması" ilkesi (ÇKK m.4/i) ihlal edilmektedir.

Tedbir (eğitim, sağlık, danışmanlık) oranı sadece %4,4-4,7 – gelişimi destekleyici yaptırımlar ÇKK.35 maddesi ile SİR dahil devreden çıkarılmasıyla neredeyse hiç kullanılmamaktadır. Bu aynı zamanda adalet katliamının somut örneklerindedir.

Adli para cezası oranı artmış (%38,3 → %39,1), hapse göre daha hafif bir yaptırım olması olumludur.

2.4. TABLO 2.24 – Suç Türlerine Göre Gelen Dosya, Sanık ve Suç (Çoklanmış)

Bu tablo, dosya, sanık çocuk ve suç sayılarını **suç türü bazında çoklanmış** olarak gösterir. Bir çocuk birden fazla suç türüne karışmışsa her suç türünde ayrı sayılır; ayrıca geçen yıldan devir, yıl içinde açılan ve bozularak gelen farklı sütunlarda ayrı sayılır. **Bu tablo, mahkemelerin gerçek işlem yükünü yansıtır.** Tekil sanık sayısı (Tablo 2.21) damgalanan çocuk sayısını verirken, bu tablodaki 267.110 sayısı **her bir suç türü ve her bir dosya için yapılan toplam işlem sayısıdır.**

2024 Verileri (Adalet İstatistikleri)

Gösterge	Toplam Gelen	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen
Dosya	254.617	109.175	134.123	11.319
Sanık çocuk (çoklanmış)	258.212	119.679	126.047	12.486
Suç	411.963	192.613	202.803	16.547

En yüksek 3 suç türü (dosya sayısına göre):

Suç türü	Dosya	Sanık çocuk	Suç
Malvarlığı (141-169)	82.421	67.723	148.566
Vücut dokunulmazlığı (86-93)	48.430	60.347	81.000
Hürriyet (106-124)	44.737	43.415	68.365

2025 Verileri (Adalet İstatistikleri 2025,)

Gösterge	Toplam Gelen	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen
Dosya	254.489	112.612	128.841	13.036
Sanık çocuk (çoklanmış)	267.110	127.383	124.969	14.758
Suç	411.971	199.377	193.726	18.868

En yüksek 6 suç türü (dosya sayısına göre – 2025):

TESPİTLER (TABLO 2.24)

- 1. Toplam çoklanmış sanık çocuk sayısı 2025'te 267.110'dur.** Bu, 2024'teki 258.212'ye göre **+%3,4** artıştır. Artış oranı, tekil sanık artışına (+%3,7) benzerdir.
- 2. Dosya sayısı neredeyse sabit** (254.617 → 254.489, -%0,05). Ancak **sanık çocuk sayısı artarken dosya sayısının sabit kalması**, aynı dosyada **daha fazla çocuğun yer aldığını** veya bir dosyada **daha fazla suç türü isnadı** olduğunu gösterir.
- 3. Çoklama faktörü (çoklanmış sanık / tekil sanık):**
 - 2024: 258.212 / 177.907 ≈ **1,45**
 - 2025: 267.110 / 184.529 ≈ **1,45**
 - Yani her bir tekil sanık çocuk, ortalama **1,45 farklı "suç türü – dosya geliş yılı" kombinasyonuna** sahiptir. Bu sabit faktör, yıldan yıla değişmemiştir.
- 4. En dikkat çekici değişimler:**
 - **Uyuşturucu suçlarında patlama** (+%23,1 dosya, +%22,0 sanık çocuk). Acil müdahale gereklidir.
 - **Şiddet suçları (vücut dokunulmazlığı) artıyor** (+%7,3 dosya, +%7,0 sanık çocuk).
 - **Ateşli silah suçları** dosya bazında +%10,7 artmıştır (Tablo 2.24'te 9.449 dosya ile 7. sırada; 2024'te 8.532).
 - **Malvarlığı suçları azalmaktadır** (-%6,6 dosya).
- 5. Geçen yıldan devir ve yıl içinde açılan karşılaştırması (2025):**
 - Toplam çoklanmış sanığın **127.383'ü (%47,7)** geçen yıldan devir, **124.969'u (%46,8)** yıl içinde açılan, **14.758'i (%5,5)** bozularak gelendir. Devir oranı yüksek, sistem tıkalıdır.
- 6. Suç başına düşen çoklanmış sanık sayısı:** 267.110 sanık / 411.971 suç = her bir suç için ortalama **0,65 sanık** (yani bir suç birden fazla sanık tarafından işlenmiş olabilir). Bu oran 2024'te 258.212 / 411.963 ≈ 0,63'tü; hafif artmıştır.

DEĞERLENDİRME

Tablo 2.24, **ceza mahkemelerinin suç türü bazındaki gerçek işlem yükünü** göstermektedir. **267.110** sayısı, her bir suç türü için ayrı ayrı sayılan, aynı çocuğun farklı suç türleri ve farklı dosya yılları nedeniyle birden çok kez kaydedildiği **toplam işlem sayısıdır**. Bu veriye göre:

- Mahkemeler, çocuklarla ilgili olarak yılda **267.110 ayrı suç türü bazlı işlem** yapmaktadır.
- Bu işlemlerin %47,7'si geçen yıldan devirdir – yani dosyaların neredeyse yarısı bir yıldan uzun sürmektedir. Bir yığılma söz konusudur.
- Uyuşturucu suçlarında yaşanan %23'lük artış, bu alana özel **önleme ve tedavi stratejilerinin** acilen devreye sokulması gerektiğini gösterir.

Önceki yanıttımda bu tabloyu doğru rakamlarla vermeme rağmen, toplam "çocuk sayısı" ifadesini bazen tekil sayıyla karıştırmış olabilirim. **Kesin olarak: Tablo 2.24'te 2025 için toplam sanık çocuk (çoklanmış) = 267.110'dur.** Bu sayı, mahkemelerin iş yükünü

temel alan tüm analizlerde kullanılmalıdır. Tekil sanık sayısı (184.529) ise **damgalanan farklı çocuk sayısı** için geçerlidir. İki farklı amaçlar için doğrudur.

Genel Toplam

Yıl	Toplam Gelen	Geçen Devir	YıldanYıl Açılan	İçinde Bozularak Gelen
2024	Dosya: 254.617	109.175	134.123	11.319
	Sanık (çoklanmıştır): 258.212	119.679	126.047	12.486
	Suç: 411.963	192.613	202.803	16.547
2025	Dosya: 254.489	112.612	128.841	13.036
	Sanık (çoklanmıştır): 267.110	127.383	124.969	14.758
	Suç: 411.971	199.377	193.726	18.868

En Yüksek Suç Türleri (Dosya Sayısına Göre – 2025)

Suç Türü	Dosya (2025)	Sanık (çoklanmıştır)	Suç	2024→2025 Değişimi	Dosya
Malvarlığı (141-169)	76.976	67.060	137.880	-6,6%	
Vücut dokunulmazlığı (86-93)	51.956	64.592	88.072	+7,3%	
Hürriyet (106-124)	41.521	42.740	63.614	-7,2%	
Kamu sağlığı (185-196)	14.224	12.712	20.574	+23,1%	
Şeref (125-131)	13.006	14.559	17.146	+1,5%	
Cinsel (102-105)	10.241	11.942	14.958	-3,7%	
Ateşli silah (6136)	9.449	9.225	11.176	+10,7%	

Değerlendirme:

Toplam çoklanmıştır sanık sayısı 2024'te 258.212, 2025'te 267.110 (+%3,4). Artış oranı tekil sanık artışıyla (%3,7) uyumludur. **Çoklama faktörü (çoklanmıştır / tekil) her**

iki yılda da 1,45'tir. Yani her bir tekil sanık çocuk ortalama 1,45 farklı "suç türü – dosya yılı" kombinasyonuna sahiptir. **Uyuşturucu suçları %23,1** ile en yüksek artışa sahiptir. Bu, gençler arasında uyuşturucu kullanımı veya ticaretinin hızla yayıldığını gösterir. **Şiddet suçları (vücut dokunulmazlığı) artıyor (+%7,3)** – okullarda, sokaklarda şiddet eğilimi yükselmektedir. **Ateşli silah suçları da %10,7 artmış** – çocukların silah bulundurma yaygınlaşıyor. **Malvarlığı suçları azalıyor** (-%6,6) – ancak mutlak sayı (76.976 dosya) hâlâ en yüksektir. Geçen yıldan devir oranı (çoklanmış sanık bazında) 2025'te **%47,7** (127.383 / 267.110). İşlemlerin neredeyse yarısı bir önceki yıldan kalmadı

6.5. TABLO 2.25 – Suç Türlerine Göre Karara Bağlanan Dosya, Sanık ve Suç – Karar Türüne Göre (Çoklanmış)

Karara bağlanan dosyaların suç türü ve karar türü bazında dağılımını verir. Aynı çocuk hakkında farklı suç türleri ve farklı karar türleri olabileceği için sanık sayısı yine çoklanmıştır.

Genel Toplam

Yıl	Karar Türü	Dosya	Sanık (çoklanmış)	Suç
2024	Mahkûmiyet	50.494	41.488	68.098
	Beraat	22.420	25.662	32.236
	HAGB	35.083	41.289	47.608
	Diğer	22.475	25.944	30.556
	Toplam	130.472	134.383	178.498
2025	Mahkûmiyet	49.454	43.551	66.376
	Beraat	22.582	26.723	31.985
	HAGB	36.980	43.951	50.253
	Diğer	23.761	27.142	31.742
	Toplam	132.777	141.367	180.356

Seçili Suç Türlerinde Karar Dağılımı (Dosya Bazında – 2025)

Suç Türü	Toplam Dosya	Mahkûmiyet	Beraat	HAGB	Diğer
Malvarlığı (141-169)	40.796	21.536 (%52,8)	6.588 (%16,1)	6.807 (%16,7)	5.865 (%14,4)
Vücut dokunulmazlığı (86-26.855)	86.26.855	6.785 (%25,3)	2.760	11.710	5.600

Suç Türü	Toplam Dosya	Mahkûmiyet	Beraat	HAGB	Diğer
93)			(%10,3)	(%43,6)	(%20,8)
Hürriyet (106-124)	22.278	8.276 (%37,2)	5.556 (%24,9)	5.743 (%25,8)	2.703 (%12,1)
Kamu sağlığı (uyuşturucu) (185-196)	7.210	3.161 (%43,8)	671 (%9,3)	1.338 (%18,6)	2.040 (%28,3)
Cinsel (102-105)	5.504	1.700 (%30,9)	1.568 (%28,5)	906 (%16,5)	1.330 (%24,2)
Ateşli silah (6136)	5.530	1.931 (%34,9)	476 (%8,6)	2.694 (%48,7)	429 (%7,8)

Değerlendirme:

Malvarlığı suçlarında mahkûmiyet oranı en yüksek (%52,8) – delil somutluğu nedeniyle.

Vücut dokunulmazlığı suçlarında HAGB oranı %43,6 ile en yüksek – kavga/yaralama olaylarında mahkemeler erteleme ve denetimli serbestliği tercih ediyor. Mahkûmiyet oranı çok düşük (%25,3).

Kamu sağlığı (uyuşturucu) suçlarında "diğer" kararların oranı %28,3 – bunlar genellikle tedavi yönlendirmesi veya düşme kararlarıdır. Mahkûmiyet oranı %43,8'dir.

Cinsel suçlarda beraat oranı %28,5 ile en yüksek – ispat zorluğu ve rıza tartışmaları. **Ateşli silah suçlarında HAGB oranı %48,7** – mahkemeler silah bulundurma suçlarında çocuklara şans vermeyi tercih ediyor.

BÜTÜNSEL DEĞERLENDİRME (5 TABLO BİRLİKTE)

Boyut	2024	2025	Değişim / Tespit
Tekil sanık (damgalanan)	177.907	184.529	+%3,7 – her yıl daha fazla çocuk "sanık" damgasıyla yargılanıyor
Çoklanmış sanık (işlem yükü – Tablo 2.24)	258.212	267.110	+%3,4 – mahkemelerin suç türü bazlı işlem yükü artıyor
Devir oranı (sanık bazında)	%46,7	%45,3	Hafif düşüş, ama hâlâ %45'in üzerinde – sistem tıkalı
Mahkûmiyet oranı	%28,4	%28,6	Sabit – her üç çocuktan biri mahkûm

Boyut	2024	2025	Değişim / Tespit
Beraat oranı	%19,0	%18,8	Her beş çocuktan biri beraat – gereksiz yargılamalar
HAGB oranı	%32,5	%32,6	En sık karar – mahkemeler şans veriyor
Hapis cezası alan çocuk (Tablo 2.23)	22.416	23.464	“Son çare” ilkesi ihlal ediliyor
Tedbir alan çocuk (Tablo 2.23)	2.022 (%4,7)	1.976 (%4,4)	Rehabilitasyon yetersiz
Uyuşturucu suçları (Tablo 2.24)	11.551 dosya	14.224 dosya	+%23,1 – patlama, acil müdahale gerekli
Şiddet suçları (Tablo 2.24)	48.430 dosya	51.956 dosya	+%7,3 – şiddet eğilimi artıyor
Ateşli silah suçları (Tablo 2.24)	8.532 dosya	9.449 dosya	+%10,7 – çocuklar silaha daha kolay ulaşıyor
Çocukların mahkemelerinde oranı (Tablo 2.5)	yetişkin yargılanma-	%51,4	Uzman mahkemeler yetersiz

Sonuç: Bu tablo ile kovuşturma evresinde her yıl **yaklaşık 185 bin farklı çocuk (tekil) “sanık” sıfatıyla damgalanmakta**, mahkemeler ise suç türü bazında **267 bin ayrı işlem (çoklanmış) yürütmektedir**. Dosyaların yarıya yakını bir yıldan uzun sürmekte, her beş çocuktan biri beraat etmekte, her üç çocuktan biri HAGB ile şans almakta, her yıl 23 bin çocuk hapis cezası almaktadır. Uyuşturucu, şiddet ve ateşli silah suçları hızla artarken, tedbir gibi rehabilite edici yaptırımlar yok denecek kadar azdır. Çocukların yarısı uzmanlaşmamış yetişkin mahkemelerinde yargılanmaktadır. **Bu veriler, Türkiye’de çocuk ceza adalet sisteminin krizde olduğunu ve acilen gençlik mahkemeleri, zorunlu sosyal inceleme raporu, çocuk bürolarının yaygınlaştırılması ve uyuşturucu/şiddet önleme programlarının hayata geçirilmesi gerektiğini göstermektedir.**

Genel Sistem Yüğü (Tablo 2.21 Karşılaştırması)

Gösterge	2024	2025	Değişim
Gelen dosya (toplam)	194.067	196.000	+%1,0
Gelen suça sürüklenen çocuk (sanık)	177.907	184.529	+%3,7

Gösterge	2024	2025	Değişim
Gelen suç	411.963	411.971	~%0
Karara bağlanan çocuk	94.827	100.863	+%6,4
Gelecek yıla devir çocuk	83.080	83.666	+%0,7
Genel Toplam çocuk	355.814	369.058	

Değerlendirme:

- **Kovuşturma açısından** sistemdeki çocuk sayısı %3,7 artmıştır. Ancak işlenen suç sayısı neredeyse sabit kalmıştır (411.963 → 411.971). Bu, çocuk başına düşen ortalama suç sayısının azaldığını gösterebilir (2024'te ~2,31 suç/çocuk, 2025'te ~2,23 suç/çocuk).
- Karara bağlanan çocuk sayısındaki artış (%6,4), mahkemelerin iş yükünü daha hızlı çözmeye başladığını düşündürmektedir. Buna rağmen devir sayısı neredeyse sabit kalmıştır; bu da yeni gelen dosya sayısındaki artışın devri erittiğini gösterir.
- **2025'te 83.666 çocuk bir sonraki yıla devretmiştir. Bu, kovuşturma aşamasında hâlâ ciddi bir yığılma olduğunu gösterir.**

Karar Türlerine Göre Dağılım (Tablo 2.22 Karşılaştırması)

2024 Yılı – Suça Sürüklenen Çocuklar (Ceza Mahkemeleri)

Karar Türü	Suça Sürüklenen Çocuk Sayısı
Mahkûmiyet	30.348
Beraat	20.321
Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB)	34.641
Toplam (bu üç karar)	85.310
Genel Toplam (diğer kararlarla birlikte)	106.723

2025 Yılı – Suça Sürüklenen Çocuklar (Ceza Mahkemeleri)

Karar Türü	Suçta Sürüklenen Çocuk Sayısı
Mahkûmiyet	32.248
Beraat	21.206
Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB)	36.834
Toplam (bu üç karar)	90.288
Genel Toplam (diğer kararlarla birlikte)	112.867

Yıllık Karşılaştırma (2024 → 2025)

Karar Türü	2024	2025	Değişim	Değişim Oranı
Mahkûmiyet	30.348	32.248	+1.900	+6,26 %
Beraat	20.321	21.206	+885	+4,35 %
HAGB	34.641	36.834	+2.193	+6,33 %
Toplam (üç karar)	85.310	90.288	+4.978	+5,84 %

Değerlendirme

Mahkûmiyet kararı alan çocuk sayısı 2025'te %6,26 artmıştır.

Beraat eden çocuk sayısı da %4,35 artış göstermiştir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) en sık verilen karar türü olmaya devam etmekte olup 2025'te %6,33 artmıştır. Bu üç karar türünün toplamı, 2024'te 85.310 iken 2025'te **90.288**'e yükselmiştir (+%5,84).

Önemli: Bu sayılar **tekil çocuk sayısı değil, karara bağlanan dosya sayısıdır**. Aynı çocuk hakkında yıl içinde farklı suçlardan veya farklı dosyalardan birden fazla karar verilmiş olabilir. Karar dağılımı yıldan yıla neredeyse hiç değişmemiştir. Bu, çocuk mahkemeleri dahil karar verme eğilimlerinin oldukça istikrarlı olduğunu gösterir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (ETKİLER)

3."Sanık" çocuk bazında kararlar (%)

Karar türü	2024 (%)	2025 (%)	Değişim
Mahkûmiyet	%28,4	%28,6	+0,2 puan
Beraat	%19,0	%18,8	-0,2 puan
HAGB	%32,5	%32,6	+0,1 puan
Diğer (düşme, cezasızlık vb.)	%20,1	%20,0	-0,1 puan

HAGB en yaygın karar olmaya devam etmektedir (~%33). Çocuklara şans verilmesi, denetimli serbestlik gibi alternatifler tercih edilmektedir. Ancak tekrar ile ilgili bir bilgi olmadığı için ayrı bir çalışma kriminoloji açısından gerektirirken halen gençlik kriminoji bilim ve çalışmanın olmaması resmi ve anlamayı eksik bırakmaktadır.

Mahkûmiyet oranı %28-29 civarında sabitlenmiştir.

Beraat oranı ~%19 – her beş çocuktan biri beraat etmektedir. Bu oranın yüksekliği, soruşturma aşamasında daha dikkatli delil toplanması gerektiğini göstermektedir. Aynı zamanda masumiyet karinesi ve Anayasa'nın 36 ve 38 maddesine aykırı olarak suçta sürüklenen çocuk gibi garabet tanımla nasıl ve ne şekilde lekeleme ve damgalamanın örneğidir. Bu yönde bir tazminat hakkı ortaya çıkmaktadır.

(NOT :Detaylı değerlendirme aşağıda yer almaktadır. Ayrıca *Tablo 2.3 – "Ceza mahkemelerinde cinsiyet, yaş ve uyuğa göre sanık sayıları, 2025" satırı: "Gelen - Files brought" içinde "12-14" ve "15-17" yaş grupları.*

Yıllık Karşılaştırma (2024 → 2025)

Özet Değerlendirme

- 2025 yılında 12-17 yaş arasındaki **çocuk sanık (suçta sürüklenen çocuk) sayısı** bir önceki yıla göre **%3,57 artmıştır** (168.698 → 174.722).
- **Kız çocukların** artış oranı (%5,16) erkeklere göre (%3,35) daha yüksektir.
- En yüksek artış **15-17 yaş kız çocuklarında** görülmektedir (+%5,66).

Bu veriler, **ceza mahkemelerine gelen tüm sanıklar** içindeki 12-17 yaş grubunu kapsamaktadır ve **suçta sürüklenen çocuk** tanımıyla birebir örtüşmektedir.

Kovuşturma evresinde yer alan 12-14 ve 15-17 ve de kadın ve erkek toplam "sanık" çocuk sayısı 2025 yılı için % 3.57 artış ile 267.110 e ulaşmıştır.Adalet yönetiminde soruşturma ile ilgili 497.162 çocuk dahil

toplam (764.272) arasında sonuç olarak ve sadece 32.248 çocuk için %28,6 oranda Mahkûmiyet kararı verilmiştir.

Ayrıca 2025 yılı için güvenlik birimlerine gelen suç mağdur çocuk sayısı **266.849 olup soruşturma evresinde bir parçasıdır. Adalet yönetimdeki genel toplam çocuk (şüpheli + sanık) sayısı (1.031.121) olup koruma boyutunu birlikte öne çıkarmaktadır.**

Dosya bazında kararlar (karşılaştırma)

Karar türü	2024 (dosya)	2025 (dosya)	Değişim
Mahkûmiyet	42.041	42.056	+15
Beraat	18.233	18.419	+186
HAGB	30.286	32.050	+1.764
Diğer	19.067	20.205	+1.138

Değerlendirme: HAGB kararlarında belirgin bir artış vardır. Bu, çocukların cezalandırılmaktan ziyade rehabilite edilmesi yönündeki eğilimin güçlendiğini gösterir. 2025 yılı için 42.056 sayısı aynı zamanda çocuk ve gençlere yönelik lekelemenin/damgalamanın acı resmidir. Adalet yöneminde ki soruşturma ve kovuşturma evresinde ki (**764.272**) **çocuk arasında, hapis cezası 23.464 olmak üzere mahkûmiyet kararı ile hükümlü sayısı 42.056 olup bu sayı dışındaki 722.216 damgalanan,lekelenen çocuk ve gençten bahsedilmektedir. Bu sayılar aynı zamanda çekirdek grup içinde önemlidir.Yüzde 5 ve/ya 6 gibi bir oran öne çıkarken karanlı/gri alan dahil suçluluk açısından değerlendirilmesi gereken bilginin ilk adımıdır. Aynı zamanda böyle bir yoğun lekeleme ve damgalama ise hukuksal skandal dahil pasif savunuculukla halen mümkündür.Suçluluğu da bu şekilde beslerken, böyle bir adalet katliamının somut örneği olabilmektedir.**

Beraat Eden Sanık Çocuk Sayıları ve Oranları (2024-2025)

Yıl	Toplam Karara Bağlanan Sanık Çocuk	Beraat Eden Sanık Çocuk	Beraat Oranı
2024	106.723	20.321	%19,0
2025	112.867	21.206	%18,8
Değişim	+6.144 (+%5,8)	+885 (+%4,4)	-0,2 puan

Değerlendirme

1.**Mutlak Sayıda Artış:** 2025 yılında beraat eden sanık çocuk sayısı, 2024'e göre **885 çocuk artarak 21.206'ya yükselmiştir**. Bu artış, toplam karara bağlanan sanık çocuk sayısındaki artışla (+6.144) paraleldir.

2.**Oran Sabitliği:** Beraat oranı 2024'te %19,0 iken 2025'te %18,8'e **sadece 0,2 puan düşmüştür**. Bu, mahkemelerin beraat kararlarındaki eğiliminin yıldan yıla neredeyse hiç değişmediğini göstermektedir. Her iki yılda da **her beş çocuk sanıktan biri (yaklaşık 1/5) beraat etmektedir**.

3.**Karşılaştırmalı Yorum:** Beraat oranının %19 civarında seyretmesi, **soruşturma evresinde delil toplamanın yetersiz olduğunu** veya suçun unsurlarının oluşmadığını düşündürmektedir. Çocuklar hakkında açılan kamu davalarının beşte birinde mahkumiyet dışı bir sonuç (beraat) çıkmaktadır. Bu durum, savcılıkların daha dikkatli delil değerlendirmesi yapması ve gereksiz yere dava açmaktan kaçınması gerektiğine işaret eder.

4.**Uluslararası Standartlarla Karşılaştırma:** Pekin Kuralları (Kural 11.4,16,22) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi (Md. 40), çocuklar hakkında dava açılmasının **son çare** olmasını ve mümkün olduğunca alternatif çözümlere yönlendirilmesini öngörür. %19'luk beraat oranı, bu hedeften uzaklaştığını ve çocukların gereksiz yere yargılama sürecine maruz bırakıldığını göstermektedir.

5.**Suç Türleri Bazında Farklılaşma (Tablo 2.25'e göre):** Beraat oranları suç türüne göre değişmektedir:

- Cinsel suçlar:** %28,5 ile en yüksek beraat oranı (ispat zorluğu, rıza tartışmaları).
- Hürriyet suçları:** %24,9 (tehdit, şantaj gibi suçlarda delil yetersizliği).
- Malvarlığı suçları:** %16,1 (deliller daha somut olduğu için beraat daha düşük).
- Vücut dokunulmazlığı:** %10,3 (kavga/yaralama olaylarında tanık ve kamera kaydı gibi deliller daha fazla).

6.**Yaş Grubu Farkı (Tablo 2.12'den tahminle):** 12-14 yaş grubunda beraat oranının, 15-17 yaş grubuna göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Bunun nedeni, küçük yaş grubunda suç kastının veya ayırt etme gücünün daha sık tartışılmasıdır. Özellikle de ÇKK.35 maddesinin de "gerektiğinde" ve mahkeme açısından "takdirinde" ibaresi dışında yer almamasına rağmen ÇKK ile ilgili yönetmelikte 12-14 yaş grubu için sosyal inceleme raporu zorunlu kılınmıştır. Soruşturma evresinde bir zorunluluk söz konusu olup buna ek olarak zorunlu hekim rapor ile de sosyal inceleme raporu işlevsiz kılabilir. Koruyucu ve önceleyici tedbirler de ortadan kaldırılmaktadır. Böylece TCK.31 maddesinin yetişkinlere gibi cezalandırılması sağlanabilmektedir. 12-17 yaş arasındaki çocuk ve gençler için de geçerli olup 1889 tarihli bakışın devamı halen öne çıkmaktadır. Özellikle eklenen hekim raporu dahil bu düzenleme öncelikle Anayasanın 124 maddesine aykırıdır. Ayrıca kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez şeklindeki 38. madde diğer bir ihlal Anayasanın 90 madde ile birlikte ele alındığında ortada süre gelen bir hukuksuzluk öne çıkmaktadır.

Sonuç : Beraat eden sanık çocuk sayısı 2025'te 21.206'ya ulaşmıştır ve oran %18,8 gibi yüksek bir düzeyde sabitlenmiştir. Bu durum, savcılıkların çocuklar

hakkında dava açarken daha titiz davranması, delillerin yeterliliğini ve çocuğun sosyal inceleme raporunu dikkate alması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, beraat oranının yüksek olduğu suç türlerinde (özellikle cinsel ve hürriyet suçları) soruşturma aşamasında **uzman savcılar ve sosyal çalışmacılar** tarafından daha nitelikli delil toplanması zorunludur. Sacılar açısından bizzat görüşme önceliklidir. Bu açıdan Beraat kararlarının gerekçeleri detaylıca analiz edilmeli; gereksiz yargılamaların önüne geçmek için **alternatif çözüm mekanizmaları** (uzlaştırma, tedavi, eğitim) daha etkin kullanılmalıdır. (**NOT: EK 2 ; Masumiyet Karinesine Aykırılık ve Damgalama: Verilerle Boyut**)

4. Mahkûmiyet Kararlarının Türleri (Tablo 2.23 Karşılaştırması)

Mahkûmiyet türü (sanık çocuk)	2024	2025	Değişim
Hapis	22.416 (%52,3)	23.464 (%51,7)	-0,6 puan
Adli para	16.443 (%38,3)	17.734 (%39,1)	+0,8 puan
Tedbir	2.022 (%4,7)	1.976 (%4,4)	-0,3 puan
Feri (yan)	2.008 (%4,7)	2.234 (%4,9)	+0,2 puan

Değerlendirme:

- Hapis cezası oranı çok hafif düşmüş, adli para cezası oranı artmıştır. Yaş gurupları açısından tutuklu sayıları ise belli değildir. Ancak cezaevinde yetişikler ile öne çıkarılan sulh ceza hakimliğince 12-17 yaş arasındaki çocuk ve gençlerin özgürleşmesi pasif avukatlık hizmeti ile de kısıtlanabilmektedir. Sürelerde uzun olup bu, mahkemelerin çocuklar için daha az özgürlük kısıtlayıcı yaptırımlara yöneldiği şekilde yorumlaması yanıltıcı olabilmektedir.

- Tedbir kararları (eğitim, sağlık, danışmanlık) neredeyse sabit kalmıştır. Bu kararlar ise sosyal inceleme raporu ve sosyal hizmetler konusunda eğitim almamış psikolog ve diploması olmayan pedagoğ ünvanı ile dahil olan "adli destek görevler" tarafından düzenlenmektedir. Hangi meslek tarafından belli olmadığı bir raporlama kararları etkilemektedir. Özellikle pedagoji biliminin 1982 yılında ortadan kaldırılması ve diploması olmayan pedagoğ ünvanı ile karar verilmesi diğer etkendir.

5. Suç Türlerine Göre Gelen Dosyalar (Tablo 2.24 Karşılaştırması – Çoklanmıştır)

Suç türü	2024 dosya	2025 dosya	Değişim (%)	2025 sırası
Malvarlığı	82.421	76.976	-6,6%	1
Vücut dokunulmazlığı	48.430	51.956	+7,3%	2
Hürriyet	44.737	41.521	-7,2%	3
Kamu sağlığı (uyuşturucu)	11.551	14.224	+23,1%	4
Şeref	12.811	13.006	+1,5%	5
Cinsel	10.640	10.241	-3,7%	6
Ateşli silah	8.532	9.449	+10,7%	7

Değerlendirme:

- Malvarlığı suçları (hırsızlık, yağma) azalmış, vücut dokunulmazlığı suçları (yaralama, kavga) artmıştır. Bu, şiddet içeren suçların çocuklar arasında yaygınlaştığına işaret edebilir.
- Kamu sağlığı (uyuşturucu) suçları %23 gibi çarpıcı bir artış göstermiştir. Bu, çocuklar arasında uyuşturucu kullanımı veya ticaretinin ciddi boyutlara ulaştığını gösteren endişe verici bir bulgudur. Savcılıkta yığılma ve sosyal inceleme rapor olmadan işlem ve kararlar bu sorunun kaynağı olup bu yöndeki koruyucu ve destekleyici tedbirlerin de yok sayılması ve bu yöndeki yetkinliği iller açısından dikkat edilmemesi aynı zamanda tekerrür içinde önemli etken olup cezaevine gönder bir çözüm olabilmektedir. Okul ve gençlik suçluluğu perdelenmektedir.
- Ateşli silah suçları da %10,7 artmıştır. Çocukların silah bulundurma/taşıma suçlarına karışması artmaktadır. Okul ortamı açısından okul sosyal hizmetinin olmaması ise önemli etken olarak öne çıkarken ÇKK da ki 4,6 ve 44 maddesinin işletilmesinde pasif avukatlık hizmeti önemli etken olarak öne çıkmaktadır.
- Cinsel suçlar ve hürriyet suçlarında hafif düşüş vardır. (2024 yılı Adalet İstatistik için bu yöndeki bilgilerinde ele almasını gerekmektedir.)

6. Karara Bağlanan Dosyaların Suç Türüne Göre Karar Dağılımı (Tablo 2.25 Karşılaştırması)

Aşağıda seçili suç türlerinde mahkûmiyet ve HAGB oranları (dosya bazında) karşılaştırılmıştır:

Suç türü	2024 Mahk.	2025 Mahk.	Değişim	2024 HAGB	2025 HAGB	Değişim
Malvarlığı	%54,4	%52,8	-1,6 puan	%15,9	%16,7	+0,8
Vücut dokunulmazlığı	%23,8	%25,3	+1,5	%44,3	%43,6	-0,7
Hürriyet	%39,1	%37,2	-1,9	%24,8	%25,8	+1,0
Kamu sağlığı	%46,2	%43,8	-2,4	%19,9	%18,6	-1,3
Cinsel	%30,2	%30,9	+0,7	%16,0	%16,5	+0,5
Ateşli silah	%35,3	%34,9	-0,4	%48,0	%48,7	+0,7

Değerlendirme:

- Malvarlığı suçlarında mahkûmiyet oranı hâlâ en yüksek (%52,8), ancak bir önceki yıla göre hafif düşüş vardır. Bu suçlarda delil somut olduğu için mahkûmiyet kolaylaşmaktadır.
- Vücut dokunulmazlığı suçlarında HAGB oranı %43,6 ile en yüksek seviyesini korumaktadır. Mahkemeler, kavga/yaralama olaylarında çocuklara şans vermeyi tercih etmektedir.
- Kamu sağlığı (uyuşturucu) suçlarında mahkûmiyet oranı düşmüş, "diğer" (düşme, tedavi) kararlarının oranı artmıştır (2024'te %25,3, 2025'te %28,3). Bu, uyuşturucu kullanımı nedeniyle çocukların tedaviye yönlendirilmesinin arttığını gösterir.
- Cinsel suçlarda beraat oranı hâlâ yüksektir (%27,6'dan %28,5'e hafif artış). Soruşturma ve ve ÇİM ve AGO gibi uygulamada nitelik bir kayanağıdır. ÇKK.6 maddesinde ki bildirim yükümlülüğün soruşturma evresi dahil işletilmemektedir. Halen ispat zorluğu devam etmektedir. 16 yaşında ki suç mağduru çocuklar dahil korunmasız bırakılması ve aynı zamanda mahkeme tarafından evlenmesine izin verilmesi Çocuk Hakları Sözleşmesini anlamsız kılmaktadır.
- Ateşli silah suçlarında HAGB oranı ise çok yüksektir (~%48). Çocukların silah bulundurma suçlarında mahkemeler denetimli serbestlik ve eğitim tedbirlerini tercih etmektedir. Ancak sosyal hizmetlerin dışlanması dahil bu yönde bir nitelik sorunu süre geldiği için tekerrür içinde önemli bir etken olabilmektedir.

7. GENEL DEĞERLENDİRME VE ÇIKARIMLAR

CEZA İNFAZ KURUMLARI VE ÇALIŞMALAR

TBMM tarafından suça sürüklenen çocuklara yönelik araştırma komisyonunda Adalet Bakanlığı tarafından bilgilendirme ve açıklamalar arasında söz konusu infaz uygulamalarını da yansıtmaktadır.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun: Çocuklara özgü kurum türleri tanımlanmış, infazın eğitim-öğretim esasına dayalı yürütülmesi öngörülmektedir.

•**5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu:** Çocuğun üstün yararı, katılım, ayrımcılık yasağı ve kurumlar arası iş birliği ilkeleri düzenlenmiştir.

•**5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu:** Denetimli serbestlik teşkilatı ve infaz süreçlerinin hukuki çerçevesini oluşturur.

•**Uluslararası belgeler:** BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Pekin Kuralları, Havana Kuralları, Riyad Kuralları, Tokyo Kuralları ve Avrupa Konseyi düzenlemeleri, çocuk adaletinde hapis dışı tedbirler, rehabilitasyon ve çocuk merkezli infaz yaklaşımını esas alındığında açıklanmaktadır.

Temel ilkeleri ise

- Özgürlükten yoksun bırakma çocuklar için **istisnai** bir tedbirdir.
- İnfaz ve yaptırımlar, çocuğun gelişimi, eğitimi ve topluma yeniden uyumu odağındadır.
- Hapis dışı ve toplum temelli uygulamalar önceliklidir.
- Temel hedef: **yeniden suça sürüklenmenin önlenmesi ve sürdürülebilir uyum.**

7.1. Fiziksel Altyapı ve Barındırma

•**Kapalı çocuk kurumları:** Ülke genelinde **9** çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumu, toplam kapasite **2.736**. Mevcut barındırılan çocuk sayısı: **3.473** (kapasite üzerinde).

•Ayrıca belirlenen L tipi kurumlarda **98'er kapasiteli** çocuklara tahsisli özel üniteler bulunmaktadır (yetişkinlerden ayrıştırma için).

•**Çocuk eğitimevleri (açık kurumlar):** 5 çocuk eğitimevi, toplam kapasite **622**, mevcut çocuk sayısı **435**. Ceyhan Çocuk Eğitimevi en son açılan, Elazığ Çocuk Eğitimevi 2026'nın ikinci yarısında açılacak.

•**2026 yatırım programı:** İzmir Buca'da Çocuk Eğitimevi, Erzincan ve Niğde'de kapalı çocuk ceza infaz kurumu planlanmaktadır.

12-18 Yaş Arası Çocukların Hüküm Durumu (02.01.2026 itibarıyla)

Cinsiyet	Tutuklu	Hükümlü	Hükümlü (diğer)	Toplam
Erkek	3.108	235	876	4.219
Kız	137	6	59	202

Cinsiyet Tutuklu Hükümlü Hükümlü (diğer) Toplam

Toplam	3.245	241	935	4.421
---------------	-------	-----	-----	--------------

Yabancı uyruklu çocuklar: Toplam 422 (Suriye 356, Afganistan 33, Irak 11, diğer 22).

Ortalama kalma süreleri: Hükümlü 404,36 gün, tutuklu 109,26 gün.

Suç Profilleri (02.01.2026, ceza infaz kurumunda bulunan çocuklar)

Suç türü	Hükümlü	Tutuklu	Toplam
Uyuşturucu suçları	108	968	1.076
Hırsızlık	601	318	919
Kasten öldürme	146	475	621
Yağma	163	372	535
Cinsel suçlar	157	276	433
Yaralama	48	312	360
Konut dokunulmazlığını ihlal	0	137	137
Hükümlü/tutuklunun kaçması	0	130	130
Tehdit	6	105	111
Ruhsatsız silah taşıma	10	71	81
Mala zarar verme	0	56	56
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	3	37	40
Dolandırıcılık	1	36	37
Banka/kredi kartı kötüye kullanımı	0	28	28
Terör	0	25	25
Görevi yaptırmamak için direnme	0	4	4
Sahtecilik	0	3	3
Genel Toplam	1.634	2.977	4.611

Not: "çocuklar tarafından en çok işlenen suçlar ile ceza infaz kurumunda bulunan çocukların işledikleri suç türleri arasında doğrusal bir ilişki bulunmamaktadır" denilmektedir. Yani kurumdaki çocuklar daha ağır suçlardan hükümlü/tutukludur.

Yıllara Göre Ceza İnfaz Kurumlarında Barındırılan Çocuklar (2015-2025)

Yıl	Tutuklu	Hükümlü	Toplam
2015	1.665	729	2.394
2016	1.785	699	2.484
2017	1.794	1.211	3.005
2018	1.655	1.332	2.987
2019	1.485	1.101	2.586
2020	1.192	464	1.656
2021	1.311	630	1.941
2022	1.725	909	2.634
2023	1.835	889	2.724
2024	2.710	1.150	3.860
2025	3.328	1.254	4.582

Değerlendirme: 2020'deki düşüş (pandemi ve infaz düzenlemeleri) sonrası 2021'den itibaren **sürekli artış**; 2025'te toplam 4.582 çocukla son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu bilgiler aynı zamanda suçun tekrarı da dahil önemli olup yetkinlik ise öncelik olmalıdır. Özellikle de yetişkinler ile ilgili sulh ceza hakimliğince tutuklanması ve ÇKK.6. maddesinin işletilmemesi ve de pasif avukatlık hizmeti ile de hem hukuksal bir skandal hem de adalet katliam örneği olabilmektedir

Mevcut uygulama ve Unite Temelli Yaşam ve Açıklanan Güvenlik

- Büyük koğuşlar yerine sınırlı sayıda çocuğun bulunduğu ortak yaşam alanları, gece bireysel odalar (tuvalet/banyolu).
- Gündüz eğitim, psiko-sosyal, spor ve mesleki faaliyetler.
- Personel yapısı: Yaklaşık **iki çocuğa bir personel**.
- Güvenlik: Rehberlik, gözetim ve destek temelli; ortak alanlar kamera ve grup liderleriyle izlenir.

İyileştirme ve Rehabilitasyon Çalışmaları

- **BİSİS** (Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi) ve **ARDEF** (Risk ve İhtiyaç Değerlendirme) kullanılmaktadır.
- **ARDIÇ Programı** (personel eğitimi ve psiko-sosyal müdahale modülleri) geliştirilmiştir.
- Psiko-sosyal destek kapsamında **60.938 bireysel görüşme**, ailelerle **11.891 görüşme**.
- ARDIÇ grup çalışmalarına **2.283 çocuk** katılmıştır.
- **Aile görüşme odaları** ve **ACEP** (görüntülü görüşme) ile aile bağları güçlendirilmektedir (çocuklar için haftalık 60-120 dakika).
- **Eğitim:** 6 Çok Programlı Anadolu Lisesi (238 öğrenci), örgün eğitime devam eden 552 çocuk, açık öğretim 1.799 çocuk. 702 kurs açılmış, 8.807 katılım, 1.960 başarılı.
- **Sosyal/kültürel etkinliklere katılım:** 55.767; **sportif etkinliklere:** 114.387.
- **Ödüllendirme:** 8.965 uygulama.

Ebeveyni Ceza İnfaz Kurumunda Bulunan Çocuklar

- **152.875 hükümlü/tutuklunun toplam 295.671 çocuğu** bulunmaktadır.
- Bu çocukların ortalama yaşı **9,3**.
- Bu durum; aile bütünlüğünün bozulması, ekonomik güçlükler, damgalanma, okul bağının zayıflaması gibi riskler oluşturur ve **yeniden suça sürüklenme açısından kırılgan bir grup** oluştururlar.

Bu bilgilerin özellikle yer alması aynı zamanda ÇKK nu ve bu yöndeki bildirim yükümlüğünün 44 madde ile birlikte ele alınması avukatlık hizmeti içinde öncelikli bir görevi öne çıkarmaktadır.

Adalet yönetimi açısından suçun önlenmesi dahil kovuşturma evresindeki özet:

Bulgu	2024	2025	Değerlendirme
Kovuşturma Sisteme giren çocuk sayısı	177.907	184.529	Artış devam ediyor.
Karar dağılımı	Kararlı	Kararlı	Mahkemelerin yaklaşımı değişmemiş.
En yaygın suç	Malvarlığı	Malvarlığı	Ancak azalış trendi var.
En hızlı artan suç	–	Uyuşturucu (+%23)	Acil önlem alınması gereken alan.
Şiddet suçları	–	Vücut dokunulmazlığı +%7,3	Şiddet eğilimi artıyor.
Ateşli silah suçları	–	+%10,7	Çocuklarda silah kullanımı yaygınlaşıyor.
Mahkûmiyette hapis oranı	%52,3	%51,7	Çok hafif düşüş, adli para artışı.

Öneriler:

1. Uyuşturucu ile mücadelede önleyici tedbirler artırılmalı, Ancak adalet, eğitim ve sağlık hizmetlerinde sosyal koruma açısından sosyal hizmetlerin dışlanması önemli bir sorun kaynağı aynı zamanda çocukların eğitim eksenli iyileştirme programlarına erişimi kolaylaştırılmalıdır.
2. Güvene orantılı olarak her alan öfkenin toplumsal açıdan olağanlaşması ile öne çıkarılan şiddet suçlarına yönelik halen eğitim hizmetinde eksik olan okul sosyal hizmetin olmamasının yanı sıra sosyal hizmetler yönetiminde resmi vesayet kurumu gibi yapılanma ise öncelik olmalıdır. Bu yapılanma ile okul temelli çatışma çözme ve akran arabuluculuğu programların ancak yaygınlaştırılmalıdır. ÇKK nun 6. maddesi 44 madde ile birlikte işletilmelidir..
3. Toplumsal bir sorun olan ateşli silahlara erişimin önlenmesi için ebeveyn eğitimi ve denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir.
4. Cinsel suçlarda ispat zorluklarını aşmak için öncelikle ÇKK.6 madde işletilmelidir.
5. Halen çocuk mahkemeleri yaygınlaşmadığı gibi buna bağlı olarak savcılık bürolarıyla birlikte uzmanlaşmalı ve paralel olarak sosyal çalışmacılar ile de artırılmalıdır. Özellikle ÇKK 'nun 29-30 maddesi açısından ilçe bazlı gençlik savcılık modeline dönüşerek sosyal hizmet odaklı bir bakış ile mahkemelerdeki iş yükü azaltılarak devir oranı düşürülmelidir.
6. Güvenlik hizmeti ve kolluk açısından EGM de ki çocuk bürolarında 4 007 görevli yer almaktadır. Jandarma ile 2025 yılı için gelen suç mağdur çocuk sayısı **266.849 dir. Türkiye de halen adi polis görev ve yapılanması söz konusu olmadığı için bu eksiklik ile birlikte suça sürüklenen çocuk sayısı ise 168.694 dir. Ayrıca tanık (86.086) , kayıp şahı(49.603) kimlik tespiti yapılan (50.276) ve İntihara teşebbüs eden (4.718) ile birlikte toplam başvuru sayısı **543.538 dür.** 2024'te kolluk birimlerine **556.862 çocuk** (mağdur, SSC, tanık, kayıp vb.) girmiştir. Bu, çocuk nüfusunun yaklaşık **%2,55 olup** . 2025'te toplam %2,4 azalmıştır.**

2025 yılı için çocuk bürolarında 4.500 görevli ve başvuran sayısı el alındığında her görevli için senelik 1 200 , aylık 100 ve gün için 5 çocuk için işlem den bahsedilmektedir. Suçu önlemesi dahil bu yönde bir nitelik ve likata öncelik olup gençlik suçluluğu dahil ÇKK da öne çıkan bildirim yükümlülüğü aynı zamanda çocukların korunup, korunmadığının ilk adımı olarak öne çıkmaktadır. Savcılıkta ki çocuk büroları ve uygulamalar açısından ve söz konusu işlem ve de kararlar açısından ise avukatlık hizmeti dahil bu yöndeki kalite aynı zamanda sorunun temel parçası olabilmektedir. Hesap verilebilirlik ise diğer bir etken olup çocuk hakları ve de sosyal haklar açısından suçluluğun ve de araç ve yöntemler açısından bu yöndeki yönetsel boyut hem teknik hem yapısal hem de hukuksal sorunu daha da önemli kılmaktadır.

Ayrıca, 2025 yılında güvenlik birimlerine gelen **suça sürüklenen çocuk sayısı 168.694, suç mağduru çocuk sayısı ise 266.849'dur.** Bu çocuklar, aynı zamanda soruşturma evresinin de bir parçasını oluşturmaktadır. Adalet yönetimindeki genel toplam çocuk sayısı (şüpheli + sanık) birlikte değerlendirildiğinde, **çocuk koruma sisteminin parçası olan çocuk sayısı 1.031.121'e** ulaşmaktadır. Bu rakam, koruma boyutunun

önemini açıkça ortaya koymaktadır. Güvenlik birimlerine gelen diğer başvurularla birlikte (543.538) ve adalet sistemindeki çoklanmış işlem sayıları (497.162 + 267.110 = 764.272) dikkate alındığında, **Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) ve çocuk koruma kapsamında işlem yapılan genel toplam çocuk sayısı 1.307.810** olmaktadır.

NOT : Mahkeme bazlı sanık sayıları + Kararlar)

Yıl	Toplam tekil	Çocuk mahkemeleri	Diğer mahkemeler (Ağır+Asliye)	Toplam karara			Mahkûmiyet içinde hapis	
	sanık (Tablo 2.5)	toplamı (Çocuk Ağır + Çocuk Ceza)		bağlanan çocuk (Tablo 2.22)	Mahkûmiyet	Beraat		HAGB
2024	100.600	45.896 (6.227+39.669)	54.704 (12.009+42.695)	106.723	30.348	20.321	34.641	22.416
2025	93.282	48.061 (6.669+41.392)	45.221 (10.991+34.230)	112.867	32.248	21.206	36.834	23.464

Değerlendirme:

•**2024'te** suça sürüklenen çocukların **%45'i** (45.896/100.600) çocuk mahkemelerinde (Çocuk Ağır + Çocuk Ceza), **%54'ü** ise yetişkin mahkemelerinde (Ağır Ceza + Asliye Ceza) yargılanmıştır. Bu, çocukların önemli bir kısmının yetişkin mahkemelerinde yargılandığını göstermektedir.

•**2025'te ise adalet yönetimi ve güvenlik birileri ile birlikte toplam 1.307.810 çocuktan bahsedilirken koruma dahil** çocuk mahkemelerindeki oran halen ve ancak **%51,5'e** yükselmiş (48.061/93.282), yetişkin mahkemelerindeki oran ise **%48,5'e** düşmüştür. Bu olumlu bir eğilim olsa bile ağır bir çocuk hakları, insan hakları ve de sosyal haklar ihlalini öne çıkarmaktadır.

•**Toplam tekil sanık sayısı** 2025'te azalmasına rağmen **karara bağlanan çocuk sayısı** artmıştır (106.723 → 112.867). Bu, önceki yıllardan devreden dosyaların karara bağlandığını gösterir.

•**HAGB** en sık verilen karar olmaya devam etmektedir (2025'te 36.834).

•**Mahkûmiyet alan çocukların yaklaşık %73'ü hapis cezası almıştır (2025'te 23.464 / 32.248 ≈ %72,8).** Bu sayı aynı zamanda adalet yönetimindeki eksikliği ve de sosyal hizmetlerin dışlanması ile tekrara suça yönelme „çekirdek grup gibi gençlik suçluluğundaki eksiklik ve bakışın yansımasıdır.

1.**Tablo 2.5** yalnızca **yıl içinde açılan dosyalardaki** sanıkları kapsar. Geçen yıldan devir veya bozularak gelen dosyalar bu tabloda yoktur. Bu nedenle toplam sanık sayısı (100.600 / 93.282), tüm aktif davalardaki sanık sayısından düşüktür.

2.**Tablo 2.22** ise **karara bağlanan tüm dosyaları** (devirler dahil) kapsar. Bu nedenle 106.723 > 100.600 olması normaldir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – GENÇLİK SUÇLULUĞU (15-17 YAŞ) ODAKLI DEĞERLENDİRME

8. Gençlik Suçluluğu

Gençlik suçluluğu , kriminoloji ve çocuk adaletinin en kritik alanlarından biridir.Bebeklikten ölüme kadar ki yaşam sürecinde çocuk ve gençlik evresi ve bu yöndeki etki ve etkenler bir kişinin ve toplumun gelişmesini etkileyen unsurlardandır. Özellikle çocukların çocuk olabileceği çocukluk ve gençlerin ise genç olabileceği gençliğin yetişkinlerden anlaması ise ilk adımdır.İnsana,insan bakmak ve de insan olmak için adalet sisteminde gençlik suçluluğu böyle bir olguyu birlikte öne çıkarmaktadır. Toplumun geleceğini belirlemek içinde insanlık sınavıdır. Ceza adalet açısından ise günümüzde çocuk koruma sisteminin insan hakları ve de yaşam hakkı açısından birlikte ele alınması sağlanmıştır. Pekin kuralları bu yönde olup ÇHS de kaynaklık yapmaktadır.Bu süreçte "yetişkin genç" gibi bir gruplaşma yaşanmıştır. 21,24 ve en son olarak bazı ülkelerde 28 yaşına kadar bir gruplaşma bir asırdan beri söz konusu olup gelişmeler adalete bakışı ile dönüşebilmektedir. .Yetişkinler için benzer bir sorumluluğun aranılmaması içinde yetkinlik ve kusur aranırken,bu süreçte tıbbi açıdan değil sosyal ortam ve yaşam koşullarının dikkate alındığı bir hukuksal dönüşüm söz konusudur.

Türkiye de ise 1889 tarihli çağın ötesi bakışı devam ettiren TCK.mad 31 ile söz konusu gruplama 2005 yılından beri söz konusur.Ayrı ve özel bir ceza kanunu halen olmaması nedeniyle ve sahip olan bakış ile ceza sorumluluk yaşının 12 olması ile çocukların ve toplumun geleceği belirlenmektedir. Kaderleri ve alın yazıları belirlenirken suça sürüklenen çocuk gibi bir damgalama/lekeleme ile adalet beklenmektedir.

2005 yılından beri Türkiye’de ki bakış ve gruplaşma açısında 12-14 yaş bir bir gruplaşmaya ek olarak 15-17 yaş grubunu kapsayan bu olgu özellikle gençlik evresi ve de bu yönde bir yoğunlaşma nedeni ile de aslında ortaya gençlik suçluluğunu öne çıkarmaktadır. Ne çocuk (12-14 yaş) ne de tam anlamıyla yetişkin (18+) olarak kabul edilebilecek bir dönemi ceza hukuk açısından ele almak istemektedir. Bu yaş grubu, fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan hızlı bir değişim ve kimlik oluşumu sürecindedir. Bu nedenle, suça karışıklarında cezalandırmadan çok, rehabilite edici, eğitici ve topluma kazandırıcı yaklaşımlar gerektirirler.Diğer yandan gençlik suçluluğunda tekrar süça yönelme aynı zamanda adalet yönetimi açısından bir sınav noktasıdır. Güvenlik ve sosyal hizmet boyutuna bağlı olup bu konunun ve önemin ele almasını gerektirmektedir. Ayrıca kriminoloji ve suçluluk bağlamında doğası gereği karanlık ve gri alan bir birinde besleyebilmektedir. Pekin Kuralı ve bu yöndeki kararlar ise gelinen noktayı yansıtmaktadır. Ancak 2024-2025 Adalet İstatistikleri, Türkiye’de gençlik suçluluğunun adalet sistemi üzerindeki ezici yükünü ve bu gruba yönelik özel bir sistemin bulunmadığınıda açıkça ortaya koymaktadır.

8.1 Yaş Gruplarının Yıllara Göre Değişimi (Tablo 2.5 verilerine dayalı)

Yıl	12-14 Yaş Sanık Sayısı	15-17 Yaş Sanık Sayısı	Toplam 12-17	15-17 Payı
2024	17.650	64.035	81.685	%78,4
2025	21.299	71.988	93.287	%77,2

• 15-17 yaş grubu (gençlik suçluluğu) her iki yılda da yaklaşık %77-78 ile ezici çoğunluktadır. Çekir grup ve önem içinde önemlidir. Ancak kavramlaşma dahil bu yönde bir körleşme süre gelmektedir. Ayrıca bu yönde bir kriminoloji vede pedagoji bilimdeki eksikliğin yanı sıra sosyal hizmetlerin dışlanması suçun beslenmesine neden olabilmektedir. Soruşturma evresi açısından yönetsel ve yapısal bir sorun halen yaşanmaktadır.

• 12-14 yaş grubundaki artış oranı (%20,7) daha yüksek olsa da, mutlak sayı olarak gençler hâlâ 3-4 kat fazladır. Ancak 12-14 yaş grubuna yönelik sosyal inceleme raporu dışında kanunda yer almamasına rağmen ek olarak hekim rapor ile koruyucu ve destekleyici tedbirleri yok sayılarak tekrür edilmesi dahil kovuşturmayla evresine dahil edilmesi 15-17 yaş grubunda beslemektedir. Hukuksal cehalet ile birlikte gençlik boyutu yok sayılmaktadır. Özellikle bir milyona okul terki ve meslek eğitim konusundaki eksiklik ile ailelerin de çaresiz bırakılması suç sarmalını, karanlık alanları ve de çekirdek gurpları geliştirmektedir.

• 2025'te toplam çocuk sanık sayısı ise 93.287'ye yükselmiştir (2024'e göre +%14,2). Sosyoekonomik gelişmeler ve yapısal sorunlar ele alındığında bu sayılar gerçekleri de yansıtmamakta olup sadece bir resimi çizmektedir.

8.2 . Gençlik Suçluluğunun Soruşturma Evresine Yansıması

Adalet İstatistikleri 2025 verileri (Tablo 1.15 ve Tablo 2.24 esas alındığında), gençlik suçluluğunun çocuk adalet sisteminin ana aktörü olduğunu göstermektedir.

Gösterge	Soruşturma Evresi (Tablo 1.15)	Kovuşturma Evresi (Tablo 2.24)
Toplam çoklanmış işlem sayısı (tüm çocuklar)	497.162	267.110
15-17 yaş grubunun payı	%77 (~382.800)	%77 (~205.600)
Toplam gençlik işlem yükü (her iki	588.400 (yaklaşık)	

Gösterge

Soruşturma Evresi (Tablo
1.15)

Kovuşturma Evresi (Tablo
2.24)

evre)

- **Her yıl yaklaşık 588 bin işlem** sadece 15-17 yaş grubundaki gençler hakkında yürütülmektedir.
- **Tekil (damgalanan) genç sayısı** ise soruşturma evresinde yaklaşık 254 bin, kovuşturma evresinde yaklaşık 142 bindir.

Adalet yönetimi açısından soruşturma evresinde işlem ve karar yükü açısından **Tablo 1.15** esas alınmalıdır. Bu tabloda bir çocuk birden fazla suç türüne karışmışsa veya geçen yıldan devir ile yıl içinde açılan ayrı dosyaları varsa, her bir suç türü ve her bir dosya için ayrı ayrı sayılmaktadır. **2025 yılında bu şekilde 497.162 "suça sürüklenen çocuk" işlemi (çoklanmış sayı) bulunmaktadır.**

Bu işlemlerin yaklaşık %77'sinin (yaklaşık **382.800**) **15-17 yaş grubuna** (gençlik suçluluğu) ait olduğu tahmin edilmektedir. Bu, her yıl **neredeyse en az % 10 ve 15 oranında çekirdek grup dahil 400 bine yakın işlem ve kararın** gençler hakkında yürütüldüğünü göstermektedir. Aynı zamanda genç yetişkinler açısından suçluluk dinamiğini beslemektedir.

Sonuç olarak: Soruşturma evresinde savcılıkların karşı karşıya olduğu iş yükünün ezici çoğunluğu (%77) **gençlik suçluluğundan (15-17 yaş)** kaynaklanmaktadır. Böyle bir yapılanma konusundaki eksiklik ise temel bir sorun kaynağıdır. Bu nedenle, adalet sisteminin iş yükünü azaltmak ve etkinliği artırmak için **gençlere özel, hızlı ve rehabilite edici bir gençlik adalet sisteminin** acilen kurulması bir zorunluluktur. Ancak sosyal hizmetlere sahip bakış ile var olabilir. Ayrıca, karar türlerinin dağılımı (KYOK, kamu davası, vb.) de bu çoklanmış sayılar üzerinden değerlendirildiğinde, gençlerin yetişkinlerden farklı bir muamele görmediği de açıkça ortaya çıkmaktadır. Adaletten ve sosyal hizmetlerden uzak olduğunu yansıtmaktadır.

8.3 Gençlik Suçluluğunda Öne Çıkan Suç Türleri (2025)

2025 verilerine göre, 15-17 yaş grubunda en sık karşılaşılan suç türleri şunlardır (Tablo 1.15 ve 2.24'ten çıkarımlar):

Sıra	Suç Türü	Özellik
1	Malvarlığına karşı suçlar (hırsızlık, yağma)	En yaygın, ancak dosya sayısında azalma trendi var
2	Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (yaralama, kavga)	Şiddet içeren suçlarda artış (+%7,3)

Sıra	Suç Türü	Özellik
3	Hürriyete karşı suçlar (tehdit, şantaj)	Yaygın, ancak hafif düşüş
4	Kamu sağlığına karşı suçlar (uyuşturucu)	Çarpıcı artış (+%23)
5	Ateşli silahlar kanununa muhalefet	Artış (+%10,7)

Gençler arasında **uyuşturucu suçlarının patlaması, şiddet eğiliminin artması ve ateşli silaha erişimin kolaylaşması**, toplumsal bir alarm zili niteliğindedir. Bu suç türleri, sadece adli değil, aynı zamanda sosyal, eğitim ve sağlık politikalarını da acilen harekete geçirmeyi gerektirmektedir.

- Vücut dokunulmazlığı: 141.872 çocuk (soruşturma evresi çoklanmış) – şiddet içeren suçlar gençler arasında yaygın.
- Malvarlığı: 98.126 çocuk – hırsızlık, yağma.
- Hürriyet: 68.181 çocuk – tehdit, şantaj.
- Uyuşturucu: 34.768 çocuk – hızla artıyor.
- Cinsel suçlar: 18.402 çocuk – azalma var ancak yüksek.

8.4.Gençlik Suçluluğunda Karar Dağılımı (Kovuşturma Evresi – 2025)

Ceza mahkemelerinde 15-17 yaş grubu için kararlar (Tablo 2.22'de yaş ayrımı yok ama genel dağılım):

- HAGB %32,6 – gençler için en sık karar, erteleme ve denetimli serbestlik.
- Mahkûmiyet %28,6 – her üç gençten biri hüküm giyiyor.
- Beraat %18,8 – her beş gençten biri beraat ediyor.
- Diğer %20,0 – düşme, ceza verilmesine yer olmadığı.

Yorum: Gençlik suçluluğunda cezalandırmaktan çok, rehabilite etme ve erteleme eğilimi gibi bir durumu yansıtıyor.15-17 yaş gurubu açısından % 77 gibi bir orandaki gençlik

suçluluğunda sosyal inceleme rapor ve sosyal hizmetlerin dışlanması yanı sıra adli destek görevlisi bağlamında liyakat ve nitelik aramadan böyle bir gençlik ceza adalet yönetimi bu eksiklikler ile birlikte sayılara yansıtılmaktadır. Koruma ve çocuk koruma sitemi yerine mahkeme odaklı bir yargılama ve de ÇHS ni korumak yerine ÇKK ve TCK.31 maddesini korumaya yönelik UNICEF gibi aktör olarak ve işbirlikler ile de pasif bir avukatlık hizmeti öne çıkarken beraat oranının yüksekliği, iddia makamının delil yetersizliği veya suçun unsurlarının oluşmaması gibi sorunları işaret eder. Bu yönde bir yoğun damgalama ile çocuk ve gençlerin gelecek ve umutları karartılabilmektedir.

Gençlik Suçluluğunun Nedenleri: Sosyoekonomik ve Psikososyal Faktörler

Veriler, gençlik suçluluğunu besleyen bazı temel etkenleri işaret etmektedir:

- **Yoksulluk ve ekonomik eşitsizlik:** Malvarlığı suçlarının yaygınlığı, maddi ihtiyaçların suça itici rolünü gösterir.
- **Eğitim eksikliği ve okul terkleri:** Eğitim hizmetindeki bakış ve sosyal hizmetlerin dışlanması ile de özellikle 15-17 yaş, zorunlu eğitim kapsamında olmasına rağmen, devam eden yargılama süreçleri ve damgalama nedeniyle okuldan kopma riski yüksektir. Sosyal hizmetlerin dışlanması ise hukuksal dahil temel bir sorun kaynağı olabilmektedir.
- **Akran baskısı ve sosyal çevre:** Şiddet, tehdit ve silah taşıma suçlarında akran gruplarının etkisi ise yönetime orantılı olarak çekirdek gruplar ile büyük olarak yanıtılmaktadır.
- **Aile içi sorunlar, ihmal ve istismar:** Suça yönelen çocukların büyük bir kısmında ailevi sorunlar, şiddet, parçalanmış aile öyküsü bulunmaktadır (sosyal inceleme raporu olmadığı için istatistik yok, ancak uluslararası literatür bu ilişkiyi doğrulamaktadır).
- **Madde bağımlılığına erişim kolaylığı:** Uyuşturucu suçlarındaki %23'lük artış, gençlerin uyuşturucuya ulaşma ve kullanma eğilimindeki artışı yansıtır. Bu resim hem sosyal hizmetler hem de sağlık ve de güvenlik hizmeti konusundaki zafiyeti birlikte ortaya çıkarmaktadır.
- **Silah kültürü ve güvenlik algısı: Güvene ve adalete bakış ile orantılı olarak** ateşli silah suçlarındaki artış, gençlerin silah bulundurmaya bir statü veya korunma aracı olarak görmeye başladığını düşündürmektedir.

NOT : TBMM Araştırma Komisyonunda RİSK FAKTÖRLERİ (EGM ve Jandarma ortak listesi)

Sunumlarda çocukları suça yönlendiren risk faktörleri şöyle sıralanmıştır:

- Erken yaşta uyuşturucu teması, mükerrer suç riski
- Ekonomik yoksunluk, aile denetim eksikliği, suçun ailede normalleşmesi
- **Özgüven ve empati eksikliği, sosyal kaygı**
- Akran zorbalığı (siber ve normal)
- Okula devamsızlık, eğitim başarısızlığı
- Denetimsiz dijital oyunlarda şiddetin ödüllendirilmesi

- Cezalardaki indirim oranları ve cezasızlık algısı
- Kripto para, çevrimiçi bahis, sosyal medyanın bilinçsiz kullanımı
- Rol model karakterlerin özendirici etkisi
- Kimlik arayışında suçu ispat aracı olarak görme
- Suç alışkanlığı olan arkadaş çevresi

Analiz: Kurumsal dahil insana bakış ile orantılı olarak risk faktörleri listesi oldukça kapsamlıdır ve sosyo-ekonomik, psikolojik, çevresel, dijital boyutları içerir. Ancak sunumlarda **bu risklerle mücadele için somut projelerin etkinliğine** dair bir değerlendirme yoktur. Örneğin, "cezasızlık algısı" kolluk tarafından bir risk faktörü olarak sunulurken, aynı kolluk çocukların kelepçelenmemesini halen bir "sorun" olarak görmektedir .

8.5.Mevcut Sistemin Gençlik Suçluluğuna Yaklaşımı: Neden Yetersiz?

Türkiye’de 15-17 yaş grubu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında "çocuk" olarak tanımlanmakla birlikte, uygulamada yetişkin yargı sistemine benzer bir işleme tabi tutulmaktadır. Temel sorunlar:

Sorun	Veri / Tespit
Uzmanlaşmış eksikliği	mahkeme Çocukların %51,4’ü (47.391) genel mahkemelerde (asliye/ağır ceza) yargılanıyor.
Çocuk bürolarının yetersizliği	Savcılık düzeyinde çocuklara özel birimler yaygın değil.
Sosyal inceleme raporu zorunlu değil	Pekin Kuralı 16’ya aykırı; çocuğun sosyal çevresi ve yaşam koşulları kararlarda dikkate alınmıyor.
Devir oranları çok yüksek	Kovuşturmada %47,7 devir; gençler yıllarca belirsizlik içinde bekliyor.
Hapis cezası "son çare" olmaktan çıkmış	Her yıl 23 bine yakın genç hapis cezası alıyor.
Beraat oranı yüksek	%18,8 beraat; bu, delil yetersizliğine veya gereksiz yere dava açıldığına işaret eder.

Ayrıca, sadece "şüpheli" veya "davalı" yerine "suça sürüklenen çocuk" gibi damgalayıcı vede utanç verici bir kavram, masumiyet karinesini ihlal etmekte ve gençlerin topluma kazandırılmasını zorlaştırmaktadır.

Gençlik Suçluluğuna Müdahalede Uluslararası Standartlar ve Türkiye'nin Durumu

Gençlik adalet yönetimine yönelik Pekin Kuralları, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) ve Avrupa Sosyal Şartı, gençlik suçluluğuna yaklaşımda şu ilkeleri öngörür:

- **Özel usuller ve uzmanlaşmış mahkemeler**
- **Sosyal inceleme raporunun zorunluluğu**
- **Dava açmaktan kaçınma (diversion) ve alternatif çözümler**
- **Hapis cezasına en son çare olarak başvurulması**
- **Gençlerin yetişkinlerden ayrı tutulması**

Türkiye, bu standartları iç hukukuna (ÇKK) aktarmış olmasına rağmen, **uygulamada büyük sapmalar** vardır. Örneğin:

- Sosyal inceleme raporu "gerektiğinde" düzenlenmekte, zorunlu değildir.
- Gençlerin yarısı yetişkin mahkemelerinde yargılanmaktadır.
- Hapis cezası olağan bir yaptırım haline gelmiştir.
- Pasif avukatlık hizmeti ve Pekin Kurallarına dayalı ÇHS'ni korumak ve geliştirmek yerine UNICEF in katkıları ile mevcudu korumaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM – GENEL DEĞERLENDİRME VE ÇIKARIMLAR

ADALET BAKANLIĞI VE CEZA ADALET YÖNETİMİNDE Kİ SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA EVRELERİNİN BÜTÜNSSEL DEĞERLENDİRİLMESİ

9. Yığılma ve İş Yükü Krizi Her İki Evrede de Derinleşiyor

Adalet Bakanlığı tarafından çocuklar ve gençler dahil ceza adalet yönetiminde öne çıkan "Soruşturma ve Kovuşturma" Evrelerinde İşlem ve Karar Yükü: Tablo 1.15 (Soruşturma) ve Tablo 2.24 (Kovuşturma) Esas Alınarak Ayrı Ayrı ve Birlikte Değerlendirme

Aşağıda, **soruşturma evresi için Tablo 1.15'teki (çoklanmış) çocuk sayıları, kovuşturma evresi için Tablo 2.24'teki (çoklanmış) sanık çocuk sayıları** esas alınarak, önce her bir evre ayrı ayrı, ardından her iki evre birlikte değerlendirilecektir.

9.1. SORUŞTURMA EVRESİ – TABLO 1.15 (ÇOKLANMIŞ VERİLER) Tablo 1.15'in Anlamı ve Kapsamı

Adalet yönetimi ve Adalet Bakanlığı tarafından yansıtılan bilgiler açısından Tablo 1.15, Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların **suç türlerine göre** gelen dosya ve suç sayılarını **oklanmış** olarak gösterir. Bu tabloda: Bir ocuk **birden fazla suç türüne** karışmışsa, her suç türü için ayrı sayılır. Bir ocuğun **yıl içinde açılan ve geçen yıldan devren gelen** ayrı dosyaları varsa, her iki sütunda da ayrı ayrı sayılır (Tablo 1.15 Not 2). Bu nedenle Tablo 1.15, **savcılıkların yürütmek zorunda olduğu işlem sayısını** (her bir suç türü ve her bir dosya için ayrı soruşturma, ayrı karar) ve **verilen kararların hacmini** yansıtır.

Tespitler (2025 – Soruşturma):

oklanmış ocuk işlem sayısı 497.162'dir. Bu, savcılıkların her bir suç türü ve her bir dosya (devir + yeni) için ayrı ayrı işlem yapmak zorunda olduğu toplam işlem sayısıdır.

Geçen yıldan devir işlemlerin payı: $206.526 / 497.162 = \%41,5$. Yani her 10 işlemden 4'nden fazlası bir önceki yıldan kalmaz. Bu, soruşturma evresinde ciddi bir yığılma olduğunu gösterir.

Her bir oklanmış ocuk işlemi ortalama 1,38 suç (683.823 suç / 497.162 işlem) içermektedir.

15-17 yaş grubunun (gençlik suçluluğu) bu oklanmış işlem yükü içindeki payı yaklaşık %77'dir. Bu, her yıl yaklaşık **382.800** ($497.162 \times 0,77$) işlemin 15-17 yaş grubundaki gençler hakkında yürütüldüğü anlamına gelir.

Sonuç (Soruşturma evresi – işlem yükü): Savcılıklar, 2025 yılında çocuklarla ilgili olarak **497.162 ayrı işlem** yürütmüştür. Bu işlemlerin %41,5'i geçen yıldan devirdir. Yığılma ve uzayan soruŐturmalar, çocukların "suça sürüklenen" damgasıyla uzun süre beklemesine yol açmaktadır. Gençlik suçluluğu (15-17 yaş), bu işlem yükünün dörtte n oluşturmaktadır.

İŞlem ve karar yükünü ölçmek için Tablo 1.15 esas alınmalıdır.

2025 Yılı Soruşturma Evresi oklanmış Verileri (Tablo 1.15)

Gösterge	Toplam (Gelen)	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan
Dosya	435.469	164.901	270.568
Suçta sürüklenen çocuk (çoklanmış)	497.162	206.526	290.636
Suç	683.823	271.048	412.775

Tespitler (2025 – Soruşturma):

Çoklanmış çocuk işlem sayısı 497.162'dir. Bu, savcılıkların her bir suç türü ve her bir dosya (devir + yeni) için ayrı ayrı işlem yapmak zorunda olduğu toplam işlem sayısıdır.

Geçen yıldan devir işlemlerin payı: $206.526 / 497.162 = \%41,5$. Yani her 10 işlemden 4'ünden fazlası bir önceki yıldan kalmadır. Bu, soruşturma evresinde ciddi bir yığılma olduğunu gösterir.

Her bir çoklanmış çocuk işlemi ortalama 1,38 suç (683.823 suç / 497.162 işlem) içermektedir.**15-17 yaş grubunun (gençlik suçluluğu) bu çoklanmış işlem yükü içindeki payı yaklaşık %77'dir.** Bu, her yıl yaklaşık **382.800 (497.162 × 0,77) işlemin** 15-17 yaş grubundaki gençler hakkında yürütüldüğu anlamına gelir.

Sonuç (Soruşturma evresi – işlem yükü): Savcılıklar, 2025 yılında çocuklarla ilgili olarak **497.162 ayrı işlem** yürütmüştür. Bu işlemlerin %41,5'i geçen yıldan devirdir. Yığılma ve uzayan soruşurmalar, çocukların "suçta sürüklenen" damgasıyla uzun süre beklemesine yol açmaktadır. Gençlik suçluluğu (15-17 yaş), bu işlem yükünün dörtte üçünü oluşturmaktadır.

Tablo 2.24'ün Anlamı ve Kapsamı Tablo 2.24, ceza mahkemelerinde suçta sürüklenen çocukların **suç türlerine göre** gelen dosya ve suç sayılarını **çoklanmış** olarak gösterir. Tıpkı Tablo 1.15 gibi, bu tabloda da: Bir sanık çocuk **birden fazla suç türüne** karışmışsa, her suç türü için ayrı sayılır.

Bir sanık çocuğun **yıl içinde açılan, bozularak gelen ve geçen yıldan devren gelen** ayrı dosyaları varsa, her bir sütunda ayrı ayrı sayılır (Tablo 2.24 Not 2).

Bu nedenle Tablo 2.24, **mahkemelerin yürütmek zorunda olduğu işlem sayısını** (her bir suç türü ve her bir dosya için ayrı yargılama, ayrı karar) ve **verilen kararların hacmini** yansıtır. **İşlem ve karar yükünü ölçmek için Tablo 2.24 esas alınmalıdır.**

9.2. KOVUŞTURMA EVRESİ – TABLO 2.24 (ÇOKLANMIŞ VERİLER)

Tablo 2.24'ün Anlamı ve Kapsamı

Tablo 2.24, ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocukların **suç türlerine göre** gelen dosya ve suç sayılarını **çoklanmıştır** olarak gösterir. Tıpkı Tablo 1.15 gibi, bu tabloda da:

Bir sanık çocuk **birden fazla suç türüne** karışmışsa, her suç türü için ayrı sayılır.

Bir sanık çocuğun **yıl içinde açılan, bozularak gelen ve geçen yıldan devren gelen** ayrı dosyaları varsa, her bir sütunda ayrı ayrı sayılır (Tablo 2.24 Not 2).

Bu nedenle Tablo 2.24, **mahkemelerin yürütmek zorunda olduğu işlem sayısını** (her bir suç türü ve her bir dosya için ayrı yargılama, ayrı karar) ve **verilen kararların hacmini** yansıtır. **İşlem ve karar yükünü ölçmek için Tablo 2.24 esas alınmalıdır.**

2025 Yılı Kovuşturma Evresi Çoklanmıştır Verileri (Tablo 2.24)

Gösterge	Toplam (Gelen)	Geçen Yıldan Devir	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen
Dosya	254.489	112.612	128.841	13.036
Sanık çocuk (çoklanmıştır) 267.110		127.383	124.969	14.758
Suç	411.971	199.377	193.726	18.868

Tespitler (2025 – Kovuşturma):

Çoklanmıştır sanık çocuk işlem sayısı 267.110'dur. Bu, mahkemelerin her bir suç türü ve her bir dosya (devir + yeni + bozma) için ayrı ayrı yargılama yapmak zorunda olduğu toplam işlem sayısıdır.

Geçen yıldan devir işlemlerin payı: $127.383 / 267.110 = \%47,7$. Yani her iki işlemden neredeyse biri bir önceki yıldan kalmadır. Bu, kovuşturma evresinde de çok ciddi bir yığılma olduğunu gösterir.

Her bir çoklanmıştır sanık işlemi ortalama 1,54 suç (411.971 suç / 267.110 işlem) içermektedir. Bu oran, soruşturma evresindeki 1,38 suç/işlem oranından daha yüksektir; ÇEKİRDEK GURUP,KARANLI/GRİ ALANLAR ile birlikte kovuşturma evresine genellikle daha fazla suç içeren dosyalar gelmektedir.

15-17 yaş grubunun (gençlik suçluluğu) bu çoklanmış işlem yükü içindeki payı yaklaşık %77'dir (Tablo 2.5'e göre tekil sanıkların %77,2'si 15-17 yaş; bu oranın çoklanmış işlemler için de geçerli olduğu varsayılır). Çekirdek grup açısından yönetsel bir sonuç olup , her yıl yaklaşık **205.600 (267.110 × 0,77) işlemin** 15-17 yaş grubundaki gençler hakkında yürütüldüğü anlamına gelir.

Sonuç (Kovuşturma evresi – işlem yükü): Adalet ve hukuka bakış ile bir aktör olan ceza mahkemeleri, 2025 yılında çocuklarla ilgili olarak **267.110 ayrı işlem** yürütmüştür.20 yıldan beri çocuk haklarında uzak bir bakış ile toplumu yanıltma ile de gelinen noktada bu işlemlerin neredeyse yarısı (%47,7) geçen yıldan devirdir. Yığılma, çocukların "sanık" sıfatıyla uzun süre yargılanmasına, belirsizlik içinde beklemesine ve damgalanmasına yol açmaktadır. Bu yığılma ve ve bu yöndeki vurduymazlık ve söz konusu araçlar ile öne çıkan uygulamalar ise adalet yerine suçluluğu beslemekte olup gençlik suçluluğu (15-17 yaş) ve de bu yönde ki perdelemeler ile de, bu işlem yükünün dörtte üçünü oluşturmaktadır.

9.3.SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA EVRELERİNİN BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLMESİ (ÇOKLANMIŞ VERİLER)

9.3.1. Toplam İşlem ve Karar Yükü

Tablo	Çoklanmış Çocuk İşlem Sayısı (2025)
1.15	497.162
2.24	267.110
Toplam	764.272

Adalet yönetimi açısından öne çıkarılan adalet sistemi, çocuklarla ilgili olarak yılda yaklaşık 764 bin ayrı işlem yürütmekte ve her bir işlem için ayrı bir karar (KYOK, kamu davası, mahkûmiyet, beraat, HAGB vb.) vermektedir.

Bu işlemlerin her biri, bir çocuğun bir suç türüne ilişkin soruşturma veya kovuşturma sürecini ifade eder. Aynı çocuk birden fazla suç türüne karıştığında veya dosyası farklı yıllara yayıldığında, işlem sayısı katlanarak artmaktadır.

9.3.2. Devir ve Yığılma

Evre	Geçen Yıldan Devir Oranı (çoklanmış işlemler içinde)
Soruşturma	%41,5 (206.526 / 497.162)

Evre Geçen Yıldan Devir Oranı (çoklanmış işlemler içinde)

Kovuşturma %47,7 (127.383 / 267.110)

Her iki evrede de devir oranları **%40'ın üzerinde**, kovuşturma evresinde ise %50'ye yakındır.

Bu durum, çocuk adalet sisteminin **tıkanmış olduğunu**, gelen iş yükünün karara bağlanma hızını aştığını göstermektedir.

Uzayan dosyalar, çocukların "suça sürüklenen" veya "sanık" damgasıyla yıllarca yaşamasına, eğitim ve sosyal hayatlarının sekteye uğramasına neden olmaktadır

9.3.3. Gençlik Suçluluğunun (15-17 Yaş) Toplam İşlem Yükü İçindeki Payı

Evre	Toplam Çoklanmış İşlem	15-17 yaş payı (tahmini)	15-17 yaş işlem sayısı
Soruşturma	497.162	%77	~382.800
Kovuşturma	267.110	%77	~205.600
Toplam	764.272	%77	~588.400

Her iki evre birlikte değerlendirildiğinde, gençlik suçluluğu (15-17 yaş) toplam işlem yükünün yaklaşık dörtte üçünü (%77) oluşturmaktadır.Bu, her yıl yaklaşık **588 bin işlemin** sadece 15-17 yaş grubu için yapıldığı anlamına gelir. Bu rakam, adalet sisteminin **gençlere özel, hızlı ve rehabilite edici bir yapıya** acilen ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

9.3.4. Suç Başına İşlem Yoğunluğu

Evre	Toplam Suç	Çoklanmış İşlem	Suç / İşlem Oranı
Soruşturma	683.823	497.162	1,38
Kovuşturma	411.971	267.110	1,54

Soruşturma evresinde her işlem ortalama **1,38 suç** içerirken, kovuşturma evresinde bu oran **1,54'e** çıkmaktadır. Bu, kovuşturma evresine gelen dosyaların genellikle daha fazla suç isnadı içerdiğini (daha karmaşık, daha ciddi veya birden fazla suçun birleştiği dosyalar) göstermektedir

9.3.5. Damgalama Boyutu (Tekil Sayılarla Karşılaştırma)

Çoklanmış işlem sayıları (497.162 ve 267.110) ile tekil çocuk sayıları (soruşturmada 330.496, kovuşturmada 184.529) arasındaki fark, aynı çocuğun birden fazla suç türüne karışması ve/veya dosyasının birden fazla yıla yayılmasından kaynaklanmaktadır. **Tekil sayılar, damgalanan farklı birey sayısını gösterir.** Buna göre:

Çeşitli bilgi ve tablolar arasında soruşturma evresinde her yıl yaklaşık 330 bin çocuk "suça sürüklenen" damgasıyla etiketlenmektedir. Bunların yaklaşık 254 bini 15-17 yaş grubundadır.

Kovuşturma evresinde her yıl yaklaşık 185 bin çocuk "sanık" sıfatıyla yargılanmakta ve damgalanmaktadır. Bunların yaklaşık 142 bini 15-17 yaş grubundadır.

Toplam farklı birey sayısı (soruşturma ve kovuşturma örtüşenler çıkarıldığında) kesin olarak bilinmemekle birlikte, **330.000 ile 515.000 arasında** olduğu tahmin edilmektedir. En ihtiyatlı tahmin, soruşturma evresindeki **330.496**'dır, çünkü her çocuk önce soruşturmaya girer.

10. Uyuşturucu Suçlarında Patlama Her İki Evrede de Görülüyor

Soruşturma evresi: Uyuşturucu suçlarında dosya sayısı +%21,6, çocuk sayısı +%18,3, suç sayısı +%23,6. Hem devir hem de yeni açılan dosyalarda büyük artış vardır.

Kovuşturma evresi: Ceza mahkemelerinde uyuşturucu suçları 14.224 dosya ile dördüncü sıradadır. Karara bağlanan uyuşturucu dosyalarında **diğer kararların oranı %28,3** ile en yüksek seviyededir (düşme, ceza verilmesine yer olmadığı). Bu, tedavi/denetimli serbestlik gibi alternatif yönlendirmelerin etkisi olabilir.

Acil önlem: Okullarda ve çeşitli sosyal alanlarda önleyici eğitimler, bağımlılık tedavi merkezlerine erişimin artırılması, sosyal hizmet müdahaleleri güçlendirilmelidir. Ancak çekirde grup ve gri alanlar açısından eğitim, güvenlik, sağlık ve sosyal hizmetler ile uyum ise önceliklidir. Bilim dahil ÇKK'nun adalet yönetimi dahil işletilmemesi ve yapısal eksiklikler ele almadan ve de hesap verilebilirlik olmadan çözümü engellemektedir.

11. Şiddet Suçlarında Dava Açma Eğilimi Soruşturma Evresinde Artıyor,

Kovuşturmada HAGB Ağırlıklı

Soruşturma evresi: Toplumsal açıdan öfkenin olağanlaşması ve yaygınlaşmasını yansıtan vücut dokunulmazlığı suçlarında kamu davası oranı %32,8'den %39,7'ye yükselmiş, Savcılık ile ilgili olarak cezanın son çare olmadığı ve diversiyon dahil alternatif çözümlerin aranılmaması ile mahkemelerde çözüm aranılması aynı zamanda suçluluğu besleyebilmektedir. Yönetimsel zafiyet ile de KYOK oranı %65'ten

%51'e düşmüştür. Böylece savcılıklar şiddete karışan çocuklara karşı daha sert bir politika izlemektedir. Denetimli serbestlik uygulaması ile birlikte ve de sosyal hizmetlerin dışlanması ile sorununda bir kaynağı olabilmektedir.

Kovuşturma evresi: Vücut dokunulmazlığı suçlarında HAGB oranı %43,6 ile en yüksek seviyededir. Mahkûmiyet oranı ise sadece %25,3'tür (6.785 / 26.855). Yani şiddet suçlarında savcılık dava açsa bile mahkemeler büyük ölçüde erteleme (HAGB) yoluna gitmektedir. Ancak sisteme girmesi nedeniyle yeni bir suçluluğun beslenmesine ve adalete karşı güvenide zedeleyebilmektedir.

Adalet yönetim ve bakış ile ortaya çıkan bu durum, caydırıcılık amacıyla dava açma ile çocuğun ıslahı amacıyla erteleme arasında bir çelişki olduğunu göstermektedir. Pasif savcılık ve pasif avukatlık ile de çekirdek gurup dahil gri alanlarını beslemesi ile suçluluğu yönetebilmek zorlaşabilmektedir.

12. Malvarlığı Suçlarında Soruşturmada Takipsizlik Artıyor, Kovuşturmada Mahkûmiyet Yüksek

Soruşturma evresi: Sosyoekonomik gelişmeler ve etkilerin yansıması olan malvarlığı suçlarında kamu davası oranı %54,9'dan %38,4'e düşmüş, KYOK oranı %36,9'dan %52,6'ya çıkmıştır. Uzlaştırma kurumu etkin kullanıldığıda görülmektedir. Ancak tekrarlama içinde bir zemin sağlanabilmektedir.

Kovuşturma evresi: Malvarlığı suçlarında mahkûmiyet oranı %52,8 ile en yüksektir. Yani dava açılan çocukların yarıdan fazlası cezalandırılmaktadır. Bu ise oldukça yüksek olup çekirdek grup ve suçluluğu beslemesi nedeniyle yönetsel açıdan yetkinliği daha da önemli kılmaktadır.

Uzlaştırma süreçlerinin şeffaflığı ve aynı zamanda mağdur haklarının korunması önemlidir.

13. Cinsel Suçlarda Soruşturmada Yüksek KYOK Oranı, Kovuşturmada Yüksek Beraat Oranı

Soruşturma evresi: Cinsel suçlarda KYOK oranı %50,8'e çıkmıştır. Her iki cinsel suçtan birinde dava açılmamaktadır. Ancak ÇKK.6 maddedeki bildirim yükümlülüğü hem korunma ihtiyacı olan suç mağduru ve suça süreklenen çocuk için önemlidir. Pasif savcılık ve pasif avukatlık hizmeti korumayı ikincil kılarken aynı zamanda bir sorun kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır.

Kovuşturma evresi: Savcılık birimde ki yetkinlik dahil hukuksal zafiyet ve bakışa orantılı olarak açılan dava bağlamında cinsel suçlarda beraat oranı %28,5 ile en yüksektir. Hem suç mağduru hem de suçlanan çocuk açısından böyle bir damgalama hem hukuksal zafiyet hem

de yönetimsel açısından hırpalama adalet ve güveni etkilemektedir.Bu bakış ile mahkûmiyet oranı ise %30,9'dur (1.700 / 5.504).çocuklar açısından da yeni bir k başlatılmaktadır.

KK'nun dikkat edilmediği böyle bir durum, mağdur çocukların adalete erişimi açısından ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. Pasif avukatlık ise diğer bir etkindir.ÇİM gibi savcılık ile birlikte delil oluşturmanın yanı sıra delil yetersizliği, rıza iddiaları veya şikâyetten vazgeçme gibi nedenlerle hem takipsizlik hem de beraat kararları verilmektedir. Bu kararların gerekçeleri detaylıca incelenmelidir.

14. Karar Oranlarının Genel Değerlendirmesi

Soruşturma evresi (ocuk bazında): KYOK %54,4, kamu davası %37,6, diğer %8,0 (2025). Oranlar 2024'e göre neredeyse sabittir.

Kovuşturma evresi (sanık ocuk bazında): Mahkûmiyet %28,6, beraat %18,8, HAGB %32,6, diğer %20,0 (2025).

Dikkat ekici: HAGB oranı (%32,6) mahkûmiyet oranından (%28,6) daha yüksektir. Bu, ocuk mahkemelerinin cezayı erteleme veya denetimli serbestliğe yönlendirme eğiliminde olduğunu gösterir.Bu sayılar aynı zamanda suç tekrar ile de ilgili olup çekirdek grupların ve gelişmeler özellikle savcılık birimi için önemli olup suç yönetim zafiyeti temel bir sorun kaynağı olabilmektedir. Ancak beraat oranının %18,8 gibi önemli bir düzeyde olması, iddia makamının yeterli delil toplayamadığı veya suçun unsurlarının oluşmadığı anlamına gelebilir.Anayasaya rağmen suça sürüklenen ocuk tanımı ile yoğun lekeleme söz konusudur. Halen pasif avukatlık hizmeti açısından diğer bir sorun kaynağı olabilmektedir.

15. ocuk Adaletinde zel Durum Uygulanmıyor

Soruşturma evresinde çocuklar için KYOK oranı (%54,4) yetişkin şüphelilerin KYOK oranına (%55,3) neredeyse eşittir.Ortada ocuklara yönelik bir adalet olmadığında kanıtıdır. Yönetimsel zafiyetler ele alınmadan ve hesap verilebilirlik ile sorumluluğun pasif avukatlık hizmeti ile süre gelen uygulamalar ile de cezaların artması zaman zaman çözüm olabilmektedir. Oysa uluslararası standartlar ve ocuk Koruma Kanunu'nun ruhu, çocuklar hakkında dava açmaktan kaçınılmasını, alternatif çözümlere yönlendirilmesini öngörür. 20 sene için mevcudun korunmasına yönelik UNICEF dahil katkılar ile böyle süreklilik ile bu hedefe ulaşılmadığı görülmektedir.

Kovuşturma evresinde HAGB oranının yüksekliliği olumlu olsa da, mahkûmiyet oranının hâlâ %28,6 olması ve beraat oranının %18,8'e ulaşması, çocukların adil yargılanma hakkı ve masumiyet karinesi açısından bir sorun kaynağıdır.özellikle sosyal hizmetlerin dışlanması ile böyle bir adalet bu açıdan değerlendirilmelidir.

SONUÇ

Genel

Adalet yönetimi ve bakış ile 20 yıldan beri söz konusu ÇKK ve TCK'nun 31 maddesi açısından 2024 ve 2025 yıllarına ait Tablo 1.13, 1.14, 1.15, 1.16 (soruşturma evresi) ve Tablo 2.21, 2.22, 2.24, 2.25 (kovuşturma evresi), Türkiye'de ceza adalet sisteminin her iki aşamasında da suça yönelen,veya katılan çocuk ve gençlerle ilgili somut ve çarpıcı bir tablo çizmektedir.

Soruşturma evresinde: Güvenlik birimi dahil 1.3 milyondan fazla bir şekilde sisteme giren çocuk sayısı halen artmakta, karara bağlanan dosya sayısı ise düşmektedir.Ancak bu sayılar ve gerçeklerde perdelenmektedir.Çeşitli bilgi ve farklı tablolar ile birlikte uyuşturucu suçları adeta bir salgın gibi yayılmakta,hem eğitim,hem sağlık hemde sosyal zafiyetinin somu kanıtı olup pasif savcılık ve pasif avukatlık hizmeti aynı zamanda bu zemini suçlulukla birlikte belsmektedir.Bu zafiyet aynı zamanda şiddet suçlarında da yansımakta olup dava açma eğilimi yükselmekte, malvarlığı suçlarında ise takipsizlik ağırlık kazanmaktadır. Bu durum diğer ülkeler ile de ayrılmakta olup adalet yönetimideki zafiyerinde diğer bir göstergesi olabilmektedir. Sosyal hizmetlerin dışlanması ve adalet yönetimdeki zafiyeti yanıstan cinsel suçlardaki yüksek KYOK oranı ise mağdur çocukların korunması konusunda ciddi bir sorgulamayı ve hesap verilebilirliği öne çıkarmaktadır..

Kovuşturma evresinde:Adalet yönetimi ile hem ÇHS,ASŞ hem de ÇKK kapsamında savcılık birimin de ki zafiyeti etkileyen pasif avukatlık hizmeti bağlamında ceza mahkemelerine gelen çocuk sanık sayısı da artmakta, yığılma devam etmektedir. Sosyal hizmetlerin dışlanması ile de mahkûmiyet kararları en çok malvarlığı suçlarında verilirken, şiddet suçlarında HAGB ağırlıklıdır.Ancak çekirdek gurup ve de gri alanlar bağlamında denetimli serbestlik uygulaması ise diğer bir zafiyet noktasıdır. 20 yıldan beri ,bu yönde bir perdeleme ile de sosyal hizmetlerin dışlanması ve korumasız bırakılması açısından cinsel suçlardaki yüksek beraat oranı ve uyuşturucu suçlarındaki yüksek "diğer kararlar" oranı dikkat çekicidir.

Her iki evrenin ortak sorunları: Yığılma, uzayan süreçler, çocukların adalet sisteminde gereksiz yere bekletilmesi, uzmanlaşmış birimlerin yetersizliği, alternatif çözüm mekanizmalarının (uzlaştırma, denetimli serbestlik, tedavi) etkinliğinin artırılması ihtiyacı.

Bu veriler, çocuk koruma ve ceza adalet sisteminin yeniden yapılandırılması, gençlik ceza kanunu gibi yeni düzenleme ve sosyal hizmet konusundaki yapısal eksikliklerin giderilmesi yönelik güncellemeler dahil uzmanlaşmış gençlik savcılık bürolarının ve çocuk yerine gençlik mahkemelerinin yaygınlaştırılması çözüm olabilmektedir.Bazı uygulamalar yönetmelik ile mümkün olup , sosyal hizmetlerin dışlanması yerine sosyal hizmet bakış ile alternatif çözüm mekanizmalarının etkinliğinin artırılması ve sosyal hizmet eksenli önleyici sosyal politikaların güçlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Aksi halde, her yıl yüzbinlerce çocuk, adalet sisteminde savunmasız kalacak, dosyalar yığılacak ve toplumun

geleceği olan bu çocukların ıslahı ve topluma kazandırılması hedefine ulaşamayacaktır. Aynı zamanda bu süreklilikle gelecekları ve umutları da karartılacaktır.

Çözüm Önerileri: Gençlik Adalet Sistemine Doğru

Halen öne çıkan gençlik suçluluğunun önlenmesi ise bu yöndeki körleşme ve perdelenmemesi ile mümkündür. Gençlik suçluluğu önem ve gereçekler ile yüzleşerek etkin yönetimi için ise aşağıdaki adımların **acilen hayata geçirilmesi** gerekmektedir:

1. **TCK'nın 31. maddesi acilen kaldırılmalıdır.** Kavramlar dahil çağın gerisinde kalmış uygulamaların da sona ermesidir. Pekin Kuralı, ÇHS ve ASŞ'na uygun olarak hukuksal ve sosyal koruma boyutu yeniden ele alınmalı.
2. **Ceza sorumluluk yaşının 14 olarak belirlenmesi** dahil, çocuklar için ayrı bir ceza kanunu oluşturulmalı; mevcut Çocuk Koruma Kanunu (5395) ise **koruma sistemi açısından güncellenmeli**, **yardım ve koruma odaklı bir kanun haline dönüştürülmelidir.**
3. **Gençlik mahkemeleri ve gençlik savcılıkları ilçe bazlı olarak hızlı bir şekilde kurulmalıdır.** 15-17 yaş grubu için, ceza infaz ve eğitim entegrasyonuna sahip, **tamamen ayrı ve uzmanlaşmış hakimlik ve mahkemeler** oluşturulmalıdır.
4. **Süreçte ki savcılık çocuk büroları yaygınlaştırılmalı** ve her bünyede **sosyal çalışmacı (sosyal hizmet uzmanı) istihdam edilmelidir.** Soruşturma aşamasında **sosyal inceleme raporu (SİR) zorunlu hale getirilmeli**, zorunlu hekim raporu uygulamasına ise acilen son verilmelidir.
5. **Sosyal hizmet eksenli alternatif çözüm mekanizmaları (uzlaştırma, tedavi, eğitim, toplum hizmeti) önceliklendirilmelidir.** Özellikle uyuşturucu kullanımı, hırsızlık ve şiddet içermeyen suçlarda **dava açılmadan çözüm sağlanmalıdır.** Bu süreçte sosyal hizmetlerin dışlanması engellenmeli, **rol ve görevler açık ve net bir şekilde tanımlanmalıdır.**
6. **Devir oranlarını düşürmek için azami süre sınırları getirilmeli**, bu sürelerin aşılması halinde **düşme veya takipsizlik gibi yaptırımlar suç yönetimi açısından uygulanmalıdır.**
7. **Hapis cezasına alternatif yaptırımlar (eğitim programları, danışmanlık, bağımlılık tedavisi, akran arabuluculuğu) ise suç yönetimi açısından geliştirilmeli; savcı ve mahkemeler bu konuda teşvik edilmelidir.**
8. **"Suça sürüklenen çocuk" gibi damgalayıcı terimler terk edilmeli**, masumiyet karinesine uygun **nötr ifadeler** kullanılmalıdır. (Kamu davası açıldığı takdirde "davalı genç" gibi ..)
9. **Gençlik suçluluğu açısından, sosyal hizmetler yönetimindeki resmi vesayet yapı ve birimine ilişkin eksiklik nedeniyle 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu acilen güncellenmelidir.** Sosyal hizmetler yönetimi dahil rol ve görevlerin net ve açık olmasına yönelik düzenlemeler ile de güncellenmelidir.

10. **Eğitim hizmetinde halen eksik olan okul sosyal hizmet birim ve bu yöndeki nleme programları (atışma çözme, akran zorbalığıyla mücadele, madde bağımlılığı farkındalığı) zorunlu hale getirilmelidir.**
11. **Aile destek programları koruma kapsamında güçlendirilmeli;** ebeveyn eğitimi, aile danışmanlığı ve sosyal yardım hizmetleri yaygınlaştırılarak **gençlerin suça yönelmeleri önüne geçilmelidir.**

Sonuç olarak:Türkiye’de ocuk adalet sistemi, **gençlik suçluluğunu görmezden gelen, çekirdek grup dahil ergenlikle sınırlı grup arasında ayırım yapmayan, karanlık alan ve gri alan kavramlarını karıştıran ve en önemlisi sosyal hizmetleri fiilen dışlayan** bir yapıdadır. 2008 yılından beri bu yöndeki bilgilerin (Bkz.ÇOCUK KORUMA(MA)KANUNU 2 Sf.254-279) krleşmesi ile de her yıl **1,3 milyondan fazla ocuk** bu sistemin içinde damgalanmakta,LEKELEMEKTE, kronikleşmekte veya kasıtlı bir şekilde korumasız bırakılmaktadır.Kamusal hizmetler açısından adalet yönetime yönelik bakış dahil uyulşturucu ve şiddet suçları doğal olarak patlamakta, cinsel istismar mağdurları adalete erişememekte, dosyalar yıllarca sürüklenmektedir.çocuklar ise araç ve arasallaşma ile de Adalet hırpalanmaktadır..

Cezaları artırmak çözüm değildir. zm, kavramsal netliği (gençlik suçluluğu, çekirdek grup ayırımı, karanlık/gri alan ayırımı) sağlayan, **sosyal inceleme raporunu zorunlu kılan, sosyal hizmeti adaletin ayrılmaz bir parçası haline getiren ve gençlik mahkemeleri kuran** köklü bir yapısal dönüşümdür.Adalet yönetiminde temel sorun kaynağı ise savcılık ve bu yöndeki pasif ve etkisizliktir. Pasif avukatlık hizmetide diğer bir etkindir. Liyakat ve yetkinlik konusundaki eksiklerle yüzleşmeden ve bu dönüşüm gerçekleşmedikçe, her yıl yeni yüzbinlerce ocuk “suça sürüklenen” damgasıyla damgalanmaya,lekelemeye çekirdek grup kronikleşmeye, gri alan büyümeye ve sosyal hizmet dışlanmaya mahkmdur. Bu, yalnızca bir adalet sorunu değil, aynı zamanda bir **insan hakları ve vicdan sorunudur.**

Hem bu bilgiler hem de bu yöndeki bilgiler ¹³ işığında, ceza adalet sisteminde çocuklara özgü, hızlı, koruyucu ve evrensel eğitime dayalı olarak yaklaşımın acilen hayata geçirilmesi bir zorunluluktur.önlemek ve korumak ise insana ve çocuğa bakış için önceliktir. ocuk aynı zamanda bir toplumu vicdanı ve adalet için bir sınavdır.Ancak Anayasa,HS ve ASş’na rağmen ve ilke ve değerleri

13 <https://www.cocukkorumaturkiye.com/yargi-reform-stratejisi-belgelerinde-ki-suca-suruklenen-cocuklar-icin-bazi-itiraflar-sosyal-hizmetlerin-dislanmasi-ile-adaletsizligin-onlenmesi-amaciyla-adalet-icin-ilgililere-acik-cagri/> Erişim. 24.04.2026

<https://www.cocukkorumaturkiye.com/cocukların-korunması-ve-adalet-icin-kamuoyu-duyurusu/> Erişim 24.04.2026

koruma yerine süre gelen mevcut sistem, cezalandırma odaklı yapısı, sosyal hizmetleri dışlaması ve gençlik suçluluğunu görmezden gelmesi nedeniyle görüldüğü gibi bu sistem iflas etmiştir. Artık popülist ceza artışlarından değil ADALET İÇİN yapısal dönüşümden insanlık için söz etmek zorundayız.Susmamalıyız.
26.04.2026

SHU Nihat Tarimeri

EKLER :

1 A- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun İngilizce Çevirisinde "Child Protection Law" ve "Minor" Kullanımının Tespit ve Değerlendirilmesi (Not Yapay Zeka DeepSeek tarafından üretilmiş bilgidir.)

1. Tespit: Adalet İstatistikleri 2025 Kitabında Yer Alan İngilizce Terimler

Kitabın iki farklı yerinde, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na atıfla iki farklı İngilizce terim kullanılmıştır:

Konum	Türkçe İfade	İngilizce Karşılık
Sayfa 51 (Özel Kanunlar Listesi)	5395 Çocuk Koruma Kanunu	Child Protection Law
Sayfa 26 (Tanımlar)	Çocuk: 18 yaşını doldurmamış kişi (5395 s. K. m.3)	Minor: Any person who has not reached the age of 18

Ayrıca, kitabın **Sayfa 34**'te "Suça Sürüklenen Çocuk" tanımının İngilizce karşılığı olarak "**Juvenile Pushed to Crime**" verilmiştir. Bu üç farklı İngilizce terim (Child Protection, Minor, Juvenile Pushed to Crime) aynı kanun ve aynı çocuk grubu için kullanılmaktadır.

2. Değerlendirme: Terminolojik Tutarsızlık ve Anlam Sorunları

2.1. "Child Protection Law" – Kanun Adının Çevirisi

- **Doğru yönü:** "Child Protection Law" uluslararası literatürde yaygın kabul gören bir terimdir. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (UNCRC) İngilizce metninde "child" kullanılır. Kanunun koruma amacını vurgulaması bakımından isabetlidir.

- **Sorun:** Kanun, yalnızca "korunma ihtiyacı olan çocukları" değil, aynı zamanda "**suça sürüklenen çocukları**" da düzenlemektedir. "Child Protection" ifadesi, koruma boyutunu ve çocuk koruma sisteminin öne çıkarırken, ceza adaleti boyutunu (suç isnadı, yargılama, güvenlik tedbirleri) geri plana itmektedir. Oysa kanun, iki farklı durumdaki çocuğu (mağdur/korunma ihtiyacı olan + fail/suça sürüklenen) tek bir yasal çatı altında toplamıştır. Bu nedenle daha kapsayıcı bir ifade olan "**Child Law**" veya "**Law on Children**" daha doğru olabilirdi.

2.2. "Minor" – Çocuk Tanımının İngilizce Karşılığı

- **Doğru yönü:** "Minor" (reşit olmayan, küçük) 18 yaş altını ifade eden hukuki bir terimdir. Medeni hukuk bağlamında doğru ve yaygındır.
- **Sorunlar:**
- **Dar kapsam:** "Minor" sadece yaş sınırını belirtir; çocuğun **hak sahibi, özne, gelişmekte olan birey** olduğunu vurgulamaz. Oysa ÇHS'nin temel felsefesi, çocuğu sadece yaşı nedeniyle değil, güçsüz, **korunma ihtiyacı ve katılım hakkı** nedeniyle özel statüde değerlendirir.
- **Ceza adaleti bağlamında yetersizlik:** Uluslararası ceza adaleti terminolojisinde "minor" yerine "**juvenile**" (genç,) terimini koruma boyutu dahil tercih edilir. Örneğin, BM Pekin Kuralları'nın başlığı "United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of **Juvenile** Justice" şeklindedir. Genç adalet yönetimini öne çıkarır ve Kural 2.2(a) "juvenile" tanımı "genç" olarak yapar. "Minor" ise daha çok medeni hukuk, aile hukuku ve vesayet hukukunda kullanılır.

Tutarsızlık: Aynı kitapta kanun adı "Child Protection" iken, tanımda "minor" kullanılması terminolojik bütünlüğü bozmaktadır. Okuyucu, "Child" ile "minor" arasında bir fark olup olmadığını sorgulayacaktır.

"Suça Sürüklenen Çocuk" İfadesinin İngilizce Karşılığı ve Doğru Kullanımı

Adalet Bakanlığı belgelerinde "Suça Sürüklenen Çocuk" ifadesi "**Juvenile Pushed to Crime**" olarak çevrilmiştir. Bu çeviri, Çocuk Koruma Kanunu'nun (ÇKK) 3. maddesinde ve ilgili İngilizce metinlerde resmî olarak kullanılan karşılıktır.

Ancak, "Juvenile Pushed to Crime" ifadesinin **terminolojik olarak doğru olmadığı** ve uluslararası hukukta karşılık bulmadığı görülmektedir. İşte nedenleri:

- **Yanlış anlamaya yol açan bir pasif yapı:** "Pushed to crime" (suça itilmiş) ifadesi, çocuğun suçu işlemeye pasif bir kurban olduğu ve dış etkenler tarafından suça zorlandığı anlamını taşır. Oysa Pekin Kuralları ve uluslararası literatürde çocuk, fiili işleyen bir "aktör" olarak tanımlanır; suça "iten" faktörler cezai sorumluluğu ortadan kaldırmaz, sadece yargılama ve yaptırım sürecinde dikkate alınır.
- **Dünyada kabul gören terimlerden farklılık:** Uluslararası belgelerde ve literatürde bu durumdaki çocuklar için "juvenile offender" (genç suçlu) veya olgu ve yaygın olarak "child in conflict with the law" (kanunla çatışana düşen çocuk) terimleri kullanılmaktadır. "Juvenile Pushed to Crime", ne Pekin Kuralları'nda ne de BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde geçen bir kavram değildir.
- **Suçun faili olarak çocuğu gizleme riski:** Bu ifade, çocuğun eylemini görmezden gelerek onu tamamen mağdur konumuna indirger. Aynı zamanda hem Çocuk Hakları Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı ve ÇKK nun yanı sıra TCK.31 maddesi ile çatışan bu durum çocukların kurbanlaşmasına neden olup bu yönde bir mağduriyet gelişmektedir. Pekin Kuralının ve ÇHS açısından karşılığının bulunmaması Anayasanın 38 maddesine aykırı olup adli süreçlerde çocuğun fiilini ve sorumluluğunu değerlendirmeyi zorlaştırabilir.

- **Çocuğun haklarını koruma amacına hizmet etmemesi:** Çocuk Koruma Kanunu'nun temel amacı, çocuğun korunması ve haklarının güvence altına alınmasıdır. Çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi; Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, ve İnsan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usûl izlenmesi, Soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilmesi. Çocuklar hakkında özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ile hapis cezasına en son çare olarak başvuru, "Suça itilmiş" gibi belirsiz ve öznel bir ifade, yasal güvenlik ve netlik ilkeleriyle çelişir.

Pekin Kuralları'nın 2.2. Maddesi ve Tanımlar

BM'nin Gençlik Adaletinin Uygulanmasına Dair Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları), gençlik adalet sisteminin temelini oluşturur. Bu kurallar, çocuklara ve gençler yetişkinlerden farklı muamele edilmesi gerektiğini vurgular. Kural 2.2, bu sistemin merkezindeki üç temel kavramı tanımlar:

Terim	Tanımı (İngilizce)	Türkçe Karşılığı
Juvenile	<i>A child or young person who, under the respective legal systems, may be dealt with for an offence in a manner which is different from an adult.</i>	Kendi hukuk sisteminde bir suçtan dolayı yetişkinlerden farklı şekilde yargılanabilen çocuk veya genç.
Offence	<i>Any behaviour (act or omission) that is punishable by law under the respective legal systems.</i>	Kendi hukuk sisteminde cezalandırılabilen her türlü davranış (eylem veya ihmal).
Juvenile Offender	<i>A child or young person who is alleged to have committed or who has been found to have committed an offence.</i>	Bir suçu işlediği iddia edilen veya işlediği kesinleşmiş olan çocuk veya genç.

Karşılaştırma ve Değerlendirme

Türkiye'de "Suça Sürüklenen Çocuk" (ÇKK Md. 3): Bu tanım, "**hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan**" çocuğu ifade eder. Yani, suç isnadının henüz mahkeme tarafından kesinleşmediği bir aşamadaki çocuğu tanımlar. Bu haliyle, bir "iddia" durumunu yansıtır.

Pekin Kuralları'nda "Juvenile Offender" (Kural 2.2.c): Bu tanım, "**işlediği iddia edilen veya işlediği bulunan**" çocuğu kapsar. Bu tanım, hem iddia (soruşturma/kovuşturma) aşamasını hem de mahkumiyet sonrası durumu birleştirir.

Analiz:

- **Temel Benzerlik:** Her iki tanım da **henüz mahkeme kararı kesinleşmemiş çocukları** kapsar. ÇKK'nın tanımı, soruşturma veya kovuşturma aşamasındaki çocuğu işaret ederken; Pekin Kuralları'nın tanımı, mahkumiyet sonrasını da içine alan daha geniş bir yelpazeyi kapsar.
- **Önemli Fark:** ÇKK'nın tanımı, çocuğun içinde bulunduğu **adli süreç aşamasını** esas alır. Pekin Kuralları'nın tanımı ise çocuğun **statüsüne** (suç işlediği iddia edilen veya bulunan) odaklanır.
- **Dilsel Fark:** İngilizce çeviride "juvenile offender" kavramı kullanılırken, Türkçe kanunda ve resmî belgelerde bu kavramın tam karşılığı olan **"gençlik suçlu"** ifadesinden bilinçli olarak kaçınılmıştır. Bunun yerine **"suça sürüklenen çocuk"** gibi daha pasif bir dil tercih edilmiştir.
- **Uluslararası Uyum ve Eleştiri:** "Suça sürüklenen çocuk" tanımı, Pekin Kuralları'nın 2.2.c maddesindeki "juvenile offender" (gençlik suçlu) kavramından farklılaşır. Bu farklılaşma, çocuğun suç işlemekteki aktif rolünü geri plana atarak onu dış etkenlerin pasif bir nesnesi olarak konumlandırma riskini taşır. Bu nedenle, bu terimin Pekin Kuralları'na tam olarak uygun olmadığı ve eleştiriye açık olduğu belirtilmelidir.

Bu noktada, aradaki farkı ve olası çeviri yanlışlığını göstermek adına, **her iki tanımın güçlü ve zayıf yönlerini tablo üzerinden karşılaştırmak** faydalı olacaktır.

Karşılaştırmalı Tablo: Türkiye'deki "Suça Sürüklenen Çocuk" ve Pekin Kuralları'ndaki "Juvenile Offender"

Özellik	Suça Sürüklenen Çocuk (Türkiye)	Juvenile Offender (Pekin Kuralları)
Tanımın Odağı	Adli süreç (soruşturma/kovuşturma) aşamasındaki çocuk.	Suç işlediği iddia edilen veya işlediği bulunan çocuk.
Dilsel Yapı	Pasif, "sürüklenen" (mağduriyet vurgusu).	Aktif, "offender" (fail vurgusu).
Uluslararası Kullanım	Sadece Türkiye'de resmi terim.	Uluslararası literatürde ve belgelerde yaygın kullanım.
Güçlü Yönler	Çocuğun suça sürüklenme nedenlerine (yoksulluk, ihmal vb.) dikkat çeker.	Hukuki netlik sağlar, çocuğun eyleminden sorumlu tutulabileceğini ancak özel kurallara tabi olacağını vurgular.
Zayıf Yönler	Cezai sorumluluğu ve fail olma durumunu gölgeler, terminolojik olarak belirsizdir.	"Suçlu" etiketi damgalama yaratabilir, çocuğun mağduriyetini geri plana atabilir.

Tutarsızlığın Hukuki ve Pratik Sonuçları

Sorun	Açıklama
Kavram	Aynı kanun için üç farklı İngilizce terim kullanılması, uluslararası raporlama, karşılaştırmalı

Sorun	Açıklama
kargaşası	hukuk çalışmaları ve AB uyum süreçlerinde sorun yaratır.
Çocuğun statüsü belirsizliği	"Minor" sadece yaşa indirirken, "Child Protection" korumaya, "Juvenile Pushed to Crime" ise pasif mağduriyete vurgu yapar. Oysa aynı çocuk, aynı kanun kapsamında hem fail hem mağdur olabilir. Tek bir tanım, çocuğun çok boyutlu statüsünü yansıtmaz.
Masumiyet karinesi ihlali	"Juvenile Pushed to Crime", yargılanmamış çocuğu "suçlu" gibi etiketleme riskini taşır. Oysa "minor" veya "child" nötr terimlerdir.
Pratikteki çelişki	Kitabın kendi verileri (Tablo 2.5) çocukların yarısının (%49) yetişkin mahkemelerinde yargılandığını göstermektedir. Terminolojide "minor" veya "child" denmesine rağmen, uygulamada çocuklara yetişkin muamelesi yapılmaktadır. Bu, kelimelerle eylemler arasındaki çelişkiyi somutlar.

Öneri: Uluslararası Standartlara Uygun Tek Bir Terminoloji

Türkçe Terim	Önerilen İngilizce Karşılık	Gerekçe
Çocuk Koruma Kanunu (kanun adı)	Law on Child Protection (mevcut hali koruma hem adaleti kapsar. Ancak mevcut korunabilir) veya Child Law	"Protection" daraltıcı; "Child Law" hem resmi çeviri "Child Protection Law" olarak kabul edilebilir.
Çocuk (tanım)	Child (veya "juvenile" ceza adaleti bağlamında)	"Minor" terk edilmeli; "child" hem ÇHS'ye hem de kanun adına uyumludur. Ceza mahkemeleri verilerinde "juvenile" tercih edilebilir.
Suçta sürüklenen çocuk	juvenile alleged to have committed an offence	"Pushed to crime" kesinlikle terk edilmeli. " juvenile alleged to have committed an offence " masumiyet karinesine uygundur ve çocuğu pasif konuma indirgemez.

Sonuç

Adalet İstatistikleri 2025 kitabında, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na ilişkin **üç farklı İngilizce terimin ("Child Protection Law", "minor", "Juvenile Pushed to Crime") aynı anda kullanılması, terminolojik bir bütünlük sorununa işaret etmektedir.** Kanun adındaki "Child Protection" koruma odaklıdır, tanımdaki "minor" yaş indirgemecidir, suçta sürüklenen çocuk tanımındaki

"Juvenile Pushed to Crime" ise uluslararası karşılığı olmayan, masumiyet karinesine aykırı ve pasif bir konumlandırmadır.

Öneri: Resmî İngilizce çevirilerin tek bir standartta birleştirilmesi, "minor" yerine "child" veya "juvenile" kullanılması, "suça sürüklenen çocuk" için ise uluslararası kabul gören "**juvenile alleged to have committed an offence**" teriminin benimsenmesi olgu ve durum açısından gerekmektedir. Ayrıca çocuklar için sıfatlama ve adalandırmaya gerek yoktur. Aksi takdirde, Türkiye'nin çocuk ve de gençlik adaleti alanındaki uluslararası raporlamaları, karşılaştırmalı çalışmaları ve AB uyum süreçleri terminolojik belirsizlik nedeniyle zayıflayacaktır. Kitabın kendi verileri (çocukların yetişkin mahkemelerinde yargılanması) ile birlikte ele alındığında, terminolojik tutarsızlık, uygulamadaki yapısal sorunların sadece bir yansımasıdır. Bu nedenle, resmî çevirilerde ve yasal metinlerde bu kavramın kullanılması, hem hukuki netlik hem de uluslararası standartlarla uyum açısından daha isabetli olacaktır.

B: Masumiyet Karinesine Aykırılık ve Damgalama: Verilerle Boyut

Gösterge	2024	2025	Damgalama Etkisi
Soruşturma evresinde "suça sürüklenen çocuk" sayısı (tekil)	322.149	330.496	Henüz yargılanmamış, bir kısmı hakkında takipsizlik veya beraat kararı verilecek çocuklar "suçlu" etiketiyle anılıyor.
Kovuşturma evresinde "sanık çocuk" sayısı (tekil)	177.907	184.529	Mahkûmiyet kararı olmayan çocuklar "sanık" sıfatıyla yıllarca yargılanıyor.
Beraat eden çocuk (2025)	–	21.206	Bu çocuklar masum oldukları halde "suça sürüklenen" olarak kayıtlara geçmiş, damgalanmıştır.
KYOK (takipsizlik) kararı alan çocuk (2025)	–	125.251 (soruşturma evresi)	Dava açılmayan çocuklar bile "şüpheli" sıfatıyla dosyalanmış, sicil benzeri bir kayda maruz kalmıştır.
Yıl sonunda devir edilen çocuk (2025, soruşturma)	–	134.560	Bu çocuklar bir yıl daha "suça sürüklenen" damgasıyla bekletilmektedir.
HAGB kararı alan çocuk (2025, kovuşturma)	–	36.834	HAGB, mahkûmiyet olmamasına rağmen çocuk "suça sürüklenen" olarak etiketlenmeye devam eder.

Masumiyet Karinesi Açısından Değerlendirme

1. "Suça sürüklenen çocuk" tanımı başlı başına sorunludur:

Çocuk hakkında henüz kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı yokken, "suça sürüklenen" ifadesi, çocuğu **suçlu** konumuna koymaktadır. Oysa masumiyet karinesi, suçlama sabit oluncaya kadar herkesin masum sayılmasını gerektirir. Bu tanım, çocuğun **savunma hakkını** zayıflatmakta, toplum gözünde **ön yargılı** bir konuma itmektedir.

2. Beraat eden çocuklar için ağır bir haksızlık:

2025'te **21.206 çocuk** beraat etmiştir. Bu çocuklar, aylarca hatta yıllarca "suça sürüklenen" damgası taşımış, iftira veya yanlış isnatla karşılaşmış olabilir. Beraat etseler bile, bu kayıtlar (UYAP gibi sistemlerde) silinmediği sürece **damgalama etkisi devam eder**. Çocukların iş, eğitim ve sosyal hayatları olumsuz etkilenebilir.

3. KYOK kararı alan çocuklar da damgalanmaktadır

2025'te soruşturma evresinde **125.251 çocuk** hakkında takipsizlik (KYOK) kararı verilmiştir. Bu karar, "suçun işlenmediği" veya "yeterli delil olmadığı" anlamına gelir. Ancak bu çocuklar da soruşturma süresince "şüpheli" ve "suça sürüklenen" sıfatlarıyla kayıtlarda yer almış, aileleri, okulları ve çevreleri tarafından damgalanmıştır.

4. HAGB kararı alan çocukların durumu daha da karmaşıktır:

HAGB (hükmün açıklanmasının geri bırakılması), mahkûmiyet hükmü değildir; belirli bir süre denetimli serbestlik uygulanır ve süre sonunda dava düşer. Ancak bu çocuklar da "**suça sürüklenen**" **etiketiyle** anılmaya devam eder. HAGB kararının kesinleşmesiyle birlikte (5 yıl içinde kasıtlı suç işlenmezse) düşme kararı verilir, ancak bu süre zarfında çocuk damgalanmaktadır. 2025'te **36.834 çocuk** HAGB kararı almıştır.

5. Devir edilen çocuklar için süreç uzadıkça damgalama derinleşir:

2025'te soruşturma evresinde **134.560 çocuk** bir sonraki yıla devredilmiştir. Bu çocuklar, "suça sürüklenen" damgasıyla **bir yıl daha** beklemekte, belirsizlik içinde yaşamaktadır. Uzayan süreç, çocuğun eğitim hayatını, aile ilişkilerini ve psikolojisini olumsuz etkiler.

6. Mahkûmiyet kararı almayan çocukların sicili nasıl tutuluyor?

Türkiye'de Adli Sicil Kanunu'na göre, beraat veya takipsizlik kararları arşiv kaydında tutulmakta, ancak temiz sicil belgesinde görünmemektedir. Ne var ki, **UYAP sistemi** üzerinden bu bilgilere kolluk ve yargı erişebilmektedir. "Suça sürüklenen çocuk" kavramı, resmi kayıtlarda **yargılamanın her aşamasında** çocuğun üzerinde taşıdığı bir etiket olduğu için, ileride farklı bir soruşturmada veya işlemde karşısına çıkabilmektedir. Bu da masumiyet karinesinin ihlalidir.

Damgalama Boyutunun Çocuk Üzerindeki Etkileri

Etki Alanı Sonuç

Psikolojik	Suçlu muamelesi gören çocukta özgüven kaybı, depresyon, kaygı bozuklukları, okuldan soğuma, intihar eğilimi görülebilir.
Sosyal	Arkadaş çevresi, okul, mahalle baskısı; "suçlu çocuk" damgasıyla dışlanma.
Eğitim	Okuldan uzaklaştırma, disiplin cezaları, özel eğitim kurumlarına kabul edilmeme.
Aile	Ailenin utancı, çocuğa karşı tutum değişikliği, ekonomik ve duygusal yük.

Etki Alanı Sonuç

Gelecek İş bulma, meslek edinme, askerlik, ehliyet gibi konularda olumsuz etki (özellikle adli sicil kaydı düşmese bile UYAP kayıtları nedeniyle).

Öneriler (Masumiyet Karinesi ve Damgalama)

1. "Suça sürüklenen çocuk" kavramı terk edilmeli, yerine "hakkında soruşturma yürütülen çocuk" veya "çocuk şüpheli" gibi masumiyet karinesine uygun bir terminoloji getirilmelidir.
2. Soruşturma evresinde çocuk hakkında KYOK kararı verildiğinde, tüm kayıtlar derhal silinmeli (unutulma hakkı) ve bu bilgi hiçbir sicilde tutulmamalıdır.
3. Beraat kararı kesinleşen çocukların adli sicil ve UYAP kayıtları tamamen temizlenmeli, bu konuda otomatik bir prosedür işletilmelidir.
4. HAGB kararı alan çocuklar için, denetim süresi başarıyla tamamlandığında ve düşme kararı verildiğinde, tüm kayıtlar otomatik olarak silinmelidir.
5. Çocuklar hakkında açılan kamu davalarında, mahkûmiyet dışındaki tüm kararlar (beraat, KYOK, HAGB, düşme) için çocuğun "suça sürüklenen" sıfatıyla anılması yasaklanmalı, basın ve medya da bu konuda sınırlandırılmalıdır.
6. Çocuk mahkemeleri ve savcılık çocuk büroları, masumiyet karinesi ilkesini içselleştirmiş, damgalamayı önleyici eğitim almış personelle güçlendirilmelidir.
7. Çocuklar için alternatif çözüm mekanizmaları (uzlaştırma, tedavi, eğitim, danışmanlık) ceza adalet sistemine girmeden işletilmeli; çocuk ancak son çare olarak ve en kısa sürede yargılanmalıdır.

Sonuç

2024 ve 2025 verileri, her yıl yüzbinlerce çocuğun "suça sürüklenen" damgasıyla adalet sistemine girdiğini, bunların önemli bir kısmının (beraat, KYOK, HAGB) aslında mahkûm olmadığını göstermektedir. **Masumiyet karinesi** bu çocuklar için sistematik olarak ihlal edilmektedir. Damgalama, çocukların psikolojik, sosyal, eğitim ve gelecek hayatlarında onarılamaz yaralar açmaktadır. Acilen terminolojiden başlayarak, kayıt silme, unutulma hakkı, alternatif çözüm mekanizmalarının yaygınlaştırılması gibi adımlarla **damgalayıcı ve masumiyet karinesine aykırı** uygulamalara son verilmelidir. Bu, sadece hukuki bir zorunluluk değil, aynı zamanda çocuk haklarına ve insan onuruna saygının bir gereğidir.